

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı

**ÇOKLU ZEKÂ KURAMINDAKİ GÖRSEL ZEKÂNIN SOSYAL
BİLGİLER 7.SINIF “ZAMAN İÇİNDE BİLİM” ÜNİTESİNE
UYGULANMASININ ÖĞRETİME ETKİLİLİĞİ
(YBO ÖRNEĞİ)**

EMRE TAŞKIN
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

İSTANBUL - 2017

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı

ÇOKLU ZEKÂ KURAMINDAKİ GÖRSEL ZEKÂNIN SOSYAL
BİLGİLER 7.SINIF “ZAMAN İÇİNDE BİLİM” ÜNİTESİNE
UYGULANMASININ ÖĞRETİME ETKİLİLİĞİ
(YBO ÖRNEĞİ)

EMRE TAŞKIN
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Danışmanlar
Prof. Dr. Ali YILMAZ
Dr. Zafer İBRAHİMOĞLU

İSTANBUL - 2017

**Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
© 2017**

ONAY

Emre TAŞKIN tarafından hazırlanan “Çoklu Zekâ Kuramındaki Görsel Zekânın Sosyal Bilgiler 7.Sınıf “Zaman İçinde Bilim” Ünitesine Uygulanmasının Öğretime Etkililiği (YBO örneği)” konulu bu çalışma 9 Mayıs 2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ali YILMAZ	
JÜRİ ÜYESİ	Yrd. Doç. Dr. Ahmet KATILMIŞ	
JÜRİ ÜYESİ	Doç. Dr. Mustafa ŞEKER	

ÖZGEÇMİŞ

1999 – 2006 Bakırköy Cumhuriyet İlköğretim Okulu

2006 – 2010 Bakırköy Lisesi

2010 – 2014 Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
Anabilim Dalı Lisans

2014 - Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programına Giriş

2015 – 2016 Muş/Malazgirt Konakkuran Şehit Vedat Kutluca Yatılı Bölge Ortaokulu Sosyal
Bilgiler Öğretmeni

2016 - Muş/Malazgirt Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu Sosyal Bilgiler Öğretmeni

İLETİŞİM

Görev yaptığı Kurum : Muş/Malazgirt Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu

E posta : emretaskin_24@hotmail.com

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, Görsel zekâ uygulamaları ve Çoklu Zekâ Kuramı çerçevesinde çalışma yaprakları etkinliklerin hazırlanması ve hazırlanan materyallerin Sosyal Bilgiler 7. sınıf dersine uygulanması planlanmış ve uygulanmıştır. Görsel zekâ uygulamaları ve Çoklu Zekâ Kuramı ele alınarak yapılan bu çalışmada Yatılı Bölge Okullarının uygulama alanı olarak seçilmesi Sosyal Bilgiler dersinde ilk olma özelliğine sahiptir.

Gelişen dünya ve değişen şartlar çerçevesinde her insanın biricik olduğu kabul edilmiştir. Bundan hareketle her insanın belli bir zeka alanına ait becerisi daha fazla olmaktadır. Çoklu Zeka Kuramı bu anlayıştan doğmuştur. Sosyal Bilgiler dersinde öğrencileri ve ilgili dersin öğretimini renklerle, sembollerle, tablo ve haritalar gibi görsel materyallerle zenginleştirmenin katkısını öğrenmek bu çalışmanın amacını doğurmuştur. Görsel zeka etkinliktli ders işlemenin öğrenciler açısından son derece eğlenceli ve zevkli olacaktır. Bu durum dersin veriminin artmasında ve akademik başarılarında yükselmesinde büyük faydası olacaktır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında birçok kişinin emeği bulunmaktadır. En başta bana çok büyük katkıları olan danışman hocalarım Prof. Dr. Ali YILMAZ ve Dr. Zafer İBRAHİMOĞLU'na değerli katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca gerek üniversitede ders döneminde, gerekse tez aşamasında uzaklarda olmalarına rağmen çok büyük yardımları olan zümrelerim Serhat AL, Yunus DALĞA, Ahmet TOKMAK ve Veysi AKTAŞ öğretmenlerime teşekkür ederim. Tez aşamasında bana yardımcı olan Malazgirt ilçe Milli Eğitim müdürü sayın Vedat KAYA ve değerli şube müdürlerime teşekkürlerimi sunarım. Çalışmanın uygulama aşamasında yardımcı olan sevgili öğrencilerime teşekkür ederim. Bugünlere gelmemde çok büyük emekleri olan sevgili aileme minnet ve şükranlarımı sunarım.

Emre TAŞKIN

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı Sosyal bilgiler dersi 7.sınıf Zaman İçinde Bilim ünitesinde görsel zekanın sosyal bilgiler dersine ve işlenişine katkısının ne derece olduğunu belirlemektir. Araştırma sürecinin içine öğrencilerde dahil edilerek görsel zeka ile ders anlatmadan önce ve sonraki ders verimi ve başarısının ölçülmesi amaçlanmak istenmiştir.

Araştırmanın amacına bağlı olarak geliştirilen araştırma soruları aşağıda belirtilmiştir :

1. Sosyal bilgiler dersinin görsel zeka ile işlenmesi öğrencilerin başarı düzeyini etkilemekte midir ?
2. Öğrencilerin görsel zeka etkinlikleri ile ilgili görüş ve düşünceleri nasıldır ?
3. Öğrencilerin görsel zeka ile ilgili becerileri ve etkinlikleri yapma durumu nasıldır ?

Araştırma, 7.sınıf Sosyal Bilgiler dersi 4.ünitesi olan “ Zaman İçinde Bilim “ ünitesi boyunca ve yaklaşık 5 hafta sürmüştür. Bu çalışmada karma (mixed) model kullanılmıştır. Çalışma, öntest-son test kontrol gruplu desene göre dizayn edilmiştir. Bu çerçevede, Muş ili Malazgirt ilçesinde bulunan bir yatılı bölge ortaokulunda 7.sınıflar arasından iki sınıf seçilmiş ve kura ile biri deney diğeri de kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Uygulama öncesinde, deney ve kontrol grubuna ön testler uygulanmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak başarı testi, mülakat, kamera ve fotoğraf kayıtları, kişisel bilgi formu ve çalışma yaprakları kullanılmıştır. Deney grubunda ünite, görsel zekaya dayalı etkinliklerle; kontrol grubunda ise geleneksel yöntemle işlenmiştir. Ünite sonunda veri toplama araçları tekrar uygulanmıştır. Araştırmada toplanan verilerin analizinde Mann Whitney U-Testi ve Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Ayrıca Bağımsız iki grup arası farkların testi (Independest Samples "t" test) ve frekans hesaplarıyla veriler desteklenmiştir. Çalışma sonunda Çoklu Zeka Kuramının ve Görsel Zekanın öğrenci ve öğretim açısından son derece pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Yatılı Bölge Okulları, Çoklu Zekâ Kuramı, Görsel Zekâ Uygulamaları, Çalışma Yaprakları

ABSTRACT

The main purpose of this study is to determine contribution of visual intelligence to “Social Studies” lesson and its processing within the framework 7th class “Science in Time” unit. It is aimed that teaching efficiency and success before and after lesson will be measured with visual intelligence including learners. Survey lasted nearly 5 weeks during 7th class “Science in Time” unit.

The research questions developed for the purpose of the research are as follows:

1. Does teaching social studies lesson with visual intelligence influence success level of learners ?
2. What are students views and thoughts about visual intelligence based activities ?
3. What are students skills and ability to do visual intelligence based activities ?

This survey includes mixed dimension and has been designed according to pretest-post test control group pattern. Within this framework, two of 7th classes in boarding regional secondary school in Malazgirt, Muş has been chosen and one of them has been determined as test group and another one has been determined as control group. Pretests has been implemented test and control groups before study. Success test, interview, camera and photo records, personal information form and worksheets have been used to collect data in study. Related unit has been taught test group with visual intelligence based activities and control group with traditional methods. Data collection tools has been implemented at end of the unit again. Mann Whitney U-Test and Kruskal Wallis Test were applied to analyze the collected data. Also data has been supported with test of the difference between the two independent groups (Independest Samples "t" test) and frequency data account. In the study, visual intelligence applications and worksheets prepared in the framework of Multiple Intelligence Theory have been achieved as a result of the positive effect of the students on the attitudes and behaviors of the students towards “Social Studies” lesson.

Keywords: Social Studies, Boarding Primary Teaching Regional Schools, Multiple Intelligence Theory, Visual Intelligence Applications, Worksheets

İÇİNDEKİLER

ÖZGEÇMİŞ.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	ix
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	x
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR VE SEMBOLLER.....	xii
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2.Amaç.....	5
1.3. Önem.....	6
1.4. Sınırlılıklar.....	6
1.5. Sayıtlar.....	6
1.6. Tanımlar.....	7
BÖLÜM II:ALAN YAZIN	8
2.1. İnsanın Niteliğini Ortaya Koyan Terim : Zeka	8
2.2. Geleneksel Zekâ Anlayışı.....	10
2.3. Çoklu Zekâ Kuramı:	10
2.4. Çoklu Zekâ Kuramındaki Zekâ Alanlarının Özellikleri.....	12
2.4.1 Sözel/Dilsel Zekâ	12
2.4.2. Matematiksel/Mantıksal Zekâ	13
2.4.3. Görsel/Uzamsal Zekâ.....	13
2.4.4. Bedensel/Kinestetik Zekâ	14

2.4.5. Öze Dönük/İçsel Zekâ	14
2.4.6. Müzikal/Ritmik Zeka.....	15
2.4.7. Sosyal/Kişilerarası Zekâ.....	15
2.4.8. Doğacı Zekâ.....	16
2.5. Çoklu Zeka Türlerinin Gelişimini Etkileyen Nedenler.....	16
2.5.1 .Biyolojik Nitelik.....	16
2.5.2. Kişisel Hayat Hikayesi	17
2.5.3. Tarihsel ve Kültürel Özgeçmiş.....	17
2.5.4. Kristalleştirici veya Felce Uğratici Deneyimler	17
2.6.Çoklu Zeka Alanları Nasıl Belirlenir ?	18
2.7. Çoklu Zeka Kuramı ve Öğrenme - Öğretim.....	19
2.7.1. Sözel/Dilsel Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler.....	20
2.7.2. Matematiksel/Mantıksal Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler.....	21
2.7.3. Görsel/Uzamsal Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler.....	21
2.7.4. İçsel Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler.....	22
2.7.5. Bedensel/Kinestetik Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler.....	22
2.7.6. Müzikal/Ritmik Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler.....	23
2.7.7. Sosyal/Kişilerarası Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler.....	23
2.7.8. Doğacı Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler.....	24
2.8. Çoklu Zekâ Kuramı ve Sosyal Bilgiler	25

2.9. İlgili Araştırmalar.....	31
2.9.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	30
BÖLÜM III:YÖNTEM.....	36
3.1.Araştırma Modeli.....	36
3.2. Çalışma Grubu.....	37
3.3.Verileri Toplama Araçları.....	38
3.3.1. Mülakat.....	38
3.3.2. Ön Test - Son Test Başarı Testi.....	38
3.3.3. Çalışma Yaprakları.....	39
3.3.4. Kişisel Bilgi Formu.....	39
3.3.5. Kamera ve Fotoğraf Kayıtları.....	39
3.4. Verilerin Çözümlemesi.....	39
BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR.....	41
4.1. Sosyal bilgiler dersinin görsel zeka ile işlenmesi öğrencilerin başarı düzeyini etkilemekte midir ?.....	41
4.2. Sosyal bilgiler dersinin görsel zekayla işlenmesi ile oluşan başarı puanları cinsiyetler arası farklılık göstermekte midir?.....	45
4.3. Sosyal bilgiler dersinin görsel zekayla işlenmesiyle oluşan başarı puanları ile gelir durumu arasında benzerlik var mıdır?.....	48
4.4. Öğrencilerin görsel zeka etkinlikleri ile ilgili görüş ve düşünceleri nasıldır ?.....	49
4.5. Öğrencilerin görsel zeka ile ilgili becerileri ve etkinlikleri yapma durumu nasıldır?.....	57
BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	72
5.1.Sonuç.....	72

5.1.1. Sosyal bilgiler dersinin görsel zeka merkezli işlenmesi öğrencilerin başarı düzeyini etkilemekte midir ?.....	72
5.1.2. Öğrencilerin görsel zeka etkinlikleri ile ilgili görüş ve düşünceleri nasıldır ?.....	72
5.1.3. Öğrencilerin görsel zeka ile ilgili becerileri ve etkinlikleri gerçekleştirme durumu nasıldır ?	73
5.2.Tartışma.....	73
5.3.Öneriler.....	76
5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	76
5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	76
5.3.3. MEB'e Yönelik Öneriler.....	77
KAYNAKÇA	78
EKLER	83

EK 1: Kişisel Bilgi Formu.....	84
EK 2: Ön Test ve Son Test Başarı Testi.....	85
EK 3: Deney ve Kontrol grubundaki cinsiyetlerin oransal dağılımı.....	92
EK 4: Araştırmaya katılan sınıfların oransal dağılımı.....	93
EK 5: Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir durumunun oransal dağılımı.....	94
EK 6: “ İlk uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir.” Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı.....	95
EK 7: “ İlk yazı örneklerinden yola çıkarak yazının kullanım alanlarını ve bilgi aktarımındaki önemini fark eder.” Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı.....	97
EK 8: “ Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını değerlendirir.” Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı.....	100
EK 9: “ 15–19. yüzyıllar arasında Avrupa’da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkilerini fark eder.” Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı.....	104
EK 10: “ Tarihsel süreçte düşünceyi ifade etme ve bilim özgürlüklerini bilimsel gelişmelerle ilişkilendirir. “Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı.....	108

TABLolar LİSTESİ

Tablo2.1. Zekaya İlişkin Çoklu Yaklaşımlar.....	9
Tablo2.2. Geleneksel ve Modern zeka anlayışlarının karşılaştırılması.....	11
Tablo 2.3. Örnek Çoklu Zeka Envanteri	18
Tablo2.4. 7.sınıf ünite bazında doğrudan verilecek beceriler.....	28
Tablo 2.5. Zaman İçinde Bilim ünitesi kazanımları.....	29
Tablo 3.1. Araştırma deseni.....	37
Tablo 3.2. Araştırmaya Katılan Öğrenciler.....	37
Tablo 4.1. Ön test ortalama puanları.....	41
Tablo 4.2. Ön test T Testi Sonuçları.....	42
Tablo4.3. Son Test Ortalama puanları.....	43
Tablo4.4. Son test T testi sonuçları.....	43
Tablo 4.5. Kontrol ve Deney grupları Mann-Whitney U testi sonuçları.....	44
Tablo 4.6. Ön test cinsiyetler arası ortalama puanları.....	45
Tablo4.7. Ön test cinsiyetler arası T testi sonuçları.....	46
Tablo4.8. Son test cinsiyetler arası ortalama puanları.....	47
Tablo4.9. Son test cinsiyetler arası T testi sonuçları.....	47
Tablo 4.10. Gelir durumu.....	48
Tablo 4.11 Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	49

FOTOGRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1.....	64
Fotoğraf 2,3.....	65
Fotoğraf 4,5.....	66
Fotoğraf 6.....	67

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 4.1. Ön test ve şubeler arası puanları gösteren diyagram.....	42
Grafik 4.2. Son test ve şubeler arası puanları gösteren diyagram.....	45
Grafik 4.3. Ön test ve cinsiyetler arası puanları gösteren diyagram.....	46
Grafik 4.4. Son test ve cinsiyetler arası puanları gösteren diyagram.....	48

KISALTMALAR VE SEMBOLLER

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

Akt: Aktaran

ÇZK : Çoklu Zeka Kuramı

YBO : Yatılı Bölge Okulu

YÖK : Yükseköğretim Kurulu

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

Sosyal Bilgiler; içinde birçok disiplini bulunduran bir bilim dalıdır. Sosyal bilgiler dersi 4.sınıftan itibaren öğrencilere verilen toplumsal temelli bir derstir. İlk kez 1968 programında“ Sosyal Bilgiler“ adıyla okutulan bu ders bu programa kadar Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Yurt Bilgisi isimleriyle ayrı dersler olarak okutulmuştur. İlerleyen yıllarda değişen eğitim felsefi akımları, teknolojik gelişmeler vb. gibi faktörler ile sosyal bilgiler dersi büyük bir değişime uğramıştır. Geçmiş yıllardaki esasicilik akımında olan ezber ve dayatmacı anlayış yerine düşünen, sorgulayan ve araştıran bireyler yetiştirme anlayışı egemen olmuştur. En son 2005 Sosyal Bilgiler Programı ile ilerlemecilik kabul edilerek öğrenci merkezli, etkinlik temelli bir öğretim programı ile problem çözme becerisi olan bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır.

Sosyal bilgiler dersinin çıkış yeri olan Amerika Birleşik Devletlerinde bu alanla ilgili çalışmaları yürüten Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council of the Social Studies (NCSS)) tarafından hazırlanan tanım şöyledir:

“Sosyal bilgiler, yurttaşlık yeteneklerini içselleştirmek için, sosyal bilimlerin oluşturduğu disiplinler arası bir yaklaşımla ortaya çıkan bir bilim alanıdır. Okul programı içinde sosyal bilgiler; antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimleri, psikoloji, sosyoloji, sanat – estetik ve doğa bilimlerine uygun ilgili bilgilerin alınarak sistemli ve birlikte hareket eden bir çalışma alanı yaratmak amaçlar. Sosyal bilgilerin ilk hedefi, eşgüdümlü olarak birbirine bağımlı bir dünyada, kültür farklılıkları olan bir toplumun vatandaşları olarak toplumun faydası gereği bilgileri kullanan, akıllı kararlar alabilen ve düşünme yeteneği gelişmiş genç bireylerin ortaya çıkarılmasına yardım etmektir” (NCSS’den akt. Safran, 2015, s.5).

Milli Eğitim Bakanlığının Sosyal Bilgiler dersi için yaptığı tanım ise şudur :

“Sosyal Bilgiler, insanın toplumsal olarak kendini gerçekleştirebilmesine yardımcı olmak hedefiyle; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi pozitif ve sosyal bilim dallarını yansıtan; insanın kendi içinde yaşadığı çevresiyle etkileşiminin sonucu eski ve yeni yaşantılarının incelendiği toplumsal temelli bir derstir” (MEB, 2005).

Sosyal bilgiler dersi öğretim ilkelerinden yaşama yakınlık ilkesiyle çok yakından ilgili bir derstir. 2005 yılında değişen sosyal bilgiler programı ile artık öğrenciyi merkeze alan bir anlayışa geçilmiştir. Öğretmen bilgi aktaran değil, öğrenciyi bilgiyi buldurmaya rehberlik eden bir konuma gelmiştir. Bundan hareketle öğrencinin bilgiyi daha kolay bulması için öğretmenin dersi daha anlaşılır şekilde işlemesi gerekir. Bu yüzden öğrencinin tüm duyu organlarına hitap edecek şekilde dersini işlemesi önemlidir.

Ülkemizin demografik ve coğrafi şartları göz önünde alındığında her bireyin eğitim alma imkanları maalesef eşit değildir. Doğu illerimizin engebeli ve sarp oluşu okullaşma oranını düşük seviyede kalmasına neden olmuştur. Ayrıca her ailenin maddi durumları çocuklarını okutmaya müsait değildir. Her vatandaşımızın eğitim alma hakkından yola çıkarak çevre il, belde ve köylerdeki öğrencilerin belli bir merkezde yer alan okula gelmesi amacıyla yatılı okullar kurulması fikri hasıl olmuştur. Böylece ülkemizin zor şartlarında yaşayan öğrencilerimizin eğitim hakkı verilmiştir.

Yatılı bölge okulları (YBO) ülkemiz için yeni bir terim değildir. Yatılı bölge okullarının tarihçesi Cumhuriyet dönemine başlangıcına kadar dayanır. Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal, 1 Mart 1923 tarihinde milli meclisimizin açılış konuşmasında eğitim için yatılı okullara ihtiyaç olduğunu belirtmiş ve bunun üzerine 1923–1933 yılları arasında maddi imkanları müsait vilayetlerde, 1933–1938 yılları arasında belde ve ilçelerde, 1940 yılında ise köylerde gündüzlü ve pansiyonlu yatılı eğitim yuvaları açılmaya başlanmıştır (Köroğlu,2009).

Yatılı bölge okulları için yapılacak en basit tanım, evleri uzak olan öğrencilerin okulda yatılı olarak eğitim almalarıdır. Milli Eğitim Bakanlığı Yatılı Okul tanımını şöyle yapmıştır : “Ülkemizde nüfusun düşük ve savruk dağıldığı yerleşim birimlerinde (köy, mezra, kom, oba vb.) okul çağına gelmiş bütçesel olarak zor durumda olan çocukların sekiz yıllık zorunlu kesintisiz eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan öğrencilerin gece yatılı olarak kaldığı okullardır “ (Milli Eğitim Mevzuatı, 2008).

Nüfusun sayı olarak düşük ve dağınık olan yerleşim birimlerinde, köyler birleştirilerek daha iyi yerlerde bulunan veya şartları gelişmiş diğer yerleşimlere nazaran daha elverişli olan yerlerde ilköğretim bölge okullarının açılması tasarlanmış ve bu okullara bağlı olarak da pansiyonlar açılmıştır. Böyle bir grupta imkan vermediği yerlerde ise yatılı ilköğretim bölge okulları (YİBO’lar) açılmıştır. Taşınabilir eğitim hizmetine alınamayan kesintisiz eğitim çağındaki çocukların yatılı ilköğretim okullarına alınması amaçlanmaktadır. Bu okullara özellikle okulları olmayan köylerin sekiz yıllık kesintisiz eğitim çağındaki çocuklarının alınması amaçlanır. Çocukların eğitim imkânlarından yararlanmamalarının etkisi, bugün

eskisinden daha iyi anlaşılmaktadır. Bu nedenle YİBO'ların öneminin fark edilmesi gelecek açısından önemlidir. Özellikle imkânları kısıtlı yerlerdeki çocuklar, gelecek aydınlık için son derece önemli bir yere sahiptir (Şenol ve Yıldız, 2009).

Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'nın belli bir bölümü gündüzlü belli bir kısmı ise yatılı eğitim vermektedir. Bu okulların fazlaca bir kısmı kalkınmada birinci derecede öncelikli illerin okul bulunmayan yerleşim yerlerinde kurulmuştur. Yatılı İlköğretim Bölge Okulları, ilköğretimin yurda yayılmasına katkısı olmuştur. Bu nedenle, yasada geçen eğitimde fırsat ve imkan eşitliği gerçekleştirilerek; maddi imkansızlıkları olan ya da çevrelerindeki kötü ve zor şartlar nedeniyle eğitimde noksan kalan başarılı çocuklar okuma şansına erişmişlerdir. Bütün bu iyi sonuçların yanı sıra bu okullar, sekiz yıllık zorunlu öğretim uygulamaları açısından oldukça iyi neticeler doğurmuş ve eğitimde kalitenin yükselmesine yardımcı olmuştur (Yördem, 2009).

İlköğretimin zorunlu sekiz yıla çıkarılmasından sonra yurt çapında yaygınlaştırma amacına paralel olarak YİBO'ların sayısı da artış göstermiştir. Nüfusun düşük ve coğrafi şartlar olarak elverişsiz olan yerlerdeki çocuklar ile taşıma imkanı hizmeti mümkün olmayan yerleşim yerlerindeki çocuklara bilgi imkanları YİBO'larla sağlanmaya çalışılmıştır. YİBO'ların yanında ayrıca öğrencilerin ister yatılı ister gündüzlü kalabildikleri " Pansiyonlu İlköğretim Okulları " (PİO) açılmıştır (Arı, 2002).

YİBO'larda öğrencilerin barınma, yiyecek, giyecek, kırtasiye ve benzeri ihtiyaçları devlet tarafından verilen aylık harçlıkları ile giderilmektedir. Bu ekonomik teşvik, özellikle okula yollama oranı düşük olan Doğu illerimizde ailelerin çocukları okula yollamalarını teşvik etmektedir. Fiziksel şartlar, sınıfların imkanları ve eğitim teknolojileri açısından kimi YİBO'lar diğer gündüzlü devlet okullarına göre çok daha iyi haldedir. Tabii ki bütün bu güzel sonuçlarla birlikte YİBO'larda başka sorunlarda vardır (Eraslan,2006).

Yatılı bölge okulları her ne kadar devlet için avantajlı olsa da öğretmen ve öğrenciler için aynı şeyler geçerli değildir. Kendi gözlemlerimden ve deneyimlerimden yola çıkarak aile sevgisi ve ortamından uzak kalan öğrencilerde duygusal problemler ortaya çıkmakta ve bu da ders başarısını düşürdüğü sonucuna ulaşılabilmektedir. Ayrıca gündüz ders anlatan öğretmenlerde yatılı kalan öğrencilerin başında gece belletmenlik yani nöbet tutarak yorgun düşmekte ve bu durum öğretimin kalitesini düşürmektedir. Fakat aynı zamanda öğretmenler yatılı kalan öğrenciler için bir anne ve baba rolünü almaktadır. Öğretmenlerin ilgi ve şefkati öğrencilerin kişilik geliştirmesi ve ileri yaşantısı için son derece önemli bir yere sahiptir.

Sınıflarımızda öğrenme bakımından çok farklı öğrencilerimiz vardır. Bu öğretim ilkelerinden olan bireysel farklılıklara işaret etmektedir. Her öğrencinin öğrenme stiline farklı olduğu ve beyinlerinin farklı zeka alanlarına sahip olduğu bilinmektedir. Bu konuda çalışma yapan ve fikir babası olan isim Howard Gardner'dır. Gardner, "Çoklu Zeka Kuramı" teorisini "Zihin Çerçevesi" adlı kitabında anlatmıştır. Gardner zekayı; bir kişinin ürün koyma kapasitesi, hayatta karşılaştığı sorunlara çözüm getirebilmesi ve çözüme kavuşturulması gereken yeni problemler bulabilmesi olarak tanımlamıştır (Gardner'dan akt. Saban, 2005, s.5).

Çoklu Zekâ Kuramında sekiz zekâ türü belirtilmiştir. Bu zekâ alanları şu şekilde bildirilmiştir: Matematiksel- Mantıksal Zekâ, Bedensel Zekâ, Sözel - Dilsel Zekâ, Müziksel Zekâ, Görsel - Uzamsal Zekâ, Sosyal - Bireylerarası Zekâ, Öze dönük - İçsel Zekâ, Doğa Zekâsı olarak belirtilmiştir.

Çoklu zeka kuramına göre her insanın belli bir zeka alanı, diğer zeka alanlarına göre daha baskındır. Mesela ünlü ressam Picasso'nun görsel zekası daha yüksekken, ünlü müzikalci Mozart ise müziksel – ritmik zekası diğer zeka alanlarına göre daha baskındır. Fakat öğrenme gerçekleşirken tüm zeka alanları birbiriyle etkileşim halindedir.

Yapılandırmacı yaklaşım ile daha önce belirtildiği üzere öğrenciyi aktifleştiren ders yapısı gelmiştir. Öğrencinin daha aktif ve başarılı olmasına Çoklu Zeka Kuramı son derece faydalı olacaktır. Her bireyin biricik ve farklı olduğunu düşünürsek her zeka alanına uygun projeler ile öğrenciler daha aktif olabilir. Değişen dünya ve gelişen teknoloji ile kara tahta üzerinde sadece öğretmenin yazdığı, sözel ifadelerle dolu metinler, kelimeler yerine akıllı tahta sayesinde öğrenciyi aktifleştiren, görsel ifadelerle dersini zenginleştiren bir öğretim süreci ortaya çıkmıştır. Fakat sosyal bilgiler dersinin öğretiminde hâlâ bazı klasik yöntemlere başvurulması öğrenciler tarafından dersin sevilmeyen, ezber gerektiren, sıkıcı bir ders olarak algılanmasına sebep olmaktadır. Halbuki sosyal bilgiler dersi, etkili yöntem ve teknikler kullanılarak sevdirebilir bir derstir (Babacan, 2005).

Sosyal bilgiler alanında çoklu zeka kuramı hakkında yapılan pek çok çalışma olduğu halde görsel zeka bağlamında inceleyen çalışmaların sınırlı ve dar kapsamda olduğu ilgili literatür incelendiğinde görülmektedir. Bu çerçevede ilgili alan yazında yapılmış çalışmalar incelendiğinde genel anlamda sosyal bilgiler dersinin çoklu zeka kuramı açısından akademik başarı ve öğretime etkisi olarak ele alınmış ve görsel zeka bağlamında incelenmemiştir. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tez merkezi tarandığında çoklu zeka hakkında yapılan çalışmaların sayısı dört yüz civarında olup öğrenci ve öğretim bağlamında yapılmıştır.

Arlı tarafından 2004 yılından yapılan *Sosyal bilgiler dersi 'Güzel Yurdumuz Türkiye' ünitesine yönelik çoklu zeka kuramı etkinlikleriyle oluşturulan öğrenme ortamının 5.sınıf öğrenci başarısına etkisi* isimli çalışmasında öğrencilerin çoklu zeka alanları ÇZK testi ile belirlenmiş ve hangi zeka alanında daha baskın olduğu tespit edilmiştir. Ön test – son test gruplu desenin kullanıldığı çalışmada deney ve kontrol grupları oluşturulmuş olup SPSS aracılığıyla çıkan veriler analiz edilmiştir. Zeka alanlarını harekete geçirici etkinliklerin yer aldığı öğretim tasarımı hazırlanarak uygulanmıştır. Böylece öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alındığından öğrenmenin etkin olması ve zevkli bir ortamda gerçekleşmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bu çalışma o dönemin öğretim programını yansıttığından güncelliğini yitirmiş ve günümüzü yansıtmamaktadır.

Baykal(2005), *Sosyal bilgiler dersinde uygulanan çoklu zeka kuramının öğrencilerin akademik başarılarına etkileri* adlı çalışmasında Arlı tarafından yapılan çalışmada olduğu gibi ön test – son test gruplu desen kullanılmış olup gruplar arası karşılaştırma yoluyla analiz yapılmıştır. Deney grubuna çoklu zeka kuramına göre dersler işlenirken, kontrol grubuna ise öğretmen merkezli dersler işlenmiştir. Çıkan sonuçlara göre ÇZK ile ders gören grup diğer gruba nazaran daha başarılı olmuştur. Bununla birlikte sosyal bilgilerde çoklu zeka hakkında yapılmış farklı çalışmalar olmasına rağmen (Karatekin, 2006; Çepni, 2010; Yekrek, 2006; Al, 2016; Bozdeveci, 2005) çoklu zeka ve görsel zeka hakkında bütüncül ve kapsamlı bir bakış açısını yansıtan çalışmalara rastlanılmamıştır.

Sonuç olarak yatılı bölge okullarıyla ilgili ve sosyal bilgiler 7.sınıf ünitesi olan “*Zaman İçinden Bilim*” ünitesinin görsel zeka kullanımıyla ilgili bir araştırmanın olmayışı bu araştırmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca yapılan çalışmalara bakıldığında özel okullar veya imkanı fazla olan devlet okullarında çalışmalar yapılmıştır. Şartlar açısından kısıtlı olan bir okulda böyle bir çalışmanın olmayışı bu çalışmanın nedenini ortaya getirmektedir. İlgili literatürde bu konudaki eksikliği kapatabileceği öngörülmektedir. Görsel zekayı merkeze alarak sosyal bilgiler dersinin işlenmesi öğrenci açısından son derece faydalı sonuçlar vereceğine inanılmaktadır. Yapılacak bu çalışmanın daha sonra ÇZK ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutması düşünülmektedir. Bu araştırmanın problem durumu; öğrencileri ve ilgili dersin öğretimini renklerle, sembollerle, tablo ve haritalar gibi görsel materyallerle zenginleştirmenin öğretime ve öğrenci başarısına katkısını öğrenmektir. Özellikle doğu illerimizde coğrafi şartlar nedeniyle yoğun olan Yatılı Okullarda işin içine sokulmak istenmesi oradaki öğrencilerimizin de eğitimdeki fırsat ve imkan eşitliğinden yararlanmasını sağlamaktır. Bugüne kadar YBO hakkında sosyal bilgiler alanında hiç tez yazılmaması da bu

durumu daha cazibeli hale getirmektedir. Bu araştırmada, “Görsel Zekanın Sosyal Bilgiler Dersine ve İşlenişine Etkisinin” ölçülmesi ve değerlendirilmesi öngörülmüştür.

1.2. Amaç

Sosyal bilgiler dersi 7.sınıf Zaman İçinde Bilim ünitesinde görsel zekanın sosyal bilgiler dersine ve işlenişe katkısının ne derece olduğunu araştırılması amaçlanmıştır. Sürecin içine öğrencilerde dahil edilerek görsel zeka ile ders anlatmadan önce ve sonraki ders verimi ve başarısının ölçülmesi amaçlanmak istenmiştir.

Araştırmanın amacına bağlı olarak geliştirilen araştırma soruları aşağıda belirtilmiştir :

1. Sosyal bilgiler dersinin görsel zeka temelli etkinlikler ile işlenmesi öğrencilerin başarı düzeyini etkilemekte midir ?
2. Öğrencilerin görsel zeka etkinlikleri ile ilgili görüş ve düşünceleri nasıldır ?
3. Öğrencilerin görsel zeka ile ilgili becerileri ve etkinlikleri yapma durumu nasıldır ?

1.3. Önem

Araştırmanın yürütüldüğü yatılı bölge okullarında (YBO) sosyal bilgiler kapsamında daha önce ilgili alan yazında yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırmanın literatürdeki önemli eksikliği kapatabileceği düşünülmektedir. Diğer muhtemel katkılar ise şu şekilde ifade edilebilir ;

- Yatılı bölge okullarındaki idareci ve öğretmenlere,
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın, Talim Terbiye Kurumu'nun program çalışma komisyonlarına,
- Ülkemizdeki Sosyal Bilgiler öğretmenlerine
- Eğitim fakültesindeki tüm öğretmen adaylarına
- Sosyal bilgiler dersinde görsel zekanın katkısını araştırmak isteyen değerli araştırmacılara alan yazın hakkında yardım etmesi ve bilgi edinmesini sağlayacak olması bakımından önemlidir

1.4. Sınırlılıklar

- Sosyal bilgiler 7.sınıf dersi
- Çalışmaya katılan öğrenci grubu
- Çalışmanın yapıldığı zaman dilimiyle
- Yararlanılan veri toplama araçları

- Çalışmada kullanılan etkinlikler
- Çalışmaya katılan öğrencilerin cevapları
- Araştırmanın değerlendirilmesinde kullanılacak nitel ve nicel yöntemlerle sınırlıdır.

1.5.Sayıtlar

- Araştırmaya katılan öğrenciler sorulan soruları samimi ve doğru bir şekilde cevaplamışlardır.

1.6.Tanımlar

Sosyal Bilgiler : İnsan ve sosyal bilimlerden yola çıkarak, onların içerik ve yöntemlerinden yararlanarak tematik bir yaklaşımla ele alarak, düşünen ve sorgulayan demokrasi bilinci oluşmuş bireyler yetiştirmeyi amaçlayan bir disiplindir (Şimşek, 2006).

Çoklu Zekâ Kuramı: Bireylerin farklı seviyelerde çeşitli zeka alanları var olduğunu ve bu zeka alanlarının kişilerin öğrenme tarzlarını, ilgi ve yeteneklerini açığa çıkarmasına yardımcı olan bir teoridir (Karakurt, 2012).

YİBO : Ülkemizde nüfusun düşük ve savruk dağıldığı yerleşim birimlerinde (köy, mezra, kom, oba vb.) okul çağına gelmiş bütçesel olarak zor durumda olan çocukların sekiz yıllık zorunlu kesintisiz eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan öğrencilerin gece yatılı olarak kaldığı okullardır (Milli Eğitim Mevzuatı, 2008).

BÖLÜM II: ALAN YAZIN

2.1. İnsanın Niteliğini Ortaya Koyan Terim : Zeka

Geçmişten günümüze kadar bilim insanların en çok üzerinde durdukları konulardan biri olan zeka hakkında ortak bir tanım üzerinde karara varılamamıştır. Zeka kelimesini psikolojide ilk kez kullanan Spencer ; varolma karşısında, hayvanların içgüdülerini, insanların ise zekasını kullandıklarını söyleyerek zekayı çeşitli izlenimleri birleştirmeye yarayan bir kalıtsal güç olarak tanıtmıştır (Belenli, 2014). William Sten'e göre ise insanın düşündüklerini yeni olaylara aktarabilme yeteneği olarak tanımlamıştır (Demirel, Başbay ve Erdem, 2006, s.7).

Zekânın hâlâ ortak bir tanımı yapılamamıştır. İlgili literatürlere bakıldığında, zekâ ile ilgili değişik yorumların yer aldığı anlaşılmaktadır. Örneğin zekâ, pedagoğlara göre öğrenme becerisi; fen bilimcilerine göre çevre şartlarına adaptasyon kabiliyeti; psikoloğlara göre düşünme ile sonuca erişme; bilişimcilere göre ise, bilgileri kullanma becerisi olarak tanımlanmıştır (Akkuş, 2009).

Gardner, bir şeyin zeka olabilmesi için dört ölçüt olduğunu söylemiştir. Bunlar ;

- Sembollerin olması
- Kültürün önem vermesi
- Bir şeyleri yaratmaya yardımcı olması
- Hiç karşılaşmadığı bir sorunu çözebilmesi (Başaran, 2004).

İbni Sina'ya göre zekâ, hem eğitim zamanından ayrı hem de çevreden gelen algıların bireye gösterdiği öğrenmeyle meydana gelmektedir. Aklın, makul karşısında kuvvet halinde olması demek, onu anlamaya elverişli olması demektir (Çepni, 2010).

Bazı eğitimciler zekayı insanın zekasını aletlerin ölçtüğü bir özellik olarak söylerken, başkaları da zekayı bireyin anlama yeteneği olarak değerlendirmişlerdir (Saban, 2005, s.3).

Zeka hakkında bir çok tanım mevcuttur. Yapılan zeka tanımlarından çıkan ortak kelimeler şunlardır :

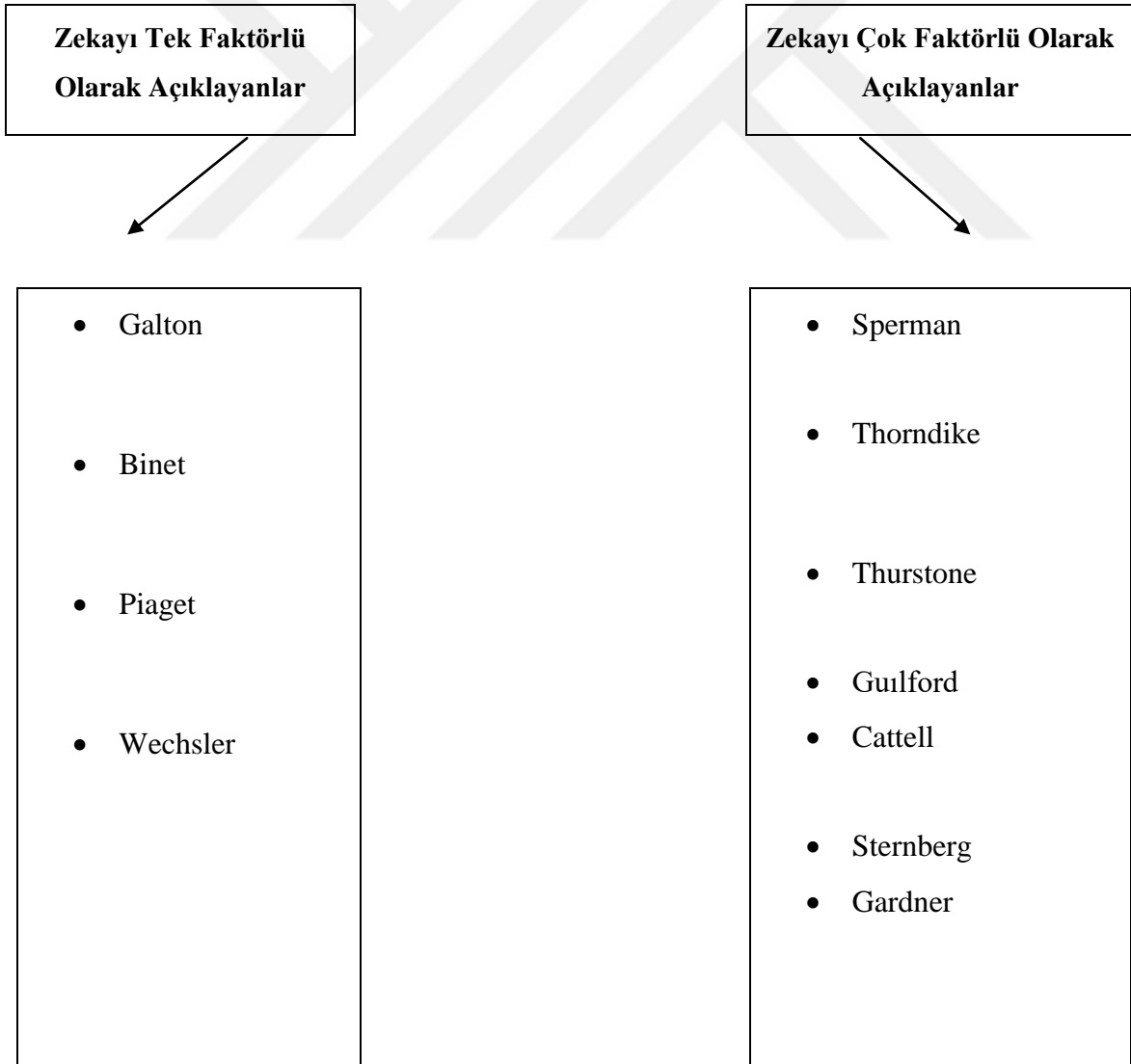
- Yüksek düzeyde beceriler (Sorun çözme, karar alma becerisi vb.)
- Çevre şartlarına adaptasyon
- Öğrenme becerisi (Demirel, Başbay ve Erdem, 2006, s.13).

Yapılan araştırmalar sonucu zekanın özellikleri ortaya konulmuştur. Bunlar ;

- Her birey kendi aklını yükseltme ve ileriye taşıma becerisine sahiptir.
- Zeka, yalnızca değişmez bununla birlikte diğer kimselere de aktarılabilir.
- Zeka, bireydeki akıl ve beyin sistemlerinin birbiriyle etki-tepki olayı ile ortaya çıkan birden fazla sonucu olan kavramdır.
- Zeka çok yönlü olsa da kendine ait bir bütünlüğü vardır.
- Her bireyin farklı zeka türlerine ait belirtileri vardır.
- Her birey sahip olduğu zeka türlerini ileriye götürme şansı vardır.
- Çeşitli zeka türleri belirli ahenk içinde birlikte çalışırlar (Saban, 2005, s.18-19).

Geçmişten beri yapılan araştırmalar sonucu zekayı farklı şekillerde açıklayan bilim adamları ortaya çıkmıştır. Bunlar ;

Tablo 2.1. Zekaya İlişkin Çoklu Yaklaşımlar

Zeka ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında bilim insanlarının zekayı “ Geleneksel Zekâ Anlayışı” ve “Çoklu Zekâ Kuramı” olarak iki farklı şekilde açıklamaya çalıştıkları görülmektedir.

2.2. Geleneksel Zekâ Anlayışı

Eski tip düşünceleri taşıyan bu anlayış ilk kez Alfred Binet tarafından geliştirilen bir zeka testi ile doğmuştur. Bu testler ilerleyen yıllarda geliştirilerek birçok ülkede yaygın olarak kullanılmaya başlandı. Bunun sonucu olarak insanın zekasının ölçülebileceği ve IQ puanı olarak bilinen görüş ortaya çıktı (Saban, 2005, s.4).

Geleneksel manada zekâ, sözel - dilsel ve mantıksa - matematiksel becerileri az bir sayı dahilinde ölçen zekâ bölümü (IQ) olarak tanımlanabilir (Alkış ve Doğan, 2007).

Eski zamandaki anlayış ve düşünme tarzı sonucu insanlar ikiye ayrıldı : Akıllı olanlar ve akıllı olmayanlar olarak. İnsanların zeki olup olmadığı veya öğrencilerin kolejlere alınma sürecinde IQ tek ve değişmez kriter oldu. Geleneksel zeka düşüncesine göre ;

- Zekâ, doğuştan gelir ve kesinlikle değiştirilmesi mümkün değildir.
- Zekâ, sayısal olarak bulunulabilir ve rakamsal ifade edilebilir.
- Zekâ, çoklu değildir, tektir.
- Zekâ, hayattaki yaşam sorunlarından farklı bir şekilde bulunmalıdır (Saban, 2005).

Gelişen teknoloji ve globalleşen dünya sonucunda zeka ile ilgili tabular yıkılmaya başlandı. Bu tabuları yıkan kişi Howard Gardner isminde bir bilim adamıdır. Bu bilim insanı Çoklu Zeka Kuramı adı altında bir görüş ortaya atacak ve yaygınlaşmaya başlayacaktır.

2.3. Çoklu Zekâ Kuramı

Çoklu zeka teorisinin anahtar kelimesi “çoklu” (çoğul) kelimesidir. Bu cümleden zekanın çok yönlü olduğu vurgusu yapılmaktadır. Buradan yola çıkarak zeki olmanın birden fazla yolu olduğuna göre öğrenmenin de birden fazla yolu vardır. Gardner’ın zeka hakkındaki önemli kitabı olan “ Zihin Çerçevesi “ adlı eserinde IQ görüşüne başkaldırı metnidir ve başarılı olmak için illa tek tip zekaya sahip olması gerek olmadığını, sekiz çeşitli alana ayrılmış zeka alanların olduğunu öne sürmektedir (Belenli, 2014, s.57).

Çoklu zeka teorisi, bir insanın sözel ve sayısal becerilerinin çok ötesinde olduğu vurgulamaktadır (Saban, 2005, s.6).

Gardner'a göre;

- Zekâ, sadece bir faktörle açıklanamayacak kadar basit bir olgu değildir.
- Zekâ, bir ya da birden fazla ortamda performansını gösterebilir.
- Zekâ, yaşadığı çevrede karşılaştığı problemlere karşı çözümler bulma kabiliyetidir.
- Zekâ, daha önce çözülmemiş sorunları keşfetme yeteneğidir (Saban, 2005, s.6).

Tablo 2.2. Geleneksel ve Modern zeka anlayışlarının karşılaştırılması

Zekaya İlişkin Geleneksel Anlayış	Zekaya İlişkin Modern Anlayış
Zeka doğuştandır, durağandır ve değiştirilmesi imkansızdır.	Bireyin zekası aşamalı olarak kendini geliştirme becerisine sahiptir.
Zeka ölçülebilir ve sayılarla ifade edilebilir.	Zeka davranışlarla yada performansla anlaşılabilirdiğinden ölçülemez ve sayılandırılmaz.
Zeka tekçildir.	Zeka çokludur ve gösterilebilir.
Zeka gerçek hayattan soyutlanır ve belirli testlerle ölçülür.	Zeka gerçek hayat durumlarıyla ilgilidir ve hayattan soyutlanamaz.
Zeka öğrencileri sınıflandırmak ve başarı kıstası olarak kullanılır.	Zeka öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmeye yarayan bir araçtır.

(Saban,2005, s.4)

Genel olarak çoklu zeka kuramının ilkeleri şöyle ifade edilmiştir :

- İnsanlar çeşitli zeka alanlarına sahiptirler.
- Her insanın hayatta kullandığı zeka türleri farklı bir formüle sahiptir.
- Her bireyin kendine ait bir zeka portföyü bulunur.
- Zekaların her bir tanesi insanda farklı bir gelişim olayı vardır.
- Bütün zeka alanları dinamiktir.
- İnsandaki zekalar tanımlanabilir ve geliştirilebilir.
- Her insanın kendi zekasını geliştirme şansı vardır.
- Her bir zekanın gelişimi kendi bütünü içinde yorumlanmalıdır.
- Her bir zeka bütün özellikler bakımından farklı bir sisteme sahiptir.

- Bir zekanın kullanımını sırasında diğer zekalardan da yararlanılabilir.
- Bütün faktörler zekanın gelişimi üzerinde aynı etki derecesindedir.
- Tüm zeka türleri bireyin kendini geliştirmesinde yardımcı kaynaktır.
- İnsan gelişimi ile alakalı tüm teoriler çoklu zeka kuramını destekler niteliktedir.
- Şu anda var olduğu düşünülen zeka türlerinden farklı zekalarda olma ihtimali vardır.
- Yapılan sıradan kolay işlerde bile farklı zeka bölümleri kullanılır.
- Her birey çoklu zekanın eşsiz bir karışımıdır.
- Zekanın gelişimi gerek bireysel gerek ise diğer bireyler içinde çeşitlilik gösterir.
- Çoklu zeka özleştirilebilir ve tanımlanabilir (Yağcı, 2006).

Çoklu zeka kuramının kurucusu olan Gardner, insan beyninde 8 zeka alanı olduğunu vurgulamıştır. Bunlar ;

- ❖ Sözel/Dilsel Zekâ
- ❖ Matematiksel/Mantıksal Zekâ
- ❖ Görsel/Uzamsal Zekâ
- ❖ Öze dönük/İçsel Zekâ
- ❖ Bedensel/Kinestetik Zekâ
- ❖ Müziksel/Ritmik Zekâ
- ❖ Sosyal Zekâ
- ❖ Doğacı Zekâ (Demirel vd. 2006, s.15).

Çoklu zeka kuramına göre her insanın belli bir zeka alanı, diğer zeka alanlarına göre daha baskındır. Mesela futbolcu olan bir insanın bedensel-kinestetik zekası diğer zekalanlarına göre daha gelişmiştir. Aynı şekilde şarkıcı olan biriside müziksel zekası diğer alanlarına göre daha baskındır.

2.4. Çoklu Zekâ Kuramındaki Zekâ Alanlarının Özellikleri

2.4.1. Sözel/Dilsel Zekâ

Kelimeler ile fikir beyan etme, dildeki anlamları belirleme, kelimelerdeki anlamları ve düzeni kavrayabilme, şiir, fıkra, hikaye anlatma, dil bilgisi, mecazi anlatım, benzetme ve yazma gibi karmaşık olayları içeren dili etkili kullanma becerisidir (Köksal, 2006).

- Bu zekaya sahip olan insanlarda şu özellikler daha baskındır. Bunlar;
- Statik zekaya sahip insanlara göre yazma becerisi daha iyidir.
- Hikayeleri uzun anlatma becerisine sahiptir.

- Bilgiyi hatırlama ve diğer insanları ikna etme konusunda çok iyilerdir.
- Çok geniş bir hafızaya sahiptirler.
- Akranlarına göre daha iyi kelime dağarcığına sahiptir.
- Kitap okumayı çok sever.
- Dinleyerek ve yazarak öğrenmeyi severler (Saban, 2005; Altan, 1999).

2.4.2. Matematiksel/Mantıksal Zekâ

Bir bireyin sayıları etkili şekilde kullanabilmesi veya olaylar karşısında neden – sonuç ilişkisi kurarak çözüme ulaşma kapasitesi olarak tanımlanabilir. Bu beceriye sahip bireylerde kategorileştirme, mantık ilkelerini kullanma, problem çözme, soyut işlemler yapma en belirgin özellikleridir. Sayılarla uğraşmak, bulmaca oynamak çok hoşlarına gider. Örnek olarak; matematik öğretmeni, mühendis, ekonomist, bilgisayar programcıları bu zekaya sahip insanlar olarak gösterilebilir

Bu zekaya sahip olan insanlarda şu özellikler mevcuttur :

- Sayılara ilişkin temel kavramları, neden-sonuç ilişkilerini anlayabilme
- Olaylar hakkında çok soru sormayı ve incelemeyi severler.
- Santraç, dama gibi stratejik oyunlar oynarlar.
- Soyut düşünebilme yetenekleri çok gelişmiştir.
- En sevdikleri dersler fen bilgisi ve matematiktir.
- Eşyaları kategorize etme ve olayları mantıksal açıdan düzenlemeyi severler (Saban, 2005; Altan, 1999).

2.4.3. Görsel/Uzamsal Zekâ

Bu zekaya sahip insanlar yazmak yerine çizmek, söylemek yerine resmetmek isterler. Renk, çizgi, şekil, biçim ve desene çok önem verirler. Dersleri daha çok görselleştirerek veya resmederek daha iyi anlarlar. Zihinlerinde dış dünyayı kendi hayal gücüyle yeniden çizer ve resmederler. Mimar, ressam, tasarımcı, resim öğretmeni, fotoğrafçı örnek olarak verilebilir.

Görsel-Uzamsal zeka, resim yada fotoğraf zeka olarak da adlandırılabilir. Dünyayı yeniden kendi açısına göre yaratma becerisidir (Bozkurt ve Yenilmez, 2006).

Bu zekaya sahip insanların belirgin özellikleri şunlardır:

- Renklere karşı çok duyarlıdır.
- Haritaları, grafikleri ve tabloları düz metinlere kıyasla çok daha iyi anlarlar.

- Çok iyi hayal güçlerini kullanırlar.
- Filmleri, slaytları ve görsel sunuları izlemeyi severler.
- Okuma kitaplarına karalama yaparlar.
- Ayrıntıları incelerler ve tasarım yaparlar.
- Yön tasvirleri oldukça kuvvetlidir.
- Bir şeye bakarken kelimelerden çok görsel şeylere daha çok odaklanır ve dikkatlerini çeker (Saban, 2005 ; Demirel vd. 2006).

2.4.4. Bedensel/Kinestetik Zekâ

Bu zekaya sahip olan bireylerde duygu ve düşüncelerini vücut ve el hareketleriyle anlatma yeteneğine sahiptirlerdir. Zihin ve kas koordinasyonları çok iyidir. Bunlar yaparak öğrenmeyi severler. Sportif işlerle uğraşmak hoşlarına gider. Motor becerileri kullanmada çok iyidirlerdir. Dansçı, aktör, beden eğitimi öğretmeni, sporcu, atlet, cerrah örnek olarak verilebilir

Bu zeka türü daha baskın olan insanlarda olan özellikler şunlardır :

- Hem bedeni hem de değişik eşyaları kullanarak nesnelere yaratmak ve değiştirmektir
- Eşgüdüm ve ritimsel hareketlerde başarılıdırlar.
- Spor faaliyetlerinde oldukça iyidirlerdir.
- El ve göz koordinasyonları açısından üstündür.
- En iyi öğrenmeyi yaparak öğrenirler.
- Aynı yerde uzun süre kalamazlar ve hareket halinde yaşarlar (Saban, 2005 ; Gardner ,2010).

2.4.5. Öze Dönük/İçsel Zekâ

Kişinin kendini tanıması ve kendisini bilip ona göre çevreye uyumlu davranışlar sergilemesi yeteneğidir. Bu zeka türüne sahip olan insanlarda kendisinin güçlü ve zayıf yanlarını bilir ve realist bakış açısıyla olaylara bakar. Kendilerine gerçekçi hedefler koyarlar. Bu tür insanlar yalnız başına kalmaktan hoşlanır ve bağımsız hareket etmeyi severler. Örnek olarak; psikolog ve din adamları gösterilebilir

İçsel zekası gelişmiş olan bireylerin diğer insanlardan farklı özellikleri şu şekilde söylenebilir:

- Kendi kendilerini değerlendirebilir ve yorumlayabilirler.
- Duygu ve düşüncelerini kolaylıkla dizginleyebilirler.
- Güçlü veya zayıf yönlerini bilirler.

- Üst düzeyde akıl yürütme becerileri gelişmiştir.
- Kendilerine olan güvenleri yüksektir.
- Yalnız başına olmayı ve tek çalışmaktan hoşlanırlar (Saban,2005 ; Bümen, 2005, s. 16-17).

2.4.6. Müziksel/Ritmik Zekâ

Müzik formlarının algılanması, fark edilmesi becerisi olarak tanımlanabilmektedir. Müzikal/ritmik zekâsı güçlü olan kişiler; ses, nota ve ritim duyarlılıkları ile dikkat çekmektedir. Bu bireyle tınların farkına varabilme, müzik aletlerini kullanabilme ve şarkı söyleme gibi konularda beceri sahibidir (Gürel ve Tat, 2010).

Müziksel zekası gelişmiş olan bireylerin ayırt edici özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Melodi hafızaları yüksektir.
- Şarkı söylemede başarılı bir becerileri vardır.
- En sevdikleri ders müziktir.
- Bir müzik aletini çalmak isterler
- Farkında olmadan çalan şarkıya eşlik edebilirler.
- Ritim konusunda üst düzey beceriye sahiptirler (Saban, 2005 ; Demirel vd. 2006).

2.4.7. Sosyal/Kişilerarası Zekâ

Çevresindeki insanların duygularını, isteklerini anlama ve ayırt etme yeteneğidir. Sosyal zekaya sahip insanların arkadaş çevresi çoktur ve sosyalleşmek onların vazgeçilmezidir. Bunlar tek başlarına çalışmaktan sıkılırlar, grup çalışmalarında daha iyi performans sergilerler. Çok iyi empati yeteneğine sahiptirler. Diğer insanlarla ilişki kurmak onlar için zevktir. Örnek olarak; avukat, öğretmen, pazarlamacı gösterilebilir Bu zekaya sahip bireylerde şu özellikler mevcuttur :

- Grup çalışmalarını çok severler.
- Kalabalık ortamlardan hoşlanırlar.
- Empati yetenekleri üst seviyededir
- Başkalarına karşı yardım etmeyi ve paylaşmaktan zevk alırlar.
- İletişim kurma becerileri gelişmiştir
- Arkadaş ortamını severler
- Fazla kişiyle çalışmaktan zevk alırlar (Saban, 2005, s.13).

2.4.8. Doğacı Zekâ

Bir kişinin doğaya ve çevreye karşı çok hassas, canlıları tanıma ve ilgili olması yeteneğidir. Doğaya ve doğal olaylarına karşı çok meraklıdır. Çevre bilinci son derece yüksektir. Toprakla oynamayı severler. Bu zekaya sahip insanların açık havada, bahçede, canlılar üzerinde deneye yaparak öğrenmesi daha iyi olacaktır. Sınıf içinde bitkileri sulama alışkanlıkları vardır. Biyolog, jeolog, meteorolog, çiftçi örnek olarak verilebilir (Saban, 2005 ; Demirel vd. 2006).

Bu zekaya sahip bireylerde şu özellikler mevcuttur :

- Doğal yaşamdan zevk alırlar.
- Çevre örgütlerine katılırlar ve çevreyi korurlar.
- Yürüyüş yapma, doğal çevrede uzun süre kalırlar
- Bitki türlerini korurlar.
- Canlı ve cansız yaşam hakkında bilgi sahibidirler. (Demirel vd. 2006, s.46).

2.5.Çoklu Zeka Türlerinin Gelişimini Etkileyen Nedenler

Bir bireyin zekası hakkında bu “güçlü zeka“ bu “zayıf zeka” diye bir ayırım yapmak o birey için çok sakıncalıdır. Zaten böyle bir ayırım çoklu zekanın ruhuna ters bir harekettir. Çünkü çoklu zeka kuramı ilkelerinden biri insanların bütün zeka alanları belirli bir yetkinliğe getirme yeteneğine sahip olmasıdır. Bireye eğer imkan verilirse zayıf zeka denilen zekasını geliştirebilme şansı vardır.

Bir kişinin belli bir zeka alanında gelişip gelişmemesi öncelikle dört nedene bağlıdır. Bunlar ;

- Biyolojik Nitelik
- Kişisel Hayat Hikayesi
- Tarihsel ve Kültürel Özgeçmiş
- Kristalleştirici veya felce uğraticı deneyimler (Saban, 2005).

2.5.1.Biyolojik Nitelik

Bireyin doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrasında meydana gelen tahripleri kapsar. Örneğin; bir anne hamile iken alkol vb. zararlı maddeleri içerse cenin halindeki çocuk bu durumdan çok etkilenir ve doğduktan sonrada beyinsel gelişimi akranlarına göre daha geride kalır. Bundan hareketle bazı çocuklar doğuştan zekayı geliştirmede engellerle karşı karşıya kalmaktadır (Saban, 2005).

2.5.2 Kişisel Hayat Hikayesi

Bu faktör bireyin ailesi, çevresi, içinde yaşadığı ortam, arkadaşları ve öğretmenleri tarafından olumlu ve olumsuz olan bütün ilişkileri, olayları ve tecrübeleri kapsar. (<http://www.cokluzeka.com/kaynaklar.asp?id=177>)

Örneğin;

a) Kaynaklara Ulaşım Şansı: Eğer aile maddi yönden imkanları yoksa keman, piyano gibi müzikal zekayı geliştirebilecek aletler alınmadığından bu zekanın gelişmesi zordur.

b) Ailesel Etkenler: Şarkıcı olmak isteyen bir çocuğun ailesi, onun yazar olmasını istiyorsa dilsel zeka alanının geliştirecek etkinliklerde bulunur.

c) Durumsal Etkenler: Kalabalık bir ailede büyümüş, ailesine yardım etmek için okumayıp çalışmak zorunda kalan bireyler kendilerini geliştirmek için daha fazla zamana sahip olmazlar. Yani, içsel zeka alanını geliştirmek için de fazla zaman bulamamışlardır.

d) Coğrafi Etkenler: Kırsal alanda yetişmiş bir çocuk, kentte binalar arasında büyümüş bir çocuğa oranla bedensel ve doğacı zekasını geliştirme şansına sahiptir (Talu, 1999).

2.5.3. Tarihsel ve Kültürel Özgeçmiş

Bireyin doğumundan sonraki yaşadığı çevre ve bulunduğu dönemin öneminden bahsedilir. Örneğin; eğer bir birey okul ve dersler dışındaki sosyal etkinliklerinin desteklendiği bir döneme rast geldiyse ve tiyatroya ilgi duyduysa bu bireyin diğer zeka alanlarının gelişimi, aynı şansa sahip bulamayan akranlarına göre daha yüksek olur (Saban, 2005).

2.5.4. Kristalleştirici veya Felce Uğratici Deneyimler

Kristalleştirici deneyimler, insan yaşantısında çok önemli bir yere sahip olan deneyimleri içerirler. Bu olaylar, hayatın herhangi bir zamanında olabileceği gibi, daha çok bir dönem aralığına da sıkışabilir.

Dahi olarak bilinen dünyadaki birçok kimselerin hayat profilleri incelendiğinde basit deneyimlerin bile onların çalışmalarını ve performanslarını ne kadar etkilediği görülecektir. Örneğin, Albert Einstein için bu deneyim, 5 yaşında iken babasının ona aldığı bir pusula sayesinde olmuştur. Bu deneyim Einstein'ın uyuyan zekasını harekete geçirdi.

Felce uğratici deneyimler ise eğer bireyin bir şeyi öğrenme arzusu engellenirse onun bu işi yapma isteği kırılacak ve düşecektir. Örneğin, bir müzik aletini daha küçük yaşlarda öğrenmeye çalışan bir bireyin ailesinden birinin sürekli olarak ona “şu aleti bırak!” tepkisiyle

karşılaşırsa bireyde müziksel ritmik zekasının gelişimi durma noktasına gelecektir. (Saban, 2005).

Sonuç olarak bu açıklanan bilgilerden yola çıkarak insanın zeka alanlarını etkileyen faktörler “ kalıtsal” ve “çevresel” olarak ikiye ayrıldığını söyleyebiliriz. Bu iki faktörde insanın şartlarına göre birbirine üstünlük sağlayabilir.

2.6.Çoklu Zeka Alanları Nasıl Belirlenir ?

Her şeyden önce birer yetişkin öğrenci konumunda olan biz eğitimciler, öğrencilerimize çoklu zeka alanlarını belirlemeden önce kendimizin hangi zeka alanında yetkin olduğumuzu belli etmemiz gerekir. İnsan içselleştirmedeği bir işi karşı tarafa da aktaramaz ve zorluk yaşar. Bunun için test tekniklerinden yararlanılır ve en çok kullanılan test tekniği çoklu zeka envanteridir (Saban, 2005, s.27).

Tablo 2.3. Örnek Çoklu Zeka Envanteri

Zeka alanı	özellikler	Düzy		
Sözel-dil	1.Kitaplar benim için çok değerlidir.	1	2	3
	2.Kavramları okumadan, söylemeden veya yazmadan önce zihnimde canlandırırım.	1	2	3
	3.Kelime oyunlarını çok severim.	1	2	3
	4.Benim için Türkçe ve Sosyal Bilgiler gibi dersler Matematik ve Fen Bilgisi gibi derslerden daha cazip ve kolaydır.	1	2	3
	5. İnsanlar bazen konuştuğum veya yazdığım bazı kelimelerin anlamlarını bana sormak durumunda kalırlar.	1	2	3
Matematisel - Mantıksal	7. Sayıları kafamda rahatlıkla hesaplayabilirim.	1	2	3
	8. Matematik ve Fen Bilgisi okuldaki en favori derslerimdir.	1	2	3
	9.Mantıksal düşünmeyi gerektiren oyunları çok severim.	1	2	3
	10.Zihnim, olaylar arasındaki farklılıklar, benzerlikler veya mantıksal düzen ile sürekli olarak meşguldür.	1	2	3
	11.Her olayın mutlaka mantıklı bir açıklaması olduğuna inanırım.	1	2	3
	12.Bir olgunun belli bir yolla kategorilere ayrılarak, analiz dilerek veya hesaplanarak açıklanması beni çok memnun eder.	1	2	3
Görsel - Uzaysal	13.Genellikle, gözlerimi kapattığımda açık ve net imgeler görürüm.	1	2	3
	14.Renge karşı çok hassas ve duyarlıyım.	1	2	3
	15.Genellikle etrafımdaki olayların resmini çekmek isterim.	1	2	3
	16.Hiç bilmediğim veya daha önce hiç bulunmadığım bir yerde yönümü veya gideceğim yeri bulamamak gibi bir kaygım yoktur.	1	2	3
	17 Okulda Geometri ile ilgili konular Cebir dersinden daha kolaydır.	1	2	3
18.Genellikle, resimlerle donatılmış okuma materyallerini tercih ederim.	1	2	3	

Geleceğimizin teminatı olan öğrencilerimizin hangi zeka alanlarında daha iyi olduğunu tespit etmek için bazı yöntemler vardır. Bunlar ;

- Öğrencileri gözlemek
- Belge toplamak
- Okul kayıtlarını incelemek

- Diğer öğretmenlere iletişime geçmek
- Velilerle görüşmek
- Öğrencilere sormak (Saban, 2005).

2.7. Çoklu Zeka Kuramı ve Öğrenme - Öğretim

Küreselleşmenin zirveye ulaştığı ve her dakika yeni bilgilerin ortaya çıktığı dünyamızda hayatımızda her şeyin değiştiği gibi eğitim ve öğretimin amaç ve ilkeleri de bu değişimden nasibini alacaktır. Eğitimde ki bu değişikliğin en güzel örneği de Gardner tarafından literatüre giren Çoklu zeka kuramıdır. Beyinin tek bir zekaya sahip değil sayısal, sözel, bedensel gibi değişik zeka alanlarına sahip olduğunu söylemektedir (Karatekin, Kuş ve Sönmez, 2010).

Çoklu zeka kuramı salt bir eğitim sistemi değildir. Eğitimin daha iyi yapılmasında ve dersi daha iyi anlaşılmasında çok önemli rol oynayan bir araçtır. Bazı eğitimciler bu kuramı derslerinde uygulayarak önümüzü açmışlardır.

Geleneksel eğitim sistemimizdeki esas sorunun öğrencilerin anlama özürü olmasından ileri gelmektedir. Öğretmen öğrencileri birer “sünger” olarak görmekte ve öğrenciden bilgiyi yutmasını istemektedir. Öğrenciyi ansiklopedi olarak görüp bilgiyi anlamadan çok ezberleyen ve aklında tutanın en zeki öğrenci olduğu varsayılmıştır. Fakat son dönemlerde yapılan araştırmalar ile özürünün öğrenci değil öğretmenin öğretme özürüsü olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır (Saban, 2005, s.2)

Öğretimin temel unsuru olan öğrenci, kaynaktan (öğretmenden) gelen mesajı duyu özellikleri ile algılamaktadır. Her duyuşal özelliğimiz aynı seviyede değildir bazıları daha baskın bazıları daha aşağıda etkiye sahiptir. Duyu organlarımızın etkisine bakarsak ;

- ✓ % 83’ü görme
- ✓ % 11’i işitme
- ✓ % 3,5’i koklama
- ✓ % 1,5’i dokunma
- ✓ % 1’i tatma duyularıyla edinilen algılarla öğrenir.

Görme ve işitme duyularının sayısal oranlarına bakarsak bu iki duyu organı son derece önemlidir (Ergin, 1998).

Bu araştırmadan hareketle öğrencilerin tüm duyularına hitap eden bir öğretim uygulanması gerekmektedir. Sadece tekçil düz anlatım ile yapılan öğretimin öğrenciyi gelecek yıllarda başarısız ve okulu sevmeyen biri olarak ortaya çıkmasına yardımcı olmaktan başka bir işe

yaramaz. Öğrencilerin en iyi hangi yollarla öğrendiklerini bilmeli ve dersi ona uygun bir kurguyla planlamalıyız. Öğrencinin kendisinin farkında olması ve zekasını geliştirme fırsatı sunmalıyız. Yapılandırmacı yaklaşım ile daha önce belirtildiği üzere öğrenciyi aktifleştiren ders yapısı gelmiştir. Öğrencinin daha aktif ve başarılı olmasına Çoklu Zeka Kuramı son derece faydalı olacaktır. Her bireyin biricik ve farklı olduğunu düşünürsek her zeka alanına uygun projeler ile öğrenciler daha aktif olabilir.

Bu kuramın bu kadar yaygın olup kullanılmasının nedeni öğretmenlerin zeka, öğretim ve başarı hakkındaki tutumlarını istendik yönde değiştirmesidir. Buna göre ;

- Eğitimcilerin insan beyni hakkındaki bilgi ve tutumlarına katkıda bulunmaktadır.
- Öğretim uygulamaları mevcuttur.
- Kuramın ilkeleri ve programı öğrencinin başarısı üzerinde pozitif yönde etkilidir (Karatekin, vd. 2010).

Her öğrencinin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda bir eğitim almaları haktır. Nitekim eğitimde fırsat eşitliğini göz önüne alırsak günümüz eğitimcileri çocukları buna uygun yetiştirmelidir.

Öğrenme alanlarının önemli unsuru olan öğretmenler, şunu bilmelidirler ki bütün zeka alanları aynı derecede önemlidir. Öğrencide var olan bütün zeka türlerini geliştirecek etkinlikler planlanmalı ve sınıf ortamlarına uyarlanmalıdır. Öğretmenler, öğrencilerine belirli bir zeka alanını geliştirecek etkinlikler planlamak yerine bütün zeka alanlarını harekete geçirecek etkinlikler planlamalı ve uygulamalıdır. Unutulmamalıdır ki her öğrencinin zeka türü aynı değildir hepsinin hazır oluş seviyeleri farklıdır. Öğretmenler onların en iyi olmasında yardımcı olmalı ve geliştirmesinde katkıda bulunmalıdır Öğrencilerimizi her zeka türüne ait uyarlanabilecek uygulamalar aşağıda gösterilmektedir.

2.7.1. Sözel/Dilsel Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler

Bu zekaya sahip insanlar daha öncede anlattığımız gibi okuma – yazma konularında çok etkilidirlerdir. Dilin tüm işlevlerini kusursuz olarak kullanabilirler. İşlenecek konu göz önüne alınarak şunlar uygulanabilir:

- Hikayeleştirme
- Ses kayıt cihazı
- Günlük tutma

- Yayınlama
- Sınıf tartışması
- Öykü yazma
- Beyin fırtınası
- Mektup yazma
- Slogan yaratma (Saban, 2005 ; Demirel vd. 2006).

2.7.2. Matematiksel/Mantıksal Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler

Bu zeka türü daha baskın olan bireyler sayılarla yapılan her türlü işten zevk alırlar. Ayrıca olayları mantıksal bir çerçevede süzüp neden- sonuç ilişkisi içerisinde karar alırlar. Konu kapsamında bu öğrencilere sunulabilecek etkinlikler şu şekilde tanımlanabilir:

- Ölçüm ve hesap işleri yapma
- Farklı formüllerle problem çözme
- Aynılık ve farklılıkları bulma
- Bilimsel düşünme mantığı
- Tahminde bulunma
- Hipotezler geliştirme ve test etme
- Sayısal problemleri kolayca yapma
- Verileri kullanarak sonuca ulaşma
- Neden- sonuç ilişkisini bulma (Kabapınar, 2014).

2.7.3. Görsel/Uzamsal Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler

Bu zeka türüne sahip bireyler renklerle oynamayı çok severler. Dış dünyayı zihinde imgelerle canlandırmak isterler. Şekilleri algılamada ve renklere karşı duyarlılıkları çok yüksektir. Konu kapsamında bu öğrencilere sunulabilecek etkinlikler şu şekilde tanımlanabilir:

- Akılda hayal etme
- Renk çalışması yapma
- Görsel analogiler
- Poster, broşür çalışmaları

- Kavram haritaları
- Grafiksel ifadeler
- Pandomin yapma
- Öğretim teknolojilerini kullanma
- Slayt gösterisi, video veya fotoğraf albümü
- Tablo, harita ve grafik kullanma (<http://www.tugbacansali.com/coklu-zeka-kurami-nedir/>)

2.7.4. İçsel Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler

Bu zekaya sahip insanlar kendi içinde mutlu pek insanlarla konuşmayı sevmeyen tiplerdir. Özerk olmayı, tek çalışmayı seven bu insanlar yalnız ortamlarda daha mutludurlar. İşlenecek konu göz önüne alınarak şunlar uygulanabilir

- Altmış saniyelik yansıma periyotları
- Seçenek zamanı
- Konuşmak ve geçiniz demek
- Duygu yüklü zamanlar geçirmek
- Hedef cümlesi yazma
- Günlük tutma
- Kişisel felsefenizi açıklama
- Ev ödevi geliştirme (Saban, 2005 ; Demirel vd. 2006).

2.7.5. Bedensel/Kinestetik Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler

Böyle zekaya sahip öğrencilerde yerinde durmayı sevmeyenler. Aktif, heyecanlı ve hareketli bireylerdir. Tüm vücudu kullanmayı severler. Bu öğrenciler bilgiye dokunmak, hissetmek isterler. İşlenecek konu göz önüne alınarak şunlar uygulanabilir:

- Bedensel ifadeler
- Sınıf draması
- Kinestetik olgular
- Kas yeteneğine dayalı düşünme
- Bir referans kaynağı olarak beden

- Tiyatro, dans gibi etkinlikler yapma
- Drama
- Rol oynama
- Benzetim - Canlandırma (Saban, 2005 ; Demirel vd. 2006).

2.7.6. Müzikal/Ritmik Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler

Müzik kulakları gelişmiştir. Ritmik ve melodili her şeyi severler. Müzik aleti çalma konusunda çok iyi beceriye sahiptirler. Konu kapsamında bu öğrencilere sunulabilecek etkinlikler şu şekilde tanımlanabilir:

- Şarkı söyleme provaları
- Müziksel ifadeler
- İşlenecek konuyu müziksel şekilde verme
- Tempo çalışmaları
- Duygu yüklü melodiler
- Konuya uygun müzik sözleri yaratma
- Koro çalışması
- Beste yapma (Al, 2016).

2.7.7. Sosyal/Kişilerarası Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler

Tek başına çalışmak yerine grupta çalışmaktan hoşlanırlar. Fikirlerini paylaşmayı seven bu zekaya sahip insanlar kalabalık ortamda bulunmaktan zevk alırlar. Etkileşime dayalı öğrenmeyi çok severler. Konu kapsamında bu öğrencilere sunulabilecek etkinlikler şu şekilde tanımlanabilir:

- Eşleş – Düşün - Paylaş
- Eşli okuma
- Grup çalışması
- Kubaşık öğrenme
- Grup çalışmaları
- Toplantılar yapma

--- Münazara

--- Dönüt verme (Saban, 2005 ; Demirel vd. 2006).

2.7.8. Doğacı Zekâsı Gelişmiş Bireylere Uygulanabilecek Etkinlikler

Öğrenmenin büyük bir bölümünü sınıf dışında yapılan etkinleri severler. Doğaya ve çevreye karşı aşırı hassastırlar. Canlı ve cansız yaşamı çok ilgilerini çekerler. Konu kapsamında bu öğrencilere sunulabilecek etkinlikler şu şekilde tanımlanabilir:

--- Doğa yürüyüşleri

--- Alan gezileri

--- Doğada zaman geçirecek faaliyetlerde bulunma

--- Bitki yetiştirme

--- Hayvan besleme

--- Belgeseller izleme (Al, 2016).

Çoklu zeka etkinlikleri sadece yukarıda bahsedilenlerle sınırlı değildir. Bunların ötesinde çok daha etkinlikler mevcuttur. Örnek teşkil etmesi amacıyla bir kısmı yazılmıştır. Eğer çoklu zeka kuramındaki bu etkinlikler amacına uygun kullanıldığı takdirde başarı kaçınılmaz olur. Öğrenciye uygunluk ilkesinden yola çıkarak uygun zeka alanına ait etkinliği doğru yaparsak öğretim kalitesi çok daha artacaktır.

Senin Zeka Tipin Hangisi?

2.8. Çoklu Zekâ Kuramı ve Sosyal Bilgiler

Sosyal bilgiler; İnsan ve sosyal bilimlerden yola çıkarak, onların içerik ve yöntemlerinden yararlanarak tematik bir yaklaşımla ele alarak, düşünen ve sorgulayan demokrasi bilinci oluşmuş bireyler yetiştirmeyi amaçlayan bir disiplindir (Şimşek, 2006).

Sosyal bilgiler içerik bakımından toplumsal temelleri olan bir derstir. Yaşama yakınlık ilkesiyle çok alakalı olan bu ders toplumda düşünen, araştıran, konuşan, bilen ve bildiklerini mantıklı bir sırayla aktarabilen nitelikli vatandaşların yetişmesinde önemli bir rol üstlenmektedir.

Bir sürü bilgi yığınlarından oluşan ders bir de geleneksel bir öğretmen tarafından ikame edilirse büsbütün tekdüze hale gelmektedir. Her öğrencinin farklı ve biricik öğrenci olduğunu varsayan ve kabul eden çoklu zeka kuramı ile ders çok daha zevkli hale gelmektedir. Fakat bu kuramın etkili hale gelebilmesi için sınıf önemli yer tutar.

Çoklu zeka kuramında sınıf yönetimi ve ortamı son derece önemlidir. Çoklu zekayı benimsemiş bir eğitimci her öğrencinin bireysel farklılıklara sahip olduğunu bilir ve buna göre sınıf iklimini ayarlar. Sınıfta huzuru ve uyumu sağlamak için şu stratejiler kullanılabilir:

- Öğrencilerin dikkatini toplamak
- Öğrencileri değişik uygulamalara hazırlamak
- Sınıf kurallarının iletişimini koordine etmek
- Grup oluşturmak
- Bireysel davranışları kontrol etmek

Çoklu zeka teorisi bir eğitim felsefesi olarak benimsenmelidir. Çünkü bireyin en anlamlı öğrenmesi çoklu zeka kuramı ile mümkündür. Bunun nedenlerini yazarsak ;

- Çoklu zeka teorisi her çocuğu geleceği olan bir birey olarak kabul etmektedir.
- Çoklu zeka teorisi eğitimde nasıl bir yol izlenmesine dair bilgiler vermektedir.
- Çoklu zeka teorisi okuldaki tüm öğretmenler arasındaki işbirliği ruhunu desteklemektedir.
- Çoklu zeka teorisi öğrencilerin bilişsel farkındalık yaratmasına yardımcı olmaktadır (Saban, 2005, s.141).

Çoklu zeka kuramının uygulanma süreci de çok önemlidir. Bu kuramın doğru uygulanması hedefe ulaşmamıza daha kolaylık sağlayacaktır ve öğrencilerin başarılarını arttıracaktır. Çoklu zeka teorisinin uygulanması belli aşamalardan oluşmaktadır. Bunlar ;

- Farkında olma
- Araştırma, inceleme ve keşif
- Destek bulma ve onaylama
- Son hızla yola koyulma
- Problemleri göğüsleme
- Birleştirme
- Çoklu zeka teorisi okulu (Saban, 2005, s.143).

MEB tarafından her dersin yıl içinde verilmesi gereken kazanımlar bellidir. Sosyal bilgiler kazanımları da çok fazla sayıdadır. Bu kazanımlara ulaşmak için, öğrencilere anlamlı öğrenme sunmak için eğitimciye büyük görev düşmektedir. Öğretmen çoklu zekanın her türlü imkanını kullanarak dersi işlemelidir. Öğrenme ortamlarının farklılaşması sağlanmalıdır. Burada çoklu zeka etkinliklerin ön plana çıkartılması öğrencilerin derse karşı motivasyonunu arttıracak gibi dersin eğlenceli ve öğretici geçmesine yardımcı olacaktır. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında vurgulandığı gibi bu ders, Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Hukuk, Sosyoloji, Antropoloji, Psikoloji, Felsefe gibi bilimlerin konularını barındırması açısından dersin öğretimde de farklı öğretim yöntem ve tekniklerin uygulanmasını olanaklı kılan çoklu zeka etkinliklerinin verimli bir şekilde hazırlanıp öğrenme ortamlarına getirilmesi önemli bir etkiye sahiptir (MEB, 2016).

Gelişen dünya ve ilerleyen teknoloji ile artık salt bilgi yığınlarını öğrenciye verip ders işleme devri kapanmıştır. Birinci sınıf ülkelerde öğrencinin düşünmesi, sorgulaması, araştırması yani çaba göstermesi istenmektedir. 2005 yılından itibaren eğitim sistemimizde davranışçılık kuramından yapılandırmacılık kuramına geçiş yapılmıştır. Bu kuramın yaklaşımı öğrenci merkezli, öğrenci etkinliktir, aktif olması amaçlanmıştır. Bu yaklaşımı gerçekleştirmek amacıyla bütün derslerde içerik yönünden değişiklikler yapılmıştır. Sosyal Bilgiler dersi de bu gelişmeden nasibini almıştır. Bu yaklaşım için ilgili derste bir takım değişiklikler yapılmıştır.

Bu anlayış doğrultusunda Sosyal Bilgiler Programı;

- Her öğrencinin birey olarak kendine özgü olduğunu kabul eder.
- Öğrencilerin gelecekteki yaşamlarına ışık tutarak, bireylerden beklenen niteliklerin geliştirilmesine duyarlılık gösterir.
- Bilgi, kavram, değer ve becerilerin gelişmesini sağlayarak, öğrenmeyi öğrenmenin gerçekleşmesini ön planda tutar.
- Öğrencileri düşünmeye, soru sormaya ve görüş alışverişi yapmaya özendirir.

- Öğrencilerin fiziksel ve duygusal açıdan sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetişmesini amaçlar.
- Millî kimliği merkeze alarak, evrensel değerlerin benimsenmesine önem verir.
- Öğrencilerin kendi örf ve âdetleri çerçevesinde ruhsal, ahlâkî, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmesini hedefler.
- Öğrencilerin haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren bireyler olarak yetişmesini önemser.
- Öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmasını sağlar.
- Öğrencilerin öğrenme sürecinde deneyimlerini kullanmasına ve çevreyle etkileşim kurmasına olanak sağlar.
- Her öğrenciye ulaşabilmek için öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerindeki çeşitliliği dikkate alır.
- Periyodik olarak, öğrenci çalışma dosyalarına bakılarak öğrenme ve öğretme süreçlerinin akışı içerisinde değerlendirmeye olanak sağlar (MEB, 2016).

Öğrencilere tüm derslerde kazanım ve konuya uygunluğuna belli başlı beceriler kazandırılmak istenmektedir. Bu becerileri gerçek yaşamında kullanarak, bilgiyi kullanma, problem çözme ve karar alma gibi yetiler kazandırmak amaçlanmaktadır. Beceri, öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması ve hayata geçirilmesi planlanan yeteneklerdir. (MEB, 2016). Sosyal bilgiler dersi öğretim programında toplam on beş beceri olmakta olup bunlardan dokuz tanesi bütün derslerde ortak olan temel becerilerdir. Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi, bütün derslerde verilmesi gereken beceridir (Dinç ve Doğan, 2010).

Bu becerileri şöyle sıralayabiliriz:

- ❖ Eleştirel Düşünme Becerisi
- ❖ Yaratıcı Düşünme Becerisi
- ❖ İletişim Becerisi
- ❖ Araştırma Becerisi
- ❖ Problem Çözme Becerisi
- ❖ Karar Verme Becerisi
- ❖ Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi
- ❖ Girişimcilik Becerisi
- ❖ Türkçe'yi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi

- ❖ Gözlem Becerisi
- ❖ Mekânı Algılama Becerisi
- ❖ Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisi
- ❖ Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi
- ❖ Sosyal Katılım Becerisi
- ❖ Empati Becerisi (MEB, 2016).

Bu becerilerin son altı tanesi sosyal bilgiler dersine özgü becerilerdir. Bu beceriler ünite ve kazanımlara göre verilmektedir.

7.sınıf sosyal bilgiler dersinde ünite bazında kazandırılacak beceriler şunlardır :

Tablo 2.4. 7.sınıf ünite bazında doğrudan verilecek beceriler

7. SINIF	
ÜNİTELER	DOĞRUDAN VERİLECEK BECERİ
İletişim ve İnsan İlişkileri	İletişim
Ülkemizde Nüfus	Grafik hazırlama
Türk Tarihinde Yolculuk	Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme
Ekonomi ve Sosyal Hayat	Tarihsel empati
Zaman İçinde Bilim	Zaman ve kronolojiyi algılama
Yaşayan Demokrasi	Karar verme
Ülkeler Arası Köprüler	Kalıp yargıları fark etme

Bu araştırmanın konusu olan 7.sınıf 4.ünite “*Zaman İçinde Bilim*” ünitesinin kazanımlarına bakarsak;

Tablo 2.5. Zaman İçinde Bilim Ünitesi Kazanımları

1. İlk uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir.
2. İlk yazı örneklerinden yola çıkarak yazının kullanım alanlarını ve bilgi aktarımındaki önemini fark eder.
3. Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını değerlendirir.
4. 15–19. yüzyıllar arasında Avrupa’da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkilerini fark eder.
5. Tarihsel süreçte düşüncüyü ifade etme ve bilim özgürlüklerini bilimsel gelişmelerle ilişkilendirir

Çoklu zeka kuramındaki görsel zekanın bu üniteye uygulanmasını tek tek kazanımlar şeklinde bakarsak ;

1.kazanımda ilk uygarlıkların (Çin, Pers, Orta Asya Türk devletleri gibi) insanlık ve dünya tarihine katkıları söylenmektedir. Örneğin ; en önemli buluşlardan biri olan ve Sümerler tarafından bulunan “tekerlek“ icadının o zamanki kullanım amacı ile şu an günümüzde kullanılma amacı görsellerle karşılaştırılabilir. İlk bulunduğu dönemde insanların eşya taşımak veya tarla sürmek için kullanırken, şimdi ise en basit arabalarda veya evlerde kullandığımız masa vb. eşyaların altına kullanıldığı resimler kullanılarak tekerleğin kullanım alanları görsel zekayla açıklanabilir. Keza *pusula*, *barut* ve *cam* gibi icatlarda görsel etkinliklerle anlatılabilir. İlk uygarlıkların buldukları icatların görsellerle öğretilmesi ve anlatılması öğrencilerin konuyu daha iyi anlamasına katkıda bulunacaktır.

2.kazanımda yazının bulunması ve onun hakkındaki bilgiler yani kısacası yazının gelişimi öğrencilere aktarılacaktır. Bu konuda ilk yazı olan ve Sümer uygarlığı tarafından bulunan *çivi yazısı* öğrencilere görsel şekilde tahtada veyahut çıktısı alınmak suretiyle öğrencilere dağıtılarak çivi yazısının nasıl olduğu, hangi harfin ne anlama geldiği öğrenciler tarafından anlaşılması kolaylaştırılabilir. Aynı şekilde öğrencilere çivi yazısı şeklinde kelimeler yazdırılabilir. Çivi yazısı tabletlere yazılmaktaydı, buradan hareketle çivi yazısı tablet örnekleri sınıfa getirebilir veya öğrenciler müzeye götürülerek çivi yazısı tabletleri görsel ve canlı şekilde gösterilebilir. Tezimde dünyanın ilk yazılı antlaşması olan Kadeş antlaşması çivi

yazısı şeklinde tabletle yazılmış ve görsel şekilde öğrencilere gösterilmiştir. Bir diğer yazı türü olan ve Mısır uygarlığı tarafından kullanılan *hiyeroglif* yazı türü en basit anlamda resimli yazıdır. Mısırlılar tarafından her resmin bir anlama geldiği bir yazı olan hiyeroglif yazı çıktısı alınarak yada akıllı tahta yardımıyla gösterilerek anlatılabilir. Günümüzde kullanılan yazının atası olan ve ilk alfabe sayılan *Fenike alfabesi* yazının artık en son gelişimlerin biridir. İnsanoğlunun duman, çivi ve hiyerogliften sonra alfabaya geçmesi yazının en önemli adımlardan biri kabul edilir. İşte bu yazının gelişimi öğrencilere görsel etkinlikler vasıtasıyla aktarılabilir. Fenike alfabesi ile şu an günümüzde kullandığımız 29 harfli alfabe arasında benzerlik ve farklılıklar, iki alfabenin görsel şekilde gösterilerek öğrencilere buldurulabilir.

3.kazanımda ise önemli Türk – İslam bilginleri ve onların buldukları buluşlar anlatılacaktır. Dünyada Muallim-i Sani (İkinci Öğretmen) denilen ve dünya hakkında çok önemli buluşlar yapan Farabi’ nin buluşları resimler veya videoyla gösterilebilir. Dünyada sıfır rakamını ilk kez bulan Harezmi anlatılacaktır. İlk dünya haritasını çizen Piri Reisin çizdiği harita öğrencilere gösterilerek o zamanki dünya haritasının bugüne olan benzerliği hakkında çıkarımda bulunulabilir.

Osmanlı devletinde ilk rasathaneyi kuran kişi olarak tarihe geçen Takuyuddin, kurduğu rasathane resimleri ve yaptığı çalışmalar gösterilebilir. Fatih Sultan Mehmet Han zamanında İstanbul’a çağırılan ve medresenin başına geçirilen Ali Kuşçu, Timur devletindeki ünlü bilgin ve gözlemci Uluğ Bey, dünyanın çevresini hesaplayan Biruni, tıp biliminin babası sayılan ve doktorluk alanında yaptığı çalışmalarla çığır açmış olan İbni Sina gibi bir çok Türk – İslam bilgini anlatılabilir. Türk – İslam bilginlerinin yaptıkları buluşlar ve dünya tarihine katkılarının anlatıldığı “ *1001 İcat ve Sırlar Kütüphanesi* “ adlı kısa film öğrencilere bu kazanım için kesinlikle izlettirilmesi gereken bir görsel araçtır (<https://www.youtube.com/watch?v=2QPhQ5lw2dM>).

4.kazanımda sırasıyla Coğrafi Keşifler, Rönesans, Reform ve Sanayi Devriminin bilimsel gelişmelere katkıları anlatılacaktır. Öncelikle 1.kazanımda dediğimiz ve ilk uygarlıkların bulunduğu önemli icatlardan biri olan pusulanın aradan yüzyıllar geçtikten sonra yeni kıtaların keşfine ve dünya ticaret yollarını değiştiren coğrafi keşiflere neden olacağını kim bilebilirdi ? Pusulanın katkısı ve dönemin Avrupa krallarının özellikle Portekiz ve İspanya devletlerinin teşviki ile dünya turuna çıkılmıştır. Ülkelerin nereye doğru yola çıktıkları ve nereyi buldukları dünya haritası görseliyle öğrencilere anlatılabilir. Keşiflerin neden Osmanlı Devleti sınırları etrafında yapıldığı haritayla öğrencilere anlatılabilir. Rönesans devrimini hatırlatan görseller öğrencilere sunularak yorum yaptırılabilir. Rönesans devrinde resim ve mimari alandaki

yenilikler görsel şekilde sunulabilir. Reformda, Martin Luther adlı insanın kilisenin duvarına astığı bildirge görseli öğrencilere gösterilerek reformun hangi alanda yapıldığı kavratılabilir. Sanayi inkılâbı öncesi ve sonrası üretimin nasıl yapıldığı görsellerle desteklenerek karşılaştırılabilir ve öğrencilere tartışma ortamı yaratarak sanayi devrimin olumlu ve olumsuz özellikleri belirlenebilir.

5.kazanımda ise bilimsel gelişmelere engel olan olaylar ile İslam dünyası ve Avrupa arasındaki bilime karşı bakış açıları karşılaştırılacaktır. Orta Çağ yıllarında İslam dünyası bilim alanında *Altın Çağ* yaşarken, Avrupa dünyasında ise *karanlık çağ* hakimdi. Orta çağ Avrupa'sında kilisenin bilime egemenliği yaşanıyordu, yeni düşüncelere kapalıydı ve skolastik düşünce hakimdir. Burdan hareketle bu konuyla alakalı görseller konularak öğrencilerin görüşleri alınabilir.

2.9. İlgili Araştırmalar

Bu kısımda daha önce araştırma konumuzla alakası olan tezler irdelenecek ve bilgi verilecektir. Yurt içinde yapılmış olan araştırmalara örnekler verilecek ve bu araştırmaların genel özelliklerinden hareketle değerlendirmeleri yapılacaktır. Araştırma için bir düşünce altyapısı sağlanmaya çalışılacaktır.

2.9.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Şimdiye kadar çoklu zeka kuramının öğretime etkisini konu alan birçok çalışmaya rastlanılmıştır. Ancak doğrudan YBO ile ilgili yapılmış bir araştırma konusuna rastlanılmamıştır. Bu alanda hazırlanmış hem nicel hem de nitel çalışmalar mevcuttur. Yapılan çalışmalarda genel olarak çoklu zeka kuramının çeşitli konularda öğretime etkisi üzerinde durulmuştur.

Yapılan araştırmalara bir göz atarsak ;

Karatekin (2006), çalışmasında ilköğretim 4.sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci üzerinde yer – yön kullanımını geliştirmek için Çoklu Zeka Kuramını kullanmıştır. Çalışmada nicel bir çalışmayı oluşturmuştur. Deney ve kontrol gruplarının kullanıldığı çalışmada bir gruba ÇZK, diğer gruba da geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır. Uygulama sonunda son test başarı testi sonuçları bakımından ÇZK kullanılan grup daha başarılı olmuştur. Ayrıca toplanan öğrenci görüşleri de bu sonuca paralel sonuçlar çıkmıştır.

Yağcı (2006), 6.sınıflarda fen bilgisi dersinde çoklu zeka kuramını kullanarak öğrenci başarısını araştırmıştır. Araştırmada ön test - son test deneysel araştırma modeli

kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının kullanıldığı bu araştırmada bir gruba Çoklu Zeka merkezli eğitim verilirken, diğer gruba geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır. Uygulama sonunda son test başarı testi sonuçları bakımından ÇZK kullanılan grup daha başarılı olmuştur. Ayrıca Çoklu Zeka Envanteri kullanılarak öğrencilerde zeka alanları belirlenmeye çalışılmıştır.

Akkuş (2009), çalışmanın amacı ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin Fen Bilgisi Dersi, ‘‘Yer Kabuğu Nelerden Oluşur ‘‘ ünitesinde görsel zeka kullanımının öğretime etkisini araştırmıştır. Çalışmada ön test ve son test kontrol grupları modeli kullanılmıştır. Çalışmada yer alan öğrenciler deney ve kontrol grubu olarak iki gruba ayrılmıştır. Araştırma ; 16’sı erkek 22’si kız çalışma grubu, 17’si erkek 21’i kız kontrol grubu olmak üzere toplam 76 öğrenciden oluşmaktadır. Kontrol grubu geleneksel öğretim yöntemleriyle, çalışma grubunda ise görsel zekâ ağırlıklı yöntemlerle dersler işlenmiştir. Çalışma sonunda; Görsel Zeka ile öğretimin hem öğrenci başarısına hem de öğretime etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Karakurt (2012), Çalışma Çoklu Zekâ Kuramına uygun olarak Gaziantep ilindeki üç ilköğretim okulunda 6, 7 ve 8 sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin farklı zekâ alanlarının gelişmişlik düzeyinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evreni bu üç ilköğretim okulunda öğrenim gören 1401 öğrencidir. Evrenden küme örnekleme ile 737 öğrenciye Mayıs-Haziran 2010’da anket uygulanmıştır. Öğrencilerdeki zeka alanları cinsiyet, yaş, çevre, gelir durumu, ebeveynlerin eğitim durumları gibi birçok değişkenden etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çepni (2010), Bu araştırmanın amacı, ilköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersi ‘‘Ülkemizin Kaynakları’’ ünitesinde ÇZK kullanımının öğrenci ve öğretime etkisinin saptanması araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2008–2009 eğitim-öğretim yılında Kastamonu ili, Tosya ilçesi 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Kastamonu ili, Tosya ilçesi Namık Kemal ilköğretim Okulunun 6/A ve 6/B şubelerinde bulunan 48 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 24’ü deney grubunu, diğer 24’ü ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Araştırmada 6/A sınıfı öğrencileri deney, 6/B sınıfı öğrencileri de kontrol grubu olarak seçilmiştir. 6/A sınıfı olan deney grubuna çoklu zekâ temelli öğretim, 6/B sınıfı olan kontrol grubuna ise yapılandırmacı yaklaşım uygulanmıştır. Çalışmanın başlangıcında, deney ve kontrol grubundaki öğrencilere kişisel bilgi formu uygulanmış ve aynı zamanda istatistiksel olarak durumları belirlemek amacıyla başarı testleri çalışma önünde ve sonunda kullanılmıştır. Deney grubu sınıfına çoklu zekâ kuramı ilkelerine uygun olarak hazırlanmış ders planından hareketle 6 hafta boyunca ‘‘Ülkemizin Kaynakları’’ ünitesi işlenmiştir. Diğer

taftan deney grubuyla eşzamanlı olarak kontrol grubuna da yapılandırmacı yaklaşım kullanılarak ders anlatılmıştır. Araştırma sonunda başarı testi sonuçları bakımından ÇZK kullanılan grup, diğer kontrol gurubuna nazaran daha başarılı olmuştur.

Dikici (2008), tarafından yapılan çoklu zeka öncesi ve sonrası kullanılan ölçme ve değerlendirme tekniklerinin etkisi araştırılmıştır. Bu cevabı ararken ilköğretim öğrencilerine yapılan anket çalışmaya ışık tutmuştur. Anket sonunda çoklu zekâ kuramına göre işlenen sosyal bilgiler dersinin öğrencinin akademik başarısını artırmada geleneksel yöntemlere göre daha etkili bir teknik olduğu görülmüştür.

Yeşilbursa (2006), tarafından yapılan ilköğretim ikinci kademe sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramı hakkındaki görüşleri adlı çalışmanın sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin, çoklu zekâ kuramının öğrenci öğrenmelerini artıracığına inanmadıkları, okullarının fiziki koşullarının çoklu zekâ kuramını uygulamaya yeterli olmadığı, okul yöneticilerinin ve velilerin çoklu zekâ kuramı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin geleneksel zekâ anlayışına sahip oldukları, öğrenci ve velilerin çoklu zekâ kuramı hakkında bilgilendirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Başlı (2006), tarafından yapılan coğrafya eğitiminde çoklu zekanın öğrenci başarısına etkisi adlı araştırma deneysel bir çalışmanın ürünüdür. Araştırma sonucunda çoklu zekâ kuramına göre hazırlanmış coğrafya ders planlarının uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grupları arasında başarıları bakımından deney grubunu destekler anlamda bir fark bulunmuştur. Ayrıca kullanılan çoklu zekâ ölçeğine göre her öğrencide farklı zekâ tiplerinin baskın olduğu ve bir öğrencide birden fazla zekâ tipinin gelişmiş olabileceği fikri ortaya çıkmıştır.

Oral (2008), bu araştırmanın amacı, Fen Bilimleri dersi 7.sınıf öğrencilerine “Karışımların Fiziksel Yolla Ayrılması” konusunun öğretilmesinde Çoklu Zeka ağırlıklı işlenmesin öğrenci başarısına etkisi araştırılmak istenmiştir. Bu çalışma; 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılı I. döneminde Balıkesir ili 7. sınıfta öğrenim gören toplam 17 öğrenci üzerinde uygulama yapılmıştır. Çoklu Zeka Envanteri, Çoklu Zekâ Alanları Gözlem Formu, çalışma yapıları ve kullanılmıştır. Öğrencilere ünite öncesi ve sonrası olmak üzere test usulü başarı testleri uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin düşünceleri saptamak amacıyla görüşme formları kullanılmıştır. Bütün bu uygulamalar ışığında ÇZK kullanılan grubun başarısı diğer gruba oranla daha yüksek çıkmıştır. Bu durum çoklu zekanın önemini vurgulamaktadır.

Cihan (2013) “İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi İbadet Konularının İşlenişinde Çoklu Zeka Yaklaşımının Öğrencilerin Başarıları Üzerindeki Etkisi” isimli çalışmasında “İbadet Konularını” Çoklu Zekâ Kuramı çerçevesinde hazırlanan etkinliklerle işlenmiştir. Deneysel bir çalışma olarak modellenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının kullanıldığı bu araştırmada bir gruba Çoklu Zeka merkezli eğitim verilirken, diğer gruba geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır. Veriler SPSS uygulaması ile çözümlenmiş ve kullanılmıştır. Uygulama sonunda Çoklu Zeka Kuramı ile ders gören grup daha başarılı olmuştur.

Altuntaş (2007) “Çoklu Zeka Kuramı İle Öğretilmesinin 7. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Başarılarına Etkisi” çalışmasında, 7. Sınıf matematik konularından “Simetri, Düzlemde Bir Noktanın Koordinatları ve Doğru Grafikleri” konuları ele alınmıştır. 65 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırmada ön test - son test modeli uygulanmıştır. Kontrol ve deney gruplarının şansa belirlenmiştir. Çoklu zekanın hatırlama ve anlama bakımından katkısı olmuşken, puansal açıdan herhangi bir farklılık meydana getirmemiştir.

Yekrek (2006) çalışmasında 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi kapsamında yer alan “Türkiye Cumhuriyeti Dış Siyaseti ünitesini” Çoklu Zekâ Kuramı öğrenme anlayışı ile işlemeye çalışmıştır. Deney ve kontrol grupları kullanılmıştır. Çalışma sonunda yapılan genel değerlendirmede Çoklu Zekâ Kuramının derse çok katkıda bulunduğu ve öğrenci akademik başarısının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Çoklu Zekâ Kuramı etkinliklerine göre derslerin işlendiği deney grubunda öğrencilerin ders başarı oranlarının yükseldiği vurgusunda bulunmuştur. Ayrıca T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin Çoklu Zekâ Kuramı kullanılarak işlenmesinin performansı yükselttiğine değinmiştir.

Üngören (2007) Fen Bilgisi dersindeki “Kuvvet, Hareket ve Enerji” ünitelerini Çoklu Zekâ Kuramı çerçevesinde hazırlanan etkinliklerle işlemiştir. Deneysel bir araştırma olarak çalışmasını modellemiştir. Başarı testi, Çoklu zeka formları ve tutum ölçeği kullanmıştır. Yapılan uygulamalar sonunda çoklu zeka merkezli öğretim gören grubun diğer gruba nazaran daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca tutum ölçekleri bulguları da bu sonucu destekler niteliktedir.

Al (2016), Sosyal bilgiler dersinde 7.sınıf kademesinde çoklu zeka türlerinden biri olan müziksel zekanın öğrenci ve öğretim açısından etkisini saptamak istemiştir. Bu amaç doğrultusunda veri toplama araçları olarak algı anketi, çalışma yapıları ve fotoğraf kayıtlarını kullanmıştır. 8 hafta süresince uygulama yapılmıştır ve çalışma grubu olarak İstanbul ilinde bir devlet okulunda öğrenim gören 7.sınıf öğrencileri seçilmiştir. Uygulama

sonunda Çoklu Zeka Kuramının ve Müziksel zekanın ilgili ders açısından son derece verimli ve yararlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şahin (2001), yapmış olduğu araştırmada ise ilköğretim üçüncü sınıf hayat bilgisi dersinde çoklu zekâ kuramına dayalı etkinlik düzenlenmiş ve çoklu zeka etkinliklerinin etkisi araştırılmıştır. Bu araştırmanın çalışma gurubunu Zonguldak Ereğli ilçesindeki bir devlet okulunda 3.sınıfta öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Yöntem olarak araştırmacı tarafından hazırlanan program kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çoklu zeka kuramı ile öğretim yapılan grup diğer gruba göre daha başarılı olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Bozdeveci (2005) tarafından yapılan ilköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersi “Avrupa”da Yenilikler” ünitesinde çoklu zekâ temelli öğretimin öğrenme ve hatırlama düzeyine etkisi isimli çalışmada çoklu zekâ merkezli eğitim uygulanan deney grubu ile geleneksel öğretim yapılan kontrol grubu karşılaştırılmıştır. Ulaşılan bulgulara göre, çoklu zekâ temelli öğretim yapılan deney grubunun öğrenme ve hatırlama düzeyleri kontrol grubuna göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur

Sargın (2016), Hayat bilgisi dersinde müziksel zekayı kullanmasının öğretime etkisini belirlemek amacıyla çalışma yapılmıştır. Bu çalışma için 63 öğrenci ve 7 sınıf öğretmeni ile çalışılmıştır. Çalışma grubu Zeytinburnu ilçesindeki bir özel okuldur. Çalışma yapıları, ön test – son test veri toplama araçları kullanılmıştır. 7 haftalık uygulama sonunda çoklu zeka etkinlikleri ve müziksel zeka öğretmen ve öğrenci üzerinde olumlu etkiye sahip olmuştur.

Konuyla ilgili diğer araştırmalara baktığımızda deney grubunda uygulanan çoklu zekâ kuramına göre hazırlanan sosyal bilgiler dersinin öğretimi, kontrol grubuna uygulanan diğer yöntemlere göre öğrenci başarısı üzerinde deney grubu lehine farklılıkların oluştuğunu görmekteyiz. Ayrıca yatılı bölge okullarıyla ilgili ve Sosyal bilgiler 7.sınıf ünitesi olan “Zaman İçinden Bilim” ünitesinin çoklu zeka kullanımıyla ilgili bir araştırmanın olmayışı bu araştırmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Sosyal bilgiler dersinde öğrenci başarısının artması ve ilgili dersin öğrencinin bakış açısını değiştireceği düşünülmektedir. Görsel zekayı merkeze alarak sosyal bilgiler dersinin işlenmesi öğrenci açısından son derece faydalı olacaktır. Bu araştırmanın tez ve doktora öğrencilerine ve sosyal bilgiler dersi öğretmenlerine katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

BÖLÜM III: YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde çalışma grubunun belirlenmesi, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilecektir.

3.1.Araştırma Modeli

Araştırmada kullanılan model, karma (mixed) modeldir. Nitel ve nicel olarak iki yöntem de kullanılmıştır. Karma model; aynı araştırmada iki yaklaşımının kullanılmasını ifade etmektedir (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu, Yıldırım, 2012).

Nitel araştırma; herhangi bir şekilde istatistiksel işlemlerden daha çok düşünce ve görüş temalı bulguların bulunduğu araştırma anlaşılabilir (Altunışık vd., 2012). Nitel araştırma “Niçin? Nasıl? Ne şekilde?” sorularına yanıt arar.

Nicel araştırma yöntemi; sayı ve rakamlar üzerinden istatistiksel işlemler yaparak sonuçlara ulaşmaktır. (Altunışık vd., 2012). Ne kadar? Ne miktarda? Ne kadar sık? Ne kadar yaygın? vb. sorulara cevap arar. Nicel araştırma nitelin aksine sayılarla uğraşmak, istatistiksel işlemler yapmak araştırmanın temelinde vardır.

Sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan ön test – son test kontrol gruplu desen modelidir. Bu modelde uygulama öncesi ve sonrası olmak üzere iki defa ölçme işlemi yapılmaktadır.

Ön test ve Son test deseninin özellikleri şöyledir :

- Desen, bir denekler grubuna ihtiyaç duyar ve denekler rastgele iki gruba ayrılır. Daha sonra bir gruba (deney grubuna) bağımsız değişken uygulaması yapılırken diğerine (kontrol grubuna) yapılmayacaktır.
- Denekler hangi grupta olduklarını mümkün olduğunca bilmemeleri gerekmektedir.
- Uygulama başlangıcında bağımlı değişkenle ilgili ölçüm için hem deney hem kontrol grubundan veriler alınmalıdır.
- Bağımsız değişken muhakkak deney grubundan olmalıdır.
- Uygulama sonunda bağımlı değişkenle ilgili ölçüm için hem deney hem kontrol grubundan veriler alınmalıdır.
- Bağımlı değişken hakkında bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla gruplar karşılaştırılmalıdır. (İbrahimoglu, 2010).

Tablo 3.1. Araştırma deseni

GRUP	UYGULAMA ÖNCESİ	UYGULAMA ŞEKLİ	UYGULAMA SONRASI
Deney Grubu (7 – C)	Ön test(Başarı Testi) Kişisel Bilgi Formu	Çoklu Zeka Kuramı Öğretim Yöntemleri Çalışma Yaprakları Mülakat	Son test (Başarı Testi)
Kontrol Grubu (7- A)	Ön test(Başarı Testi) Kişisel Bilgi Formu	Öğretmen Merkezli MEB Kitapları	Son test (Başarı Testi)

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim - öğretim yılında, Muş ili Malazgirt ilçesi Konakkuran beldesindeki bir Yatılı Bölge Okulunda öğrenim gören 7. sınıflar arasından seçilen öğrenciler oluşturmaktadır. Bu sınıflar arasından akademik başarıları birbirine yakın olan sınıflar deney ve kontrol grubu olarak atanmıştır. Ayrıca sınıfların seçilmesinde okul rehber öğretmeni ve okuldaki sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri ayrıca öğrencilerin sene başında, okul tarafından yapılan seviye belirleme sınavı puanları belirleyici olmuştur

Tablo 3.2. Araştırmaya Katılan Öğrenciler

Grup	Okul	Sınıf	Öğrenci Sayısı
Deney	YBO	7/C	20
Kontrol	YBO	7/A	18

Araştırmanın denekleri Yatılı Bölge Okulunda 7. sınıf öğrencilerinden seçilmiştir. 2015-2016 öğretim yılı 2. yarısında Yatılı Bölge Okulunda 7. Sınıf öğrencilerine “Zaman İçinden Bilim” ünitesi konusunda hazırlanan başarı testi ön test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmayan 7/C sınıfı deney, 7/A sınıfı ise kontrol grubu olarak seçilmiştir. Araştırmanın

deney grubunda 20, kontrol grubunda 18 öğrenci olmak üzere toplam 38 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma yaklaşık 5 hafta sürmüştür.

Araştırmada öğretmen faktörünün araştırma bulgularındaki etkisini en aza indirmek amacıyla iki gruba da dersler aynı öğretmen tarafından verilmiştir. Uygulama sonunda deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilere 24 sorudan oluşan çoktan seçmeli başarı testi uygulanmış ve sonuçlar üzerinden karşılaştırmalı değerlendirme yapılmıştır. (Yılmaz, 2008).

Bu araştırmada kullanılan modern teknikler sadece “ Zaman İçinden Bilim “ ünitesiyle sınırlı olmayıp tüm Sosyal Bilgiler müfredatına uygulanabilir.

3.3.Verileri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak

- Mülakat
- Ön Test - Son Test Başarı Testi
- Çalışma Yaprakları
- Kişisel Bilgi Formu
- Kamera ve Fotoğraf kayıtları kullanılmıştır.

3.3.1. Mülakat

İki ya da daha fazla insan arasında belirli bir amaç için yapılan işlere verilen isimdir (Altunışık vd., 2012). Mülakat, araştırmanın niteliğine ve amacına göre yapılması uygun olabilir. Kişiler arası yüz yüze iletişim yapıldığından daha samimi ve gerçekçi cevaplar verilir. Böylece daha sağlıklı sonuçlar ortaya çıkabilir. Deney grubundaki öğrencilere uygulama öncesi ve sonrası olmak üzere sorular sorulmuştur. Böylece uygulama öncesi ve sonrası görüşlerinde farklılaşma olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Mülakat yapılan öğrencilerin isimleri saklı tutulmuş olup takma isimler(rumuz) kullanılmıştır.

3.3.2. Ön Test - Son Test Başarı Testi

Cevaplandırıcının daha önceden hazırlanmış sorulara karşılık vermesiyle elde edilen verilere denir (Altunışık vd., 2012).

Başarı testi, bir konunun veya ünitenin öğrenilmesiyle kazanılan yeterliliklerin ortaya çıkarılması amacıyla hazırlanan bir sınav aracıdır (Turgut, 1992:4).

Bu testin amacı, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin “Zaman İçinden Bilim” ünitesine dair ön bilgilerini ölçmek, ayrıca öğrencilerin çalışmanın bitiminden sonraki başarılarını görmektir.

Bu kapsamda araştırmada öğretilmi yapılacak ünite, öğrencilere kazandırılması ve öğretilmesi gereken 24 soruluk başarı testi hazırlanmıştır. Testte yer alan sorular MEB Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan kazanım testi olduğundan geçerlik ve güvenilirliklerine bakılmamış ve uygulanmıştır. Başarı testindeki sorular çoktan seçmeli soru tipinde olup dört seçenektir.

3.3.3. Çalışma Yaprakları

Çalışma yaprakları, öğrencinin konuya ve zamana göre uygulatılıp sonuçlarının dönüt alındığı alıştırmalar bütünüdür(Ormancı ve Ören, 2010). Öğrencilere verilen çalışma yapraklarından yararlanarak araştırmamıza lazım olacak verilerin elde edilmesi daha kolay olacaktır. Süreç içerisinde konusu ve zamanına göre öğrencilerden de bunları yapması istenebilir.

3.3.4. Kişisel Bilgi Formu

Deney ve kontrol gruplarının sosyo-ekonomik durumlarını belirlemek amacıyla oluşturulan öğrenci kişisel bilgi formu toplam 1 sayfadan oluşmaktadır

3.3.5. Kamera ve Fotoğraf Kayıtları

Sosyal Bilgiler dersinin araştırma aşamaları kamera ve fotoğraflarla kayıt altına alınmıştır. Kamera bütün sınıfı görecek açıya sahip yerlere yerleştirilmiştir. Belli zaman aralıkları ile toplanan görüntüler düzenli bir şekilde dijital ortama aktarılmıştır. Öğrenciler önceleri kameraya dikkat etseler de ilerleyen zaman dilimlerinde kamera artık dikkatlerini çekmemekte doğal bir şekilde davranmaya başlamışlardır. Araştırma sırasında görsel verileri kullanmak amacıyla ara ara öğrencilerin fotoğrafları çekilmiştir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada elde edilen nicel veriler, t testi, Mann Whitney U-Testi, Kruskal Wallis Testi ve frekans hesaplarıyla; nitel veriler ise betimsel analiz ile çözümlenmiştir

Araştırma konumuza göre nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analizi yapmak daha doğru olacaktır. Öğrencilerin sorulara verdikleri düşüncelerini belirtmek ve ortaya koymak için direk alıntılar yapılması uygun olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu analizin amacı ham haldeki bilgilerin okuyucuların daha iyi anlamasını sağlaması ve istedikleri şekilde kullanmasına yardımcı olmasıdır. Özetlemek gerekirse dört aşamadan oluşur :

- Betimsel analiz için bir tasarı yapma
- Belli bir plana göre verilerin ortaya koyulması
- Bulguların tanımlanması
- Bulguların yorumlanması (Altunışık vd., 2012).

Nicel analiz yöntemlerinden ise katılımcı sayısı göz önünde bulundurularak non-parametrik testlerden Mann Whitney U-Testi ve Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Ayrıca Bağımsız iki grup arası farkların testi (Independent Samples "t" test) ve frekans hesaplarıyla veriler desteklenmiştir.

Mann Whitney U-Testi, birbirinden farklı iki grup arasında elde edilen puanlar açısından bir farklılık olup olmadığının test edilmesidir. (Doymuş, tarihsiz). Bağımsız iki grubun aynı değişken üzerindeki hipotezler test edilebilmektedir (Altunışık vd., 2012).

Kruskal Wallis Testi üç yada daha fazla grubun karşılaştırılmasında kullanılmaktadır (Altunışık vd., 2012). İki yada daha fazla grup arasında puanlar açısından karşılaştırma yapılarak farklılık tespit edilmesidir. Bu test tek yönlü ANOVA'nın non-parametrik karşılığıdır (Doymuş, tarihsiz).

Bağımsız iki grup arası farkların testi (Independent Samples "t" test), bu testi analiz etmek için öncelikle verilerin ölçülmesi gerekmektedir. İki tane farklı grup arası ölçme yapılmaktadır. Bu gruplar arasında birbirini etkilememesi şarttır. Sonuçların yorumlanması bu farklılıkların dikkate alınarak yapılmak zorundadır. İki grup arasında puansal açıdan fark olup olmadığını saptamak amacıyla kullanılır (Altunışık vd.,2012).

Bağımsız iki örnek T testi, iki örneklem grubu arasında ortalamalar açısından fark olup olmadığını araştırmak amacıyla kullanılır. İki grubun elemanları birbirinden farklıdır. Gruplar arasında aynı niteliğe sahip üye bulunmaması gerekiyor. Örneğin kadın-erkek, evli-bekar arasındaki farklılığa bakmak için bağımsız iki örnek t testi kullanılır. (<http://spssanalizi.com/uygulama/independent-samples-t-test>)

BÖLÜM IV : BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde alt problemlere ait elde edilen veriler ile öğrencilerin mülakat görüşleri ve çalışma yaprakları etkinlikleri irdelenecek ve yorumlanacaktır.

4.1.Sosyal bilgiler dersinin görsel zeka ile işlenmesi öğrencilerin başarı düzeyini etkilemekte midir ?

Görsel zeka merkezli yapılan öğretim ve etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla çalışma grubundaki kişilere ünite öncesi ve sonrası olmak üzere başarı testi uygulanmıştır. Ön test ve son test puanları t testine tabi tutulmuş ve farklılaşma olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Öncelikle deney ve kontrol gruplarının başarı testi ön testinden aldıkları puanlar üzerinde durulacaktır. Tablo 1’de başarı testi ön testlerin ortalamaları gösterilmektedir.

Tablo 4.1. Ön test ortalama puanları

Ön Test	N	Standart		Ortalamanın
		Ortalama	Sapma	Standart hatası
Kontrol	18	49,8889	11,65125	2,74623
Deney	20	51,9000	15,64709	3,49880

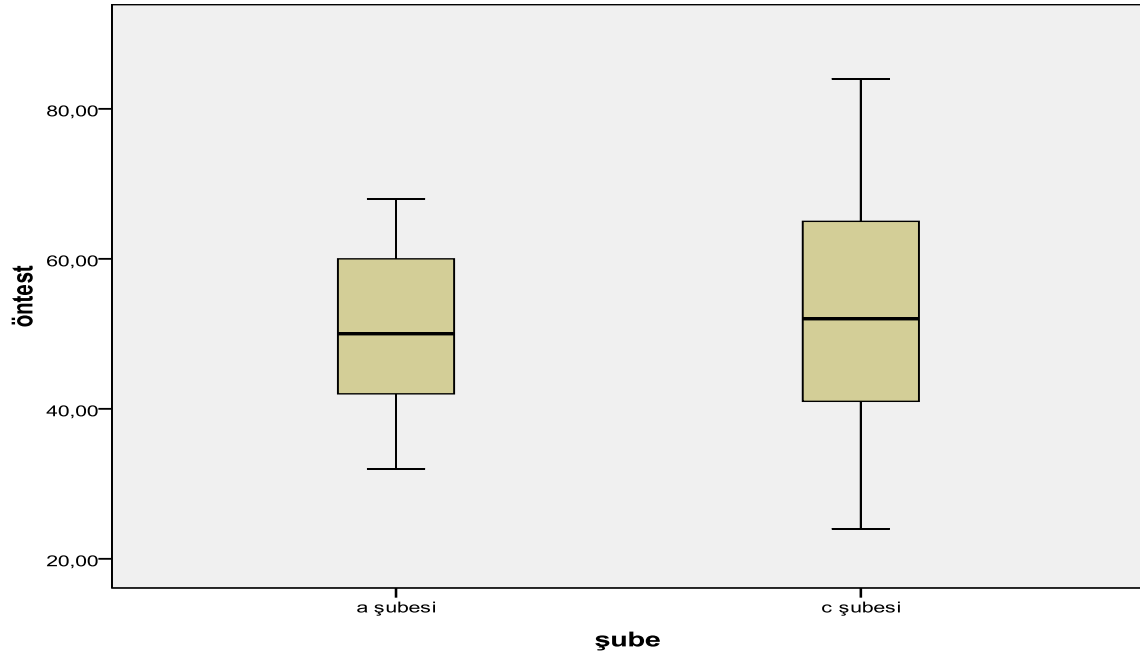
Sonuçlara bakıldığında kontrol grubunun 49,8 deney grubunu 51,9 olduğu görülmektedir. Başarı testi ön test puanlarına bakıldığında deney grubu lehine az da olsa bir farklılığın var olduğu anlaşılmaktadır. Ortalama puanlar arasında farklılıklaşma olup olmadığını bulmak için t testine sokulmuşlardır. Çıkan sonuçlara göre analiz değerlendirmesi yapılmıştır. Bunlardan hareketle yorumlar yapılmıştır.

Tablo 4.2. Ön test T testi sonuçları

	t	df	Anlamlılık
DENEY-KONTROL	-,445	36	659

Tablo 4.2. göre yapılan t testi sonucunda anlamlılık değeri 0,659 çıkmış; deney ve kontrol grupları arasında başarı testi ön testinden aldıkları puanlar açısından anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0,05$).

Grafik 4.1. Ön test ve şubeler arası puanları gösteren diyagram

Araştırma sürecinde, kontrol ve deney gruplarına 5 haftalık zaman diliminde “*Zaman İçinde Bilim*” ünitesi işlenmiştir. Kontrol grubuna MEB kitaplarına bağlı kalınarak ders işlenmiş ve ünite sonunda başarı testi son test olarak tekrar uygulanmıştır. Aynı şekilde deney grubuna ise görsel zeka etkinlikleriyle yoğun dersler işlenmiş ve iki gruba da başarı testi son test tekrar uygulanmıştır. Tablo 4.3.’de kontrol grubu - deney grubu başarı testi son testinden aldıkları puanlara ilişkin istatistikî bilgiler gösterilmektedir.

Tablo 4.3. Son test ortalama puanları

Son Test	N	Ortalama	Standart	Ortalamanın
			Sapma	Standart hatası
Kontrol	18	58,2222	10,44625	2,46221
Deney	20	78,8000	8,31992	1,86039

Ön testlerde deney grubu ile kontrol grubu arasında ortalama farkı sadece 2,1 iken 5 hafta uygulama sürecinden sonra yapılan başarı testi son testler sonucunda deney ve kontrol grupları arasında ortalama farkı 20 olmuştur. Farklılaşma deney grubu lehine gerçekleşmiştir. Görsel etkinlikli dersler son derece yararlı olmuştur.

Tablo 4.4. Son test T testi sonuçları

	t	df	Anlamlılık
DENEY-KONTROL	-6,749	36	,000

Başarı testi ön test- son test puanları arası t testi sonucunda anlamlılık değeri ,000 çıkmış, ön test-son test arasında anlamlı bir farklılığın bulunduğu tespit edilmiştir.

Deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulandı. Çıkan sonuçlar tablo 4.5. te gösterilmiştir.

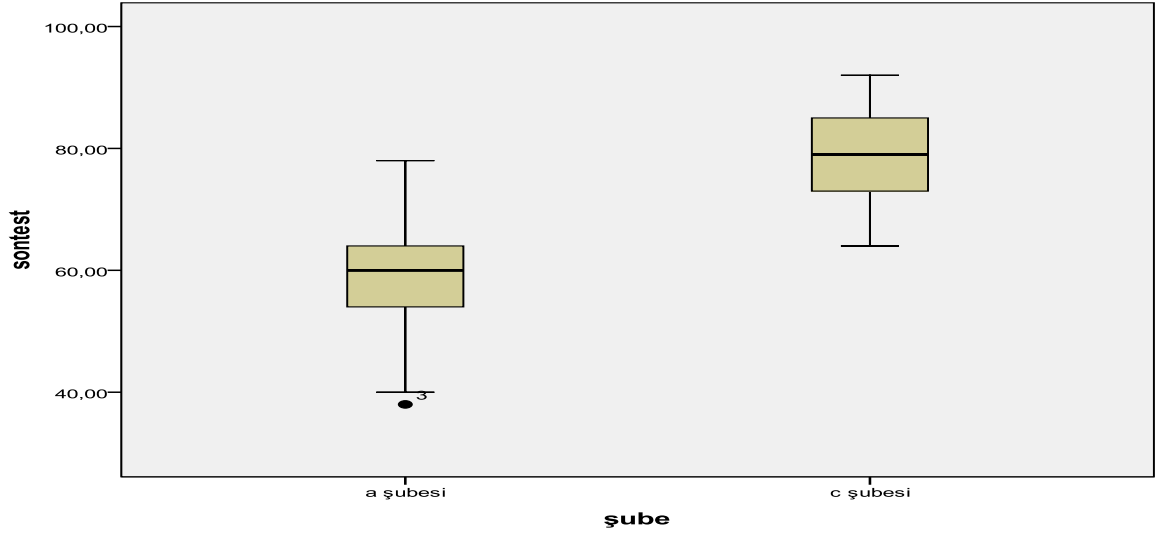
Tablo 4.5. Kontrol ve Deney grupları Mann-Whitney U testi sonuçları

	öntest	sontest
Mann-Whitney U	165,500	17,000
Wilcoxon W	336,500	188,000
Z	-,425	-4,771
Anlamlılık	,670	,000
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,675 ^a	,000 ^a

Görüldüğü gibi ön testler arasında anlamlı bir fark bulunmaz iken, son testler neticesinde deney ve kontrol grupları arasında Test sonucu $p < .05$ çıktığı için anlamlı bir fark vardır diyebiliriz. Yani sonuç olarak deney grubunda görsel zeka ile işlenen dersleri gören öğrencilerin akademik başarıları, kontrol grubunda geleneksel yöntemle ders gören öğrenci grubuna nazaran çok daha yüksektir. Bu da görsel zekanın sosyal bilgilere katkısını gözler önüne sermektedir.

Görsel zeka etkinlikli ders gören grup MEB kitaplarına göre ders gören diğer gruba göre çok daha başarılı olmuştur. Öğrencilere uygulanan akademik başarı testleri sonucunda görsel zeka etkinlikli ders işlenen grup üyelerinin test usulü sınavlarda başarılı bir performans sergilerken, geleneksel yöntemlere göre ders işlenen grup ise daha düşük seviyede performans göstermiştir. Çıkan analiz sonuçları neticesinde görsel etkinlikli süreçler son derece başarılı bir sonuca ulaşmıştır. Bundan hareketle tezimiz için önemli bir veri oluşturmuştur.

Grafik 4.2. Son test ve şubeler arası puanları gösteren diyagram

4.2. Sosyal bilgiler dersinin görsel zekayla işlenmesi ile oluşan başarı puanları cinsiyetler arası farklılık göstermekte midir?

İlk olarak cinsiyetler arası başarı testi ön testinden aldıkları puanların istatistikî verileri üzerinde durulacaktır. Başarı testi ön testi ortalamaları tablo 4.6.da gösterilmiştir.

Tablo 4.6. Ön test cinsiyetler arası ortalama puanları

cinsiyet N		Ortalama	Standart Hata	Ortalamanın Standart Hatası
kız	8	52,0000	10,41976	3,68394
erkek	30	50,6667	14,65308	2,67527

Tablodan yola çıkarsak ön test ortalama puanlarında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı oldukları sonucuna ulaşabiliriz. Kız öğrencilerin ortalama puanları erkek öğrencilere göre yaklaşık 1,6 puan daha yüksektir. Az da olsa kız öğrencilerin lehine bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır.

İstatistikî anlamda bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonucu tablo 4.7.de gösterilmiştir.

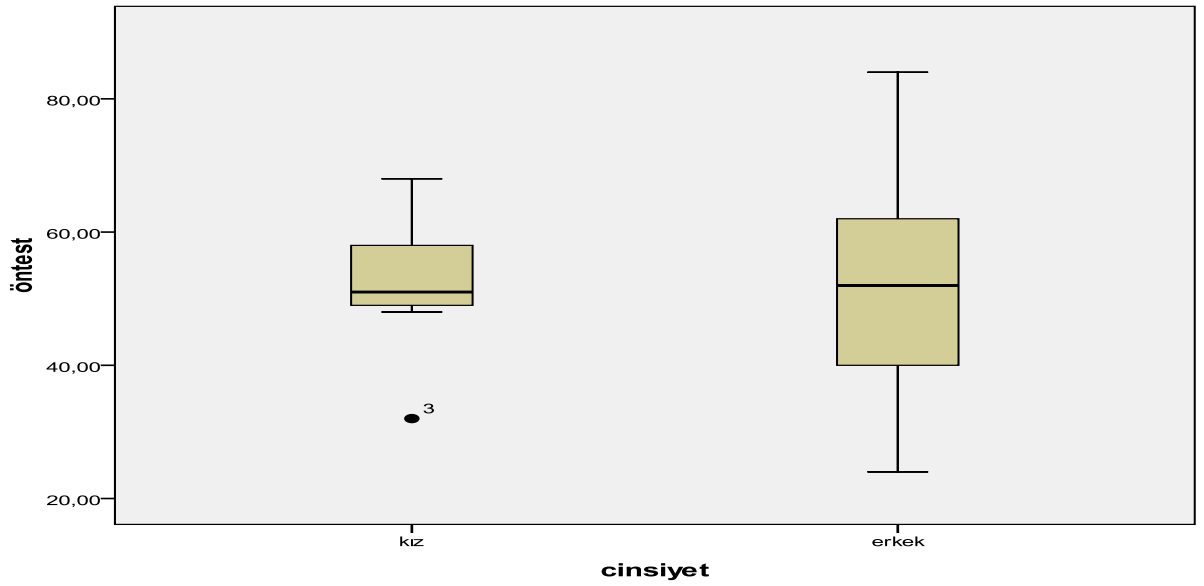
Tablo 4.7. Ön test cinsiyetler arası T testi sonuçları

	t	df	Anlamlılık
KIZ - ERKEK	,241	36	,811

Yapılan t testi sonucunda anlamlılık değeri 0,811 çıkmış; cinsiyetler arasında başarı testi ön testinden aldıkları puanlar bakımından anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0,05$).

Çalışmamız Doğu Anadolu bölgesinde bir okulda yapıldığından çevrenin ve bölgenin getirdiği şartlar nedeniyle kız öğrencilerin okula gönderilmemesi sebebiyle kız öğrenci sayısı erkek öğrencilere göre çok daha az sayıdadır. Böyle bir durumda çıkan sonuçların ne derece doğru olduğu konusunda sıkıntılar olabilir. Ancak çalışmanın doğruluğu için doğal şartlara karışılmadan salt eldeki verilerle analizler yapılmıştır.

Grafik 4.3. Ön test ve Cinsiyetler arası puanları gösteren diyagram

Araştırma kapsamında, kontrol ve deney gruplarına 5 hafta süresince “ Zaman İçinde Bilim “ ünitesi işlenmiştir. Kontrol ve deney gruplarındaki öğrencilere uygulama sonrası başarı testi son test uygulanmıştır. Cinsiyetlere göre son test analiz veri sonuçları şöyledir :

Tablo 4.8. Son test cinsiyetler arası ortalama puanları

cinsiyet	N	Ortalama	Standart	Ortalamanın
			Hata	Standart hatası
kız	8	63,5000	13,92839	4,92443
erkek	30	70,5333	13,78588	2,51695

Ön test sonuçlarında kız öğrencilerin ortalama puanları erkek öğrencilere göre az da olsa fazla iken, son test ortalama puanları verilerinde erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre yaklaşık 7 puan daha fazladır. Bu bulgudan hareketle ön test başarı testinde kız öğrenciler, son test başarı testinde erkek öğrenciler daha başarılıdır yorumunu yapabiliriz.

İstatistiki anlamda bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonucu tablo 4.9.da gösterilmiştir.

Tablo 4.9. Son test cinsiyetler arası T testi sonuçları

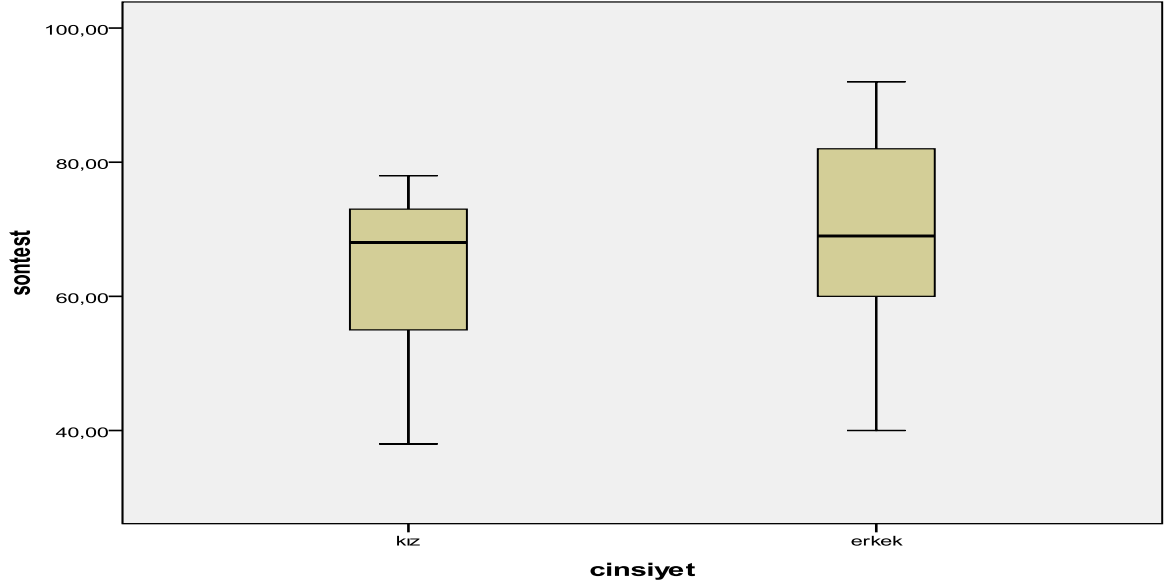
	t	df	Anlamlılık
KIZ - ERKEK	-,1280	36	,209

Yapılan t testi sonucunda anlamlılık değeri 0,209 çıkmış; cinsiyetler arasında başarı testi son testinden aldıkları puanlar açısından anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır

($p>0,05$). Araştırmanın bu bulgusundan hareketle cinsiyetler arası bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır.

Bütün bu bulgulardan ve veri analizlerinden hareketle ne ön testlerde ne de son testlerde cinsiyetler arası anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Grafik 4.4. Son test ve cinsiyetler arası puanları gösteren diyagram

4.3. Sosyal bilgiler dersinin görsel zekayla işlenmesiyle oluşan başarı puanları ile gelir durumu arasında benzerlik var mıdır?

Araştırmamıza katılan öğrencilerin ailelerinin sosyo – ekonomik durumları öğrencilere verilen kişisel bilgi formunda aracılığıyla öğrenilmiş ve tablo 4.10. da verilmiştir.

Tablo 4.10. Gelir durumu

	N	%	Toplam
Düşük	17	44,7	44,7
Orta	15	39,5	84,2
Yüksek	6	15,8	100,0
Toplam	38	100,0	

Düşük: 0 – 500 tl Orta : 500 – 1000 tl Yüksek : 1000 tl ve üstü olarak belirlenmiştir.

Yukarıdaki tablodan hareketle öğrenci ailelerinin % 84,2 gibi büyük bir kısmı düşük ve orta seviye gelir durumları var iken, öğrencilerin sadece % 15,8 kısmı yüksek gelir seviyesine sahip olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca 38 öğrencinin 32 tanesi düşük ve orta seviye gelir durumuna sahipken sadece 6 tanesi daha yüksek seviye gelir durumundadır. Bu durumun oluşmasında tabii ki okulun içinde bulunduğu beldedeki iş imkanları ve ebeveynlerin eğitim durumu son derece önemli bir rol oynamıştır. Ayrıca yatılı bölge okullarına gelen öğrencilerin aile profilleri düşük seviyede olması bu durumun ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Öğrencilerin aldıkları ön test ve son test başarı puanları ile öğrenci ailelerinin gelir durumları arasında benzerlik olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal – Wallis testi yapılmıştır. Çıkan sonuçlar tablo 4.11.de gösterilmiştir.

Tablo 4.11. Kruskal – Wallis Testi sonuçları

	öntest	sontest
Chi-Square	,911	2,848
df	2	2
Anlamlılık	,634	,241

Çıkan sonuçlardan hareketle Yapılan Kruskal – Wallis testi sonucunda anlamlılık değeri 0,241 çıkmış; gelir durumu ile başarı testi son testinden aldıkları puanlar açısından anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0,05$). Yani öğrencilerin aile durumu ne olursa olsun başarı durumunu etkilememektedir.

4.4. Öğrencilerin görsel zeka etkinlikleri ile ilgili görüş ve düşünceleri nasıldır ?

Bu problem sorusunda deney grubundaki öğrencilerin mülakat yoluyla sorulara verdiği cevaplar ses kaydına alınmış ve daha sonra bu kayıtlar yazıya dökülmüştür. Bu yazılar içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir.

Sosyal bilgiler 4. – 8. Sınıflar arasında okutulan toplumsal temelli bir derstir. Bu ders öğrenciler üzerinde genellikle bilgi yığınları kütesi olarak algılanır. Öğrencilerin kitaptaki

salt bilgileri ezberlemek suretiyle geçilen bir ders olarak hafızalarda yer edinmiştir. Bunda geleneksel öğretim süreçlerinin etkisi oldukça fazladır. Öğrencileri düşünmeye, sorgulamaya itmeyen sadece önüne sunulan “*al bu bilgileri bil yeter*“ denilen idealistlik ve esasicilik anlayışları sebebiyle bu durum ortaya çıkmıştır. Bu durum 2005 yılında yeni sosyal bilgiler programıyla ortadan kalkmıştır. Yeni program geleneksel ezberci sistemi terk etmiş, yapılandırmacılık denilen öğrenciyi ön plana alan bir sistemi getirmiştir. Değişen teknoloji ve gelişen dünya konjonktörü ile artık öğrencilerin toplumsal problemleri çözen bireyler haline getirmek hedeflenmiştir. Yapılandırmacılık ile öğrenci aktif, sorgulayan ve araştıran bireyler haline gelmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin sosyal bilgiler dersine olan ilgileri artmış ve algıları değişmiştir. Bundan hareketle deney grubundaki öğrencilere öncelikle mülakatta sosyal bilgiler ile ilgili düşünceleri soruldu ve cevapları alındı.

Sosyal bilgiler deyince aklınıza ne geliyor ? sorusuna öğrencilerden Mehmet şöyle cevap vermiştir: “*Coğrafya, kültür, ekonomi, medeniyet atalarımızın nereden geldiği nerede yaşadığı nerede savaş yaptığı bu topraklar için ne kadar kan döktükleri bizim için hangi savaşları yaptıkları... Aklıma gelince onlarla gurur duyuyorum*“ şeklinde dile getirmiştir. Yani ders içeriğinde olan konular öğrencinin zihninde kalmıştır. Sosyal bilgiler dersinde gördüğü ve öğrendiği konuları söylemiştir.

Aynı soruya başka bir öğrenci olan Hülya ise şöyle dile getirmiştir: “*Sosyal bilgiler deyince aklıma hak ve sorumluluklarımız, ülkemizin doğal güzellikleri, kültürel özellikleri, yaşadığımız yerin nüfus ve coğrafi özellikleri ekonomik faaliyetler ve buluş yapanlar ve bilim insanları geliyor aklıma.*“ cümleleriyle cevap vermiştir. İki öğrencide derslerde işlenen konular ve içerikler aklında kalmıştır. Yani sosyal bilgilerin içinde bulunan disiplin dalları olan tarih, coğrafya gibi dersler aklına gelmiştir.

Nazlı isimli öğrenci ise soruya şöyle demiştir: “*Coğrafi keşifler Rönesans reform, inkılaplar, bilim adamları ve buluşları yüzölçümler, iklimler, kentler, yöresel kıyafetler, savaşlar, sultanların hayatı tarihleri nerde ne yaptıkları geliyor aklıma*“ şeklinde cevap vermiştir. 4. Sınıftan bu zamana kadar sosyal bilgiler derslerinde işlediği konuları sıralamış ve öyle cevap vermiştir.

Başka bir öğrenci olan Emre ise şöyle cevaplamıştır: “*Kültür iklimler yeryüzü şekilleri savaşlar padişahlar atalarımız yönetim şekilleri gibi kavramlar aklıma geliyor*“ demiştir. Kısa ve bilindik şeyler üzerinde durmuş ve cevaplamıştır.

Özge isimli öğrenci soruya şöyle cevap vermiştir:

“Sosyal bilgiler deyince akluma iletişim haritalar coğrafi keşifler tekerleğin buluşu ve ne için bulunduğu Atatürk’ün ilkeleri ve savaşlar eski tarihte kalan şeyler rönesansın neden ve sonuçları reformun neden ve sonuçları dağlar ovalar barutun Çinliler tarafından bulunduğunu yazının Sümerliler tarafından bulunduğu Farabi, Ali Kuşçu gibi şeyleri öğrendiğimiz ders aklıma geliyor.”

Öğrenci bu sene işlediği ders konularını yani 7.sınıf sosyal bilgiler dersinde işlediği konuları söyleyerek cevaplamıştır. Tez konusu olan “ Zaman İçinde Bilim “ ünitesi konuları üzerinde durarak soruyu cevaplamıştır. Öğrencilerin cevapları birbirine benzeyen şekilde olduğu görülmektedir.

Başka bir öğrenci olan Fatih ise şöyle demiştir:

“Öncelikle kahraman olarak adlandırdığımız Türk ordusunun nice zaferlerini ve üç kıtaya kök salmış ve medeniyetin hoşgörününün sembolü olan kahraman Osmanlı ordusunun inanılmaz başarılarına nasıl imza attıklarını düşündüm. Ecdadımızı ve atalarımızı minnet ve şükranla anıyorum bunları düşündükçe bir feyz alıyorum daha sonra biz kahraman Türkleri geçmişte kurduğumuz devletler ve hoşgörününün simgesi haline gelmiştir. Bu sayede çok büyük başarılar elde etmişizdir. Ondan ötesi de coğrafya kültür medeniyetle alakalı her şey hakkında bilgi sahibi olabiliyoruz.”

Bu öğrenci daha çok tarih hakkında bilgi öğrendiğini ve sosyal bilgiler deyince aklına tarihi öğelerle ilgili şeyler aklına geldiğini ve atalarının yaptığı işten gurur duyduğunu söylemiştir. Mülakattaki beş öğrencide sosyal bilgiler hakkında daha çok tarih ve coğrafya konuları akıllarına gelmiştir. Bu sene 7.sınıfta işlediği sosyal bilgiler konuları hafızalarında daha çok kalmış ve cevaplarında bu konuları söylemişlerdir. Öğrencilik hayatlarında sosyal bilgiler derslerinde gördüğü konuları cevaplarında dile getirmişlerdir.

Öğrencilere sosyal bilgiler dersinin size ne gibi katkıları oldu veya oluyor ? sorusu soruldu. Öğrencilerden Özge bu soruya şöyle cevap vermiştir: *“Bilmediğimiz adamları öğrendik bilim adamlarının eserlerini hayatlarını bilmiyorduk sosyal bilgiler dersinde onları da öğrendik bilmediğimiz teknolojik şeyleri de öğrendik yani tekerleğin barutun mürekkebin nasıl ortaya çıktığını öğrendik sosyal bilgilerin faydası bunlar adı üzerinde bize bilgi veriyor.”* Tıpkı ilk soruda olduğu gibi 7.sınıfta işlediği ve tez konumuz olan “ Zaman İçinde Bilim “ ünitesindeki konular üzerinde durarak bu eksen etrafında soruya cevap vermiştir. İlginç bir şekilde dersin adıyla bağlantı kurarak adı üstünde bilgi veriyor demiştir.

Aynı soruya Emre ise şöyle söylemiştir: *“İnsan kültürünü, yaşadığımız yerin iklimini, yeryüzü şekillerini, yaşadığı yerin hangi alanda daha fazla geliştiğini, hangi işlerle meşgul*

olduklarını... Sosyal bilgilerin bu alanlarda faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum.” Sosyal bilgiler dersini oluşturan disiplinler çerçevesinde soruya kısa fakat öz ve genel konu hatları üzerinde durarak cevap vermiştir. Hayata yakınlık ilkesinden hareketle sosyal bilgiler dersinin yaşamda gördüğümüz ve aklımıza takılan sorulara cevap veren bir ders olduğunu dile getirmiştir.

Başka bir öğrenci olan Nazlı ise şöyle cevaplamıştır: *“Sosyal bilgiler bana çok faydalı oldu. Bana bir soru sorulduğunda hemen cevaplıyorum. İzlediğim programlarda tarih sorusu çıktığında hemen cevaplıyorum benim için çok faydalı oldu.”* cümleleriyle cevaplamıştır. Yani derste öğrendiği bilgileri gerçek hayatta uygulayarak bilgileri uygulamaya koyduğunu ve sonuç aldığını dile getirmiştir. Aynı Emrah adlı öğrencide olduğu gibi öğrendiği bilgileri TV programlarında olduğu gibi kullanmıştır.

Mehmet isimli öğrenci ise soruya şöyle demiştir: *“Kendi kültürümü, kendi milletimi, kendi atamı öğreniyorum. Nerede yaşadığımı, nerede bulunduğumu daha doğrusu ne olduğumu öğreniyorum.”* şeklinde cevap vermiştir. Bu cevapta can alıcı cümle ne olduğumu öğreniyorum cümlesidir. İnsanoğlunun kendisini kim olduğunu, soyunun nerden geldiğini yani atalarının kim olduğunu öğrenme merakı hep olmuştur. Sosyal bilgiler dersi işte bu sorulara cevap veren bir ders niteliği taşır. Öğrencide buradan hareketle soruya böyle cevap vermiştir.

Hülya isimli öğrenci ise soruya şöyle demiştir: *“Sosyal bilgiler Türk tarihimizde yaşadığımız yerdeki olayları güzellikleri anlatan bir derstir.”* şeklinde kısa bir cevap vermiştir. Öğrencinin içinde yaşadığı yer olan Malazgirt ve orda yaşanan savaşa atıfta bulunarak tarihle alakalı şeyler öğrendiğini dile getirmiştir.

Başka bir öğrenci olan Fatih ise şöyle cevaplamıştır:

“Her şeyden önce kişisel bilgiler hakkında yanılmıyorum. Çünkü sosyal bilgiler bize tarihimizi geçmişimizi coğrafyamızı her şeyimizi bize bildiriyor ve bizde bunları öğreniyoruz bu da hayatımıza çok büyük katkıları var çünkü coğrafyamızda doğa olayları veya bilim adamları hakkında bilgi sahibiyiz aynı zamanda Türk-İslam bilim adamları hakkında bilgi sahibiyiz.”

Geçmişten günümüze doğru olan olayları öğrendiğini ve yaşamımıza önemli yararları olduğunu dile getirmiştir. Aynı zamanda yine Zaman İçinde Bilim ünitesine atıfta bulunarak ordaki konular hakkında öğrendiklerini dile getirmiştir.

Bütün öğrencilerin cevaplarına bakıldığında çıkan ortak nokta sosyal bilgiler dersinin hayatla iç içe bir ders olduğunu ve buradan öğrenilen bilgilerin gerçek yaşamda kullanıldığını. Öğrencilerin bu dersten çok katkı aldıkları ve öğrendiklerini uygulamaya koydukları sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilerin empati becerisini kazanmalarını sağlamak ve sosyal bilgiler dersi hakkında düşüncelerini öğrenmek amacıyla *Sosyal bilgiler öğretmeni olsaydınız dersi nasıl anlatırdınız?* sorusu soruldu. Öğrencilerden Hülya soruya şöyle cevap vermiştir: “*Ben sosyal bilgiler öğretmeni olsaydım tarihi eserleri yerleri binaları gezdirip gösterirdim öğrencilerime. Coğrafi olaylar ve güzellikler ile iç içe ders anlatırdım.*” şeklinde cevap vermiştir. Sosyal bilgiler dersinde gördüğü tarihi konuların etkisinde kalıp buna göre cevap vermiştir. Gezi – gözlem tekniğini kullanarak doğadaki güzelliklerle birlikte öğrencilerin bizzat birinci elden somut yaşantı elde etmesine olanak sağlayacak şekilde ders işleyeceği anlaşılmaktadır.

Aynı soruya Mehmet şöyle demiştir: “*Sosyal bilgiler öğretmeni olsaydım dersi daha çok günlük hayattan örnek vererek anlatırdım. Öğrencileri padişah vezir gibi devlet yöneticileri yapıp eski savaşları öyle anlatırdım. Bu nedenle çocuklar derse daha fazla ilgi duyar.*” Yani aynı şu an uygulamada olan yapılandırmacılık yaklaşımıyla paralel düşüncelere sahip fikirleri vardır. Öğrenciyi sürece dahil eden ve aktif hale getiren bir anlayışa sahip bir öğretmen olacağı anlaşılmaktadır. Öğrencilere drama tekniği de kullanarak dersi canlandırma olayını da kullanmak istemektedir. Aynı bu öğrencinin düşüncelerini destekleyecek biçimde öğrencilerden Nazlı şöyle demiştir: “*Öğrencilerden nasıl ders isterlerse soruları öğrencilere sorarak canlandırarak öğrencileri derse katarak yani öğrencilerden anlatarak öğrencilerin fikirleri isteğini alarak ders işlerdim.*” şeklinde cevap vermiştir. Aynı Mehmet gibi öğrenciyi işin içine sokan ve onun derste aktif bir biçimde rol almasını isteyen düşüncelere sahiptir. İki öğrencide günümüz eğitim yapısına uygun düşüncelere sahip olup öğrencilerini edilgen değil hareketli, araştıran ve sorgulayan bireyler yetiştirme arzusundalardır.

Öğrencilerden Emre bu soruya şöyle cevap vermiştir: “*Sosyal bilgiler öğretmeni olsaydım Öncelikle çocukların kalbini kazanmak sosyal bilgilerin sadece bir ders olmadığını insanın atasından yaşantısından ibaret olmadığını anlatırdım. Çocukları boğmayacak bir şekilde ders anlatırdım.*” Dersin sadece basit bir ders olmadığını hayatın ta kendisi olduğunu vurgulamıştır. Sosyal bilgileri belli bir kalıba sokmak yerine geniş bir perspektiften bakılması gerektiğini söylemiştir. Ayrıca çocukları sıkmadan ve zorlamadan dersin işlenmesi gerektiğini anlatmak istemiştir.

Aynı soruya Özge şu cümlelerle cevap vermiştir: “Çocukların fikirlerini alarak haritayı alarak akıllı tahtada o konuyu görsel şekilde anlatırdım bilim adamların eserlerini getirerek resimlerini getirerek anlatırdım.” Tezimizin konusu olan görsel zekayı düşüncelerinin eksenine koyarak cevap vermiştir. Akıllı tahta yardımıyla ders içeriklerinin görsel şekilde öğrencilere gösterilerek ders anlatma vurgusu yapmıştır. Bu düşüncelere paralel şekilde öğrencilerden Fatih şöyle demiştir :

“Şimdi olduğu gibi teknolojinin bize sağladığı imkanları kullanarak öğrencini kalbine beynine gideceği yoldan hem dersleri anlatarak hem de arada sırada küçük espri ve şakalar yaparak net bilgi sahibi olmalarını sağlayacak doğru yolu kullanırdım. Resim ve görsel kullanarak daha kalıcı iz haline getirirdim.”

Cümleleriyle cevap vererek tıpkı Öznur gibi akıllı tahta yani teknolojinin imkânlarını kullanmak istemektedir. Ayrıca görsel zekayı harekete geçirecek şekilde ders işlemek istemektedir.

Öğrencilerin 5 haftalık ders süresince işlenen görsel zeka ağırlıklı ders, cevaplarda kendine yer bulmuştur. Resim, fotoğraf ve görsel kelimeleri öğrencilerin cevaplarındaki ortak ifadeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum ders işleme sürecinin ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilere görsel zeka ile işlenen dersler sonrası görüş ve düşünceleri sorulmuştur. Görsel zeka ile işlenen derslerin öğrencilerin fikirlerini etkileme durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Öncelikle öğrencilere *Görsel zeka ile işlenen dersler verimli geçti mi ?* sorusu yöneltildi. Öğrencilerden Fatih bu soruya şöyle cevap vermiştir:

“Tabii ki evet bence verimli geçti çünkü atalarımızın da dediği gibi söz gider yazı kalır sözünü belirtmek isterim. Bu sözün konumuzla bir ilişkisi açısından eşdeğer olduğu kanaatindeyim. Bazen yazıyla yazılan kelimelerin hangi dönemi hangi insanı bilemediğimizden görsel anlatım zekamızda daha fazla yer kazanır.”

Söz uçar yazı kalır lafına atıfta bulunarak insanın gördüğü şeyleri kolay kolay unutmayacağı vurgulanmıştır. Görsel materyallerin hafızada kalma süresi diğer materyallere göre daha fazla olduğu varsayımına ulaşabiliriz. Öğrencinin bu düşünceleri destekler nitelikte düşüncelere sahip bir başka öğrencide Emre isimli öğrencidir. Emre:

“Evet geçti çünkü görsel konular işitsel konulardan daha üstün olduğunu düşünüyorum. Çünkü işitsel olarak işlenen dersler tamamen insanın hayali düşüncesine bırakılır canlandırılan bir anlatım biçimidir görsel konular ise somut bir düşünce biçimidir. İşitsel

anlatımlar bazen yanlış algılanabilirler fakat görsel anlatım biçimi kesin olarak nitelik kazanan anlatım biçimidir.”

Tıpkı Fatih gibi görsel anlatım tarzının işitsel yani sözel materyallerden daha üstün olduğunu belirtmiştir.

Sözel ifadelerin insanın aklında çeşitli düşüncelere sevk ettiğini konunun tam manasıyla yansıtamadığını ve anlaşılmadığını vurgulamıştır. Ancak görsel materyaller ile işlenen dersin konuyu tam olarak yansıttığını ve anlaşıldığı söylenmiştir.

Aynı bu düşüncelere paralel olarak Mehmet şöyle cevap vermiştir:

“Evet çünkü bir insan gördüğü şeyi kolay kolay unutmaz. Atalarımızın dediği söz uçar yazı kalır. Bunu o söze benzetebiliriz. Derste veya başka bir yerde bir kişiyle konuşuyorsanız ve 1-2 gün sonra o konuştuğunuzu unutursunuz. Ama nerde konuştuğunuzu kimi gördüğünüzü uzun zaman unutamazsınız.”

Diğer arkadaşları gibi görsel tabirlerin dersi öğrenmede çok daha etkili olduğunu söylemiştir. Görsel ifadelerin unutulmasının zor olduğunu ve insanın aklında yer edindiğini belirtmiştir.

Başka bir öğrenci olan Hülya şöyle cevap vermiştir: *“Verim aldım çünkü çok iyi geçti. Haritalar ve buluşlar konularında ders daha zevkli geçti. Buluşlar ve haritalar renkli olduğu için daha çok dikkatimizi çekti ve daha çok dersle ilgilendik.”* Tezimizin konusu olan Zaman İçinde Bilim ünitesine atıfta bulunarak coğrafi keşifler konusunda haritalar ile ilk uygarlıkların buluşlarının görsellerle gösterilmesi öğrencinin aklında kalmıştır. Bu durum düşüncelerini etkilemiş ve cevaplarında yer bulmuştur. Derse başlama sürecinin ilk basamağı olan dikkat çekme basamağı görsel etkinlikler sayesinde uygulamaya geçirilmiştir. Böylece öğrencilerin derse dikkati yoğunlaşmıştır. Aynı bu düşüncelere paralel olarak Nazlı şöyle demiştir: *“Görsel zeka ile işlenen dersi çok sevdim. Çünkü savaşları falan sevmiyordum. Görsel ile işlenen dersler renkli olduğu için ilgimi çekti. Gözüm hep ekrandaydı görsel ders benim için çok faydalıydı görsel ders insanın ilgisini çektiğinden faydalı oluyor.”* Keza Hatun gibi görsel materyallerin ilgisini çektiğini ve dersi anlamada yararlı olduğunu vurgulamıştır.

Başka bir öğrenci olan Özge ise şöyle cevaplamıştır *“Evet çünkü bilmiyorduk savaşları nasıl kazandıklarını barutun nasıl bulunduğunu tekerleğin niçin bulunduğunu hocamız görsellerini açarak bunları da öğrendik haritalar renkli olduğundan daha dikkatimiz çekiyordu böylece daha iyi öğrenmiş olduk.”* İşlediğimiz ünite olan konulara dikkat çekerek görseller sayesinde

konuyu daha iyi anladığını söylemiştir. Diğer iki arkadaşı gibi görsellerin ilgi ve alakasını arttırdığını ve verimli olduğunu vurgulamıştır.

Bu soruya verilen bütün cevaplara bakarsak 5 haftalık süresince işlenen görsel zeka etkinlik ağırlıklı dersin çok faydalı olduğu sonucuna ulaşabiliriz. Öğrencilerin akademik başarı testinden aldıkları puanlarda bu durumu destekler niteliklidir. Öğrencilerin ifadelerde ortak noktalar, görsel materyallerin ilgi çekici olduğu ve akılda daha çok kaldığıdır. Bu durum görsel zekanın son derece önemli olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilere sorulan son soru ise *Bu uygulamadan sonra keyif aldınız mı ?* sorusudur. Öğrencilerin görsel zeka ağırlıklı derslerden memnun olup olmadığı belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerden Mehmet bu soruyu şöyle cevaplamıştır: *“Evet derse olan katılımım sosyal bilgilere olan ilgim arttı. İlgim arttığı için başka arkadaşlarında derse ilgileri artmaya başladı “* demiştir. Yani görsel zeka ile dersin işlenmesi öğrencide derse karşı bir ilgi ve dikkat artmasına neden olmuştur. Öğrencinin yararına olan bu durum son derece önemlidir. Bu düşünceleri destekler nitelikte bir düşüncede Hülya isimli öğrenciden gelmiştir. Hülya : *“Evet aldım çünkü çok verimli geçti. Her zaman böyle keyifle aldığımız için derse katılmamız daha iyi oluyor daha çok insan zevkli geçiyor dikkat çektiği için insanın akli derste oluyor.”* cümleleriyle cevaplamıştır. Yukarıdaki düşüncelere paralel biçimde görsel materyal destekli sosyal bilgiler dersi öğrencilerin dikkatini çekmekte ve derse karşı ilgilerini arttırmaktadır.

Başka bir öğrenci olan Fatih ise şöyle cevap vermiştir:

“Tabiki çok keyif aldım çünkü nedenini söyleyeyim bu uygulamada içimde uyandırdığı bazı hayali duygularımı geliştirdi. Benim için küçükken hep karşımda görsel olarak resimlerle anlatılması en büyük hayalimdi. Şimdi ise bu imkanlar bize sunuluyor. Bu açıdan da kendimi çok şanslı hissediyorum.”

Okulun yatılı bölge okulu olduğu düşünülürse öğrencinin ifadelerin ne anlama geldiği anlaşılacaktır. Okulun çevre şartları ve içinde bulunduğu koşullar yetersiz olduğundan görsel zeka ağırlıklı ders işlemek öğrencide mutluluk yaratmıştır. Öğrencinin geçmişten beri hayali gerçekleşmiştir. Görsellerle ders işlemek öğrencinin hem dersi anlamasına hem de duygularının gerçekleştirilmesine yardımcı olmuştur.

Öğrencilerden Nazlı şöyle cevap vermiştir : *“Görsel dersten çok keyif aldım. Çünkü eğlenceli ve komik ders istediğim için insan her zaman keyifli oluyor. Bunun için sosyal bilgiler dersine girmek istiyorum pazartesi ve Perşembe günlerini bekliyorum çünkü çok eğlenceli ve*

güzel geçiyor.” Bu ifadeler sosyal bilgiler dersine olan bakış açısının değiştiğinin en büyük kanıtıdır. Görsel zeka ile dersin anlatılması öğrencide derse karşı bir ilgisini arttırmış ve ders gününü sabırsızlıkla beklemesini sağlamıştır.

Başka bir öğrenci olan Emre şöyle cevaplamıştır :*“Evet çünkü görsellikle işlenen dersler daha iyi anlamama neden oldu. Sebebi ise bazı işitsel anlatımla işlenen konuları anlayamıyordum şimdi görselleri görerek hafızama kazıyabiliyorum.”* şeklinde cevaplamıştır. Görsel zeka temalı işlenen dersler öğrencinin daha iyi anlamasına neden olmuştur. Bu durum tezimizin haklılığını ortaya koymaktadır.

Özge :*“Evet çünkü bilim adamlarının resimlerine bakınca çok yaşlı olduklarını gördüm ve güldüm ondan keyif aldım hocamız dersi anlatırken şakalar yaptı erkek arkadaşlarımız bilim adamlarının taklitlerini yaparak öğrendim.”* Derslerin esprili ve nükteli bir biçimde işlenmesi öğrencilerde olumlu etkiye sahip olduğu vurgulanmaktadır. Geçmişteki ünlü bilim adamlarının fotoğraflarının görülmesi de onların nasıl bir tip oldukları hakkında bilgi sahibi olunmuştur.

Tüm mülakattaki cevapları göz önünde bulundurursak sosyal bilgiler dersi 4.ünite Zaman İçinde Bilim konusunun görsel zeka ağırlıklı işlenmesi öğrenciler açısından son derece yararlı olmuştur. Öğrencilerin cevaplarında bu durum göz önüne serilmektedir. Dersin tekdüze, sıradan, öğrenciyi işin içine sokmayan geleneksel yöntem yerine öğrencinin çoklu zekasını harekete geçiren ve özellikle tez konumuz olan görsel zekayı harekete geçiren bir anlayış öğrencilerde verimin artmasını sağlamıştır. Ayrıca dersin görsel zeka etkinlikle işlenmesi öğrenciler açısından dersin keyifli ve eğlenceli geçmesini sağlamıştır. Öğrencilerin kendilerinin mutlu ve eğlenceli hissettiği dersleri daha iyi anladığını ve sevdiğini düşünürsek bu durum son derece önemlidir. Zaten öğrencilerin başarı testlerinde aldıkları puanlar bu durumu yansıtmaktadır.

Sonuç olarak sosyal bilgiler dersinin görsel zeka ile işlenmesi öğrenciler üzerinde olumlu bir etki yapmıştır ve ilgili ders hakkında düşünceleri son derece pozitif olmuştur.

4.5. Öğrencilerin görsel zeka ile ilgili etkinlikleri yapma durumu nasıldır?

Bu soru başlığı altında öğrencilerin Zaman İçinde Bilim ünitesine ait konuların görsel zeka temelli çalışma kağıtları ile ne derece yaptığı ve öğrendiği fotoğraflarla irdelenecektir. Öğrencilere takma isimler adlandırılacak olup gerçek isimleri verilmeyecektir.

1.kazanım olan “ İlk uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir.” Kazanımdan hareketle tekerlek ve onun gelişimi hakkında öğrencilere tekerlek resmi ve onun çeşitli alanlarında kullanımı ile ilgili görsel verilmiştir.

Fatih bu resimler hakkında şunları demiştir :

Zamanla tekerlek gittikçe gelişiyor.
Önce arabalar da kullanılıyor du
Şimdi ise ev eşyalarında kullanılıyor.
dediğim gibi tekerlek gittikçe
gelişiyor.

Fatih bu resimlerde gösterilen eşyaların tekerlek olduğunu anlamış ve tekerleğin hayatın çeşitli alanlarında kullanıldığını söylemiştir. Evde masa ayağı olarak kullanılırken, günlük hayatta en çok kullandığımız arabalarda da kullanıldığından bahsetmiştir. Tekerleğin görselini derslerde görmesi onun bu yorumları yapmasını sağlamıştır.:

Tekerlek git gide gelişiyor ve ulaşımı kolaylaştırıyor.
Evde süs eşyası olarak , arabalarda ise ulaşım aracı olarak kullanılıyor.
Ulaşımı daha çok kolaylaştırmak için sürekli değişim ve gelişim içinde.

Özge adlı öğrencinin soru hakkında görüşleri yukarıda verilmiştir.Özge, tekerleğin hayatımızı kolaylaştıran bir icat olduğundan bahsedilmiştir. Görsel zeka ağırlıklı işlenen dersler sayesinde resimlerin tekerleğin çeşitli alanlarda kullanımıyla ilgili olduğunu anlamıştır. Tıpkı Fatih’in yaptığı yorumlara benzer yorumlar yapmıştır. Öğrenciler arasından benzer düşünceler olduğu yorumu yapılabilir. Ayrıca görsel zeka etkinlikli işlenen dersler sayesinde öğrenciler arasında fikir birliği olduğu sonucuna ulaşılabilir. Öğrenciler görsel olarak görmeleri sayesinde doğru ve isabetli yorumlar yapmışlardır.

Başka bir öğrenci olan Emre, resimler hakkında şöyle yorum yapmıştır:

Tekerleği ilk olarak Sumeriler Bulmuştur
Tekerleğin Bulunmasıyla Ticaret hızlandı ve daha hızlı
ulaşım oldu
ve gün geçtikçe gelişti
ve Basta otomobillerde kullanılmaya başladı

Tekerleğin ilk uygarlıklardan olan Sümerler tarafından bulunduğunu belirterek bu konu hakkında derslerde gerekli bilgileri öğrendiğini anlayabiliriz. O da diğer arkadaşlarının cevaplarına benzer olarak cevap vermiş ve tekerleğin değişimi ve gelişimi hakkında yorum yapmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin tekerlek ve onun gelişimi hakkında görsel zekasını kullanarak resimler üzerinden yorumlar yapmaları sağlanmıştır.

Başka bir çalışma kâğıdında ise yine ilk kazanıma uygun olarak öğrencilere ilk uygarlıkların buluşlarından olan barut, pusula ve cam görselleri verilip yorum yapmaları istenmiştir. Öğrencilerden Nazlı cevabı aşağıda sunulmuştur.

1=BARUT = Günümüzde Silahlar da kullanılmaktadır.

2=MÜREKKEP = Yazı yazmak için kullanılmaktaydı. Şimdi mürekkep
çerine kalem kullanılmaktadır.

3=CAM = Günümüzde Kapılar da ve pencereler de kullanılmaktadır.

Nazlı görsellerin ne olduğunu tanımlayarak anlamlarını yazmıştır. Günlük hayatta ne tür amaçlarla kullanıldığını ve insan açısından yararlarından bahsetmiştir. Derslerin görsel zeka ağırlıklı bol resim ve fotoğraflarla işlenmesi öğrencinin bu cisimleri tanımlamasında etkili olmuştur.

Hülya'nın cevabı aşağıda verilmiştir :

1 Resim Borutur => Borut ilk olarak Günlük Buldu
Borut eğlence için bulunur ve Süpürge de bulunur
Emniyetektir => ilk olarak Mısırlılar ve Günlük Bulmuştur
ve yazı yazmak için bulunur.
3) Comdır => Comi ilk olarak Fenikeliler Bulmuştur
Günümüzde çeşitli alanlarda bulunur.
Ör = Pencerede bulunur.

İki öğrencinin cevaplarına bakıldığında birbirine benzer cevaplar olduğu görülmektedir. Öğrenciler derste işlenen görsel zeka ağırlıklı konuya göre ilk uygarlıkların buluşlarının görsellerini önceden derslerde gördüğü için cevaplar aynı nitelikte olmuştur. Bundan hareketle görsellerle ders işlemenin öğrenciler üzerinde olumlu etkisi vardır.

2.kazanım olan “ İlk yazı örneklerinden yola çıkarak yazının kullanım alanlarını ve bilgi aktarımındaki önemini fark eder.” Kazanımından hareketle öğrencilere önce ilk yazı örnekleri olan çivi yazısı ve hiyeroglif yazı görselleri verilmiş, daha sonrada yazının gelişiminden hareketle ilk alfabe olan Fenike alfabesi görseli verilmiştir. Öğrencilere ilk çalışma yaprağı olarak dünyanın ilk yazılı antlaşması olan Kadeş antlaşması görseli verilmiş ve yorum yapmaları istenmiştir.

Mehmet'in cevabı aşağıda verilmiştir :

TAZİNIN ÖNEMİ HAKKINDA NE DİTEDİLİR ?
- Bu yazı çivi yazısıdır. Hititler tarafından bulunmuştur.
Yazı hemen hemen her alanda kullanılmaktadır.
Eğer yazı olmasaydı biz hiçbir şey öğrenemedik.

Mehmet, Kadeş antlaşmasındaki yazının çivi yazısı olduğunu anlamış ve bundan hareketle yorumlarını yapmıştır. Öğrenci eğer derste görsel materyaller aracılığıyla çivi yazısının ne olduğunu görmeseydi bu cevabı vermesi olanaksızdı. Ayrıca yazının kullanım alanlarına değinmiş ve yazının önemi hakkında az da olsa bahsetmiştir.

-Çivi yazısıyla yazılmıştır.
-Görünüşünde yazı olmasa hiç bir şeyi öğrenmezdi.
-Görüler gittikçe yazılar değişiyor.

Emre'nin cevabı yukarıda verilmiştir. Antlaşma metninin yazısının çivi yazısı olduğunu belirtmiştir. Yazının gelişimi hakkında kısaca olarak bahsetmiştir.

Çivi yazısı ile yazılan bu Antlaşma günümüzde Alfa
başlıca ilişkilerde bilicir. günümüzde hala Çivi yazısı
ile olmasında hala Antlaşmalar sözleşmelerde vb şeylerde
ullanılıyor

Özge'nin cevabı yukarıda verilmiştir. Üç öğrencinin de cevapları karşılaştırıldığında birbirini destekler nitelikte yorum ve düşüncelere sahip olduğu görülmektedir. Öğrenciler çivi yazısının ne olduğunu anlamış ve cevaplarında genel olarak çivi yazısı hakkında görüşler bildirmiştir. Yazının kullanım alanı ve önemi hakkında fikir beyan etmişlerdir. Ayrıca çivi yazısının hangi uygarlık tarafından bulunduğunu bilmektekilidir. Görsel olarak ders işlemenin öğrencilerin cevapları üzerinde olumlu etkisi görülmektedir.

Çivi yazısı çalışma yaprağı verildikten sonra öğrencilere hiyeroglif yazı hakkında çalışma yaprağı verilmiş ve yorumları istenmiştir. Nazlı'nın cevabı aşağıda verilmiştir :

Mısır'lar bitmiştir
Resimli yazıdır
Bilgilerin kolica olması için önemlidir
Ticaret için gelen melerın isınlerin yotmak için
ve hangi mevsim yağmur yağacak
Tür not ederler

Derslerde hiyeroglif yazıyı her resmin bir anlama geldiğini ifade ettiğimiz için öğrencinin cevabında *resimli yazı* kelimesi karşımıza çıkmaktadır. Dönemin bilgilerinin başkalarına aktarılması ve gelecek nesile bırakılması için son derece önemli olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca ekonomik şartlara göre tarım veya ticaret için kullanılan resimler hakkında görüşler bildirmiştir.

Yazıyı Mısır'lar bitmiştir.
2000'den fazla Resim uornıs ve her resim bir nesneyi
temsıl ediyor.

Fatih'in cevabı yukarıda verilmiştir. Hiyeroglif yazının kimler tarafından bulunduğunu bilmektedir. Yazının kaç resimden oluştuğunu söylemekte ve yazının özellikleri hakkında bilgi sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Eğer derslerde görselleri göstermeseydik, resim ve fotoğraflarla desteklemeseydik bu cevaplara ulaşmak suda yazı yazmak gibi bir şey olacaktı. Görsel zeka etkinlikli ders işlemek öğrenciler açısından son derece faydalı ve işe yarar düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Bu iki öğrencinin cevaplarına bakıldığında hiyeroglif yazının kimler tarafından bulunduğunu söylemektedirler. Hiyeroglif yazının ne özellikleri olduğunu, hangi resmin ne tür anlam içerdiğini bahsetmekte ve yorumlamaktadırlar. Derslerde gösterilen materyallerin etkisi cevaplarda kendine yer bulmaktadır. Görsel etkinlikli derslerin öğrenciler üzerinde pozitif eğilimli etkisi vardır.

Öğrencilere 2.kazanımla ilgili son olarak dünyanın ilk alfabesi olan Fenike alfabesiyle ilgili çalışma yaprağı verilmiştir. Şu anda kullandığımız alfabe ile Fenike alfabesi arasında karşılaştırma yapılması istenmiştir.

Hülya'nın cevabı aşağıda verilmiştir :

Fenike alfabesi Fenikiler tarafından bulunmuştur.
Fenike alfabesine göre H harfi □ sekite gibi
A harfleri bizim alfabeğe göre P harfi gibidir.
I harfleri bizim alfabeğe I, I harfi gibi

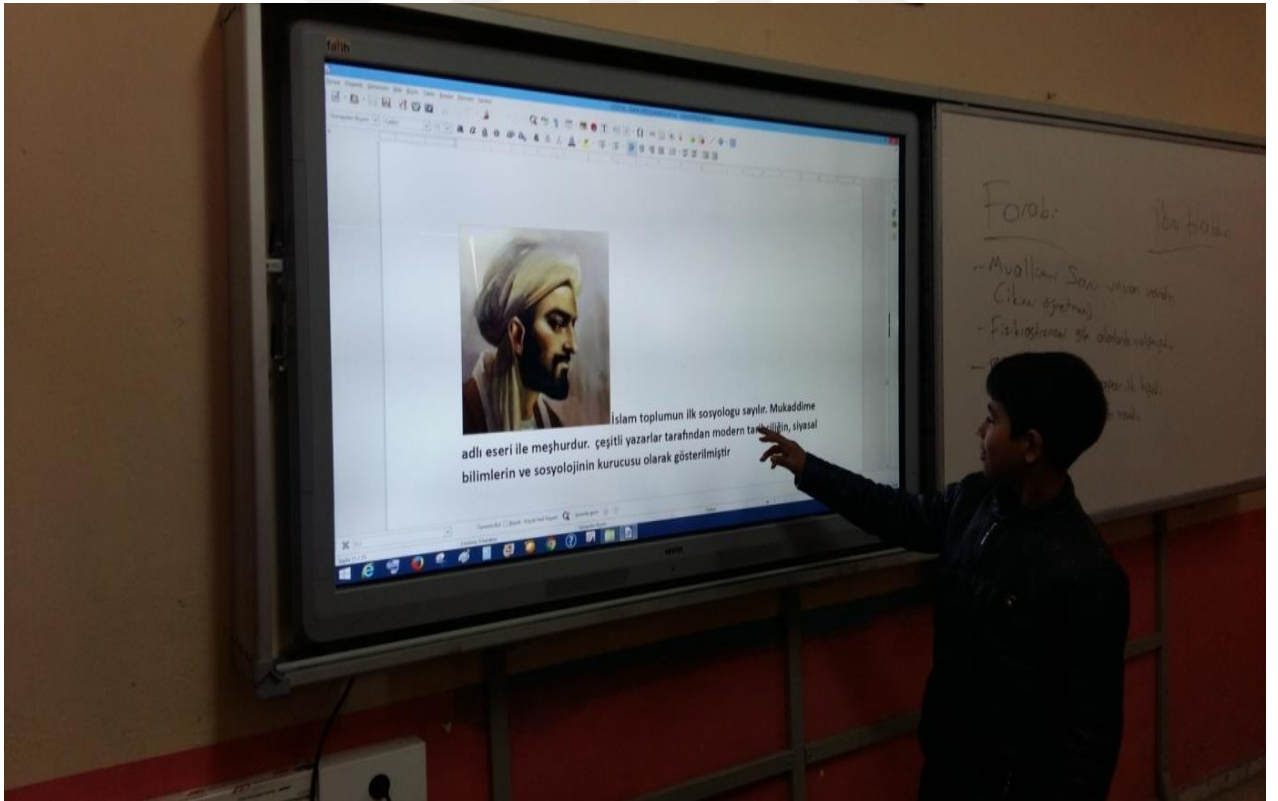
Fenike alfabesindeki harflerin günümüzdeki harflere benzer olanları örneklerle göstermiştir. Öğrencinin görselden hareketle harfleri tanımlaması ve karşılaştırması analiz yeteneğinin olduğunun göstergesidir. Eğer derslerde bu alfabe daha önce görsel olarak sunulmasaydı öğrenci cevaplarırken zorlanacaktı.

Farklıları onların bazıları çizerek bazıları farklı gösterişle
Japonya bazıları benzerleri vardı bu yüzden bizim alfabeğimiz
Gör güzel olan benzerlik harfler vardı

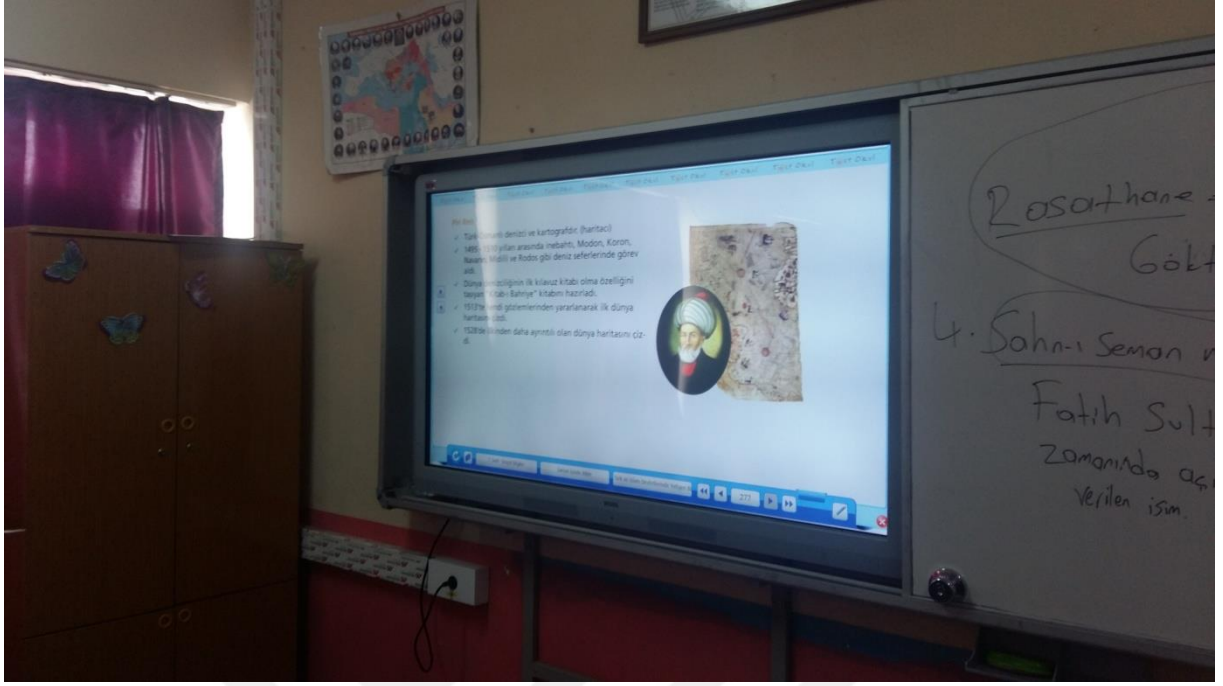
Mehmet'in cevabı yukarıda verilmiştir. Fenike alfabesiyle şu an kullandığımız alfabe arasında çok fark bulunmadığını ve benzer harflerin olduğunu dile getirmiştir. Alfabenin bulunma amacının daha iyi anlama ve okuma olduğunu söyleyerek yerinde bir tespitte bulunmuştur. Öğrencinin çok iyi görsel ifadeleri anlama becerisi ve yeteneği olduğu verdiği cevaplarla kendini göstermektedir. Bu iki öğrencinin cevaplarına bakıldığında çok iyi bir görsel materyalleri anlama becerileri olduğu anlaşılmaktadır. İki alfabe karşılaştırarak analiz etmişler ve benzerlik - farklılıklarını bulmuşlardır. Derslerin görsel ağırlıklı işlenmesi bu cevapların verilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

3.kazanım olan “ Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını değerlendirir.” kazanımından hareketle öğrencilere akıllı tahta aracılığıyla etkinlik yaptırılmıştır. Öğrenciler Zaman İçinde Bilim ünitesinde öğretilen Türk – İslam bilim adamlarından yola çıkarak onların özelliklerini anlatarak arkadaşlarına aktarmaya çalışmıştır.

Fotoğraf 1

Fotoğraf 2

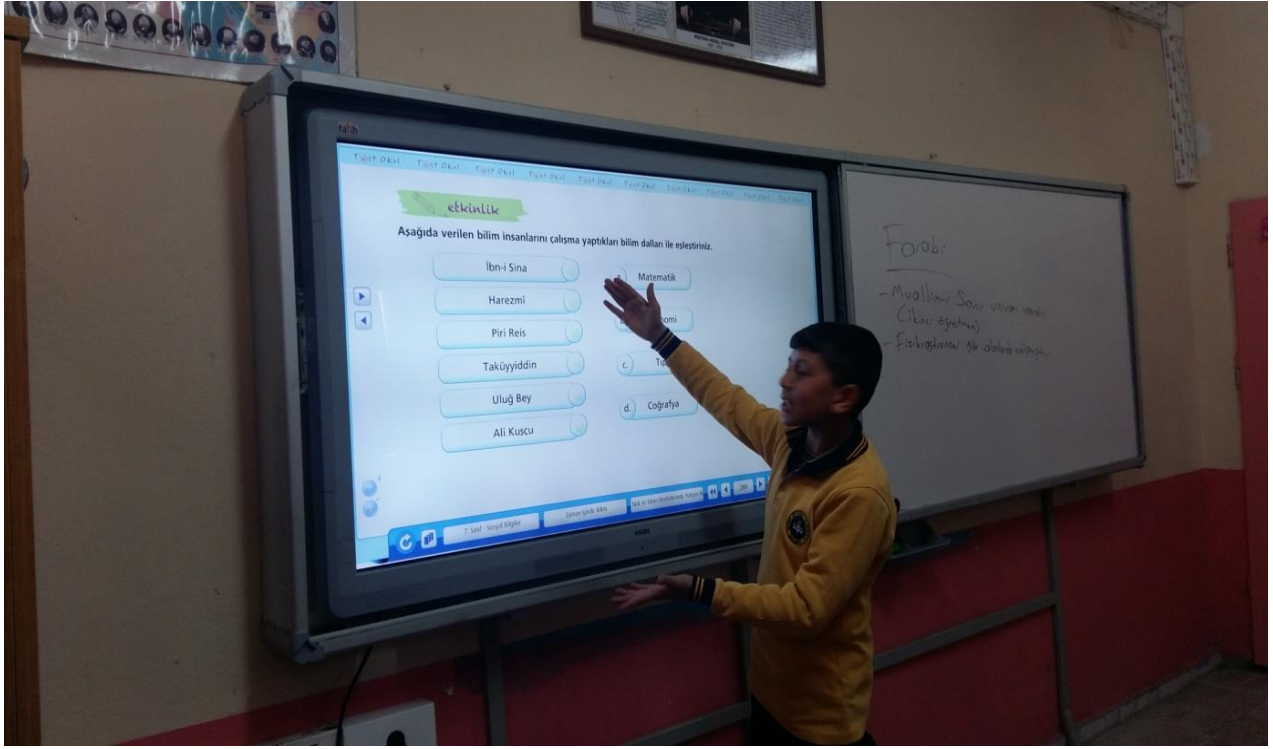
Akıllı tahtada sunulan görsellerin aynısı ekler bölümündeki çalışma sayfaları bölümünde mevcuttur. Öğrenciler bilim adamlarının resimlerini ve çalışmaları alanları görsel olarak görmeleri derse karşı ilgilerini arttırmış ve motivasyonlarını yükseltmiştir. Ders sırasında sınıfta onlara haber vermeden doğal halleriyle fotoğrafları çekilmiştir.

Fotoğraf 3

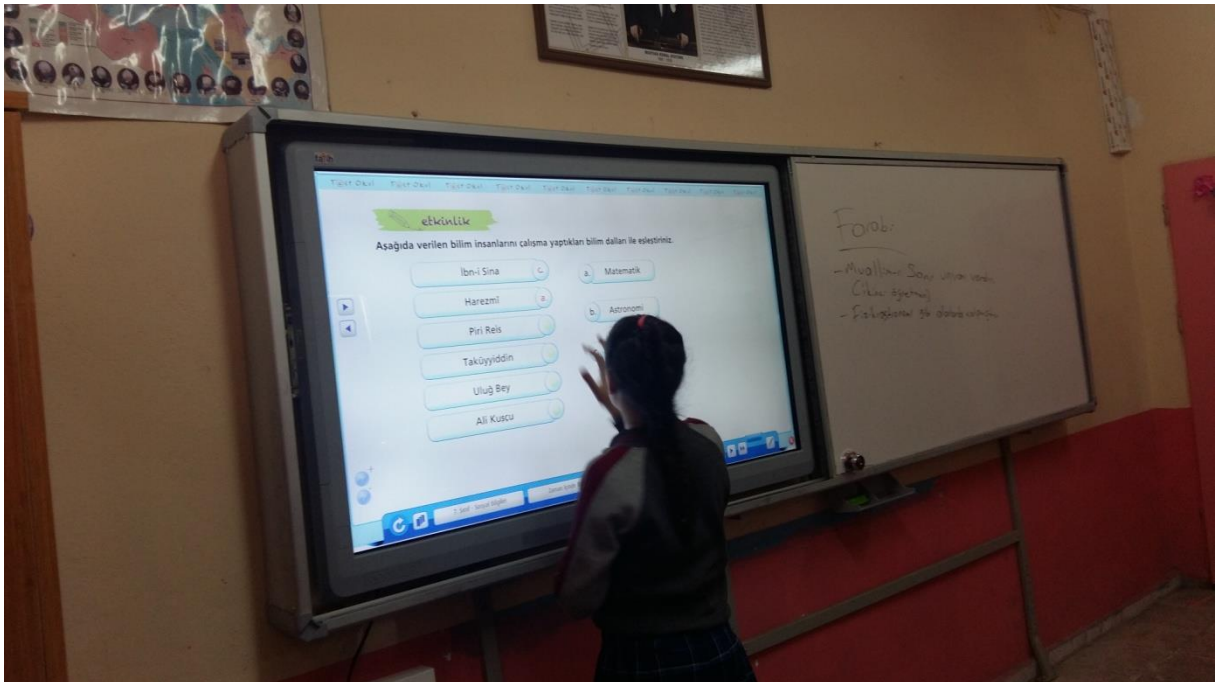

Öğrencilerin görsel olarak ders görmeleri onların sosyal bilgiler dersine olan tutum ve davranışlarını olumlu yönde değiştirmiştir. Hatta tenefüslerde bile öğrenciler akıllı tahtada gördükleri bilim adamlarını görmekten kendilerini alıkoyamamışlardır. Tenefüste çekilen bir fotoğraf yukarıda verilmiştir.

Fotoğraf 4

Fotoğraf 5

Öğrencilerinin bizzat kendisinin etkinlik yapması onların özgüveni açısından son derece yararlı olmuştur. Tek başına kendi sorumluluğunu alması gelecekte pozitif yönde katkı sağlayacaktır. Öğrenciler sadece kendi başına değil iki kişi ile de bilim adamlarını birbirine anlatmıştır.

Fotoğraf 6

Sonuç olarak öğrencilerinin görsel ağırlıklı olarak bilim adamlarını görmesi onların sosyal bilgiler dersine olan bakış açılarını değiştirmiştir ve başarıları da buna paralel olarak artış göstermiştir. İstatiksel olarak da bu sözümüzün doğruluğu ispatlanmıştır.

4.kazanım “ 15–19. yüzyıllar arasında Avrupa’da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkilerini fark eder. “ hareketle öğrencilere coğrafi keşifler, Rönesans, Reform ve Sanayi İnkılabı ile çalışma yaprakları verilmiş ve bunları yapma becerileri saptanmaya çalışılmıştır. Öğrencilere önce coğrafi keşiflerle ilgili harita görseli verilmiştir.

Emre'nin cevabı aşağıda sunulmuştur :

Yeni ticaret yolları bulma, ticareti kolaylaştırma
osmanlıya para ödeme, osmanlı devleti tarafından
olma sebebi ise o zamanda orada çok mal
aldığı için herkes avrupalıya getiriyor, çok
gelişmiştir avrupa ülkeleri.

Haritadan yola çıkarak coğrafi keşiflerin neden Osmanlı Devleti sınırları etrafında yapıldığını anlamış ve ona göre cevap vermiştir. Avrupalı devletlerin yeni ticaret yolları bulma sebebinin Osmanlı Devleti yollarına vergi vermemek olduğunu belirtmiştir. Ekonomik sebepler ön plana çıkmaktadır.

Nazlı'nın cevabı aşağıda verilmiştir :

Yapılan keşifler Osmanlı Devletine negatif yönde
gök etkilemiştir. Avrupalılar ticaret yollarını Osmanlı
topraklarının etrafında geçtiği için ~~Osmanlıya~~ Osmanlıya
para vermemek için yeni coğrafya keşifleri
bulmuşlardır.

Coğrafi keşiflerin yapılma sebebinin ekonomik olduğunu ve harita görseline bakarak Avrupalıların yeni yollar bularak Osmanlı Devletini olumsuz yönde etkilediğinden bahsetmiştir. Denizaşırı seferler yaparak yeni kıta ve yeni yollar bulduklarını söylemiştir. Derslerde harita ile konunun anlatılması sorunun cevaplanmasına kolaylık sağlamıştır.

- 1) Türklerin İpek ve Baharat hakim olmaları
- 2) Avrupa'ya yeni yol ihtiyacının ortaya çıkması
- 3) Pusula'nın geliştirilmesi ve coğrafi bilgilerin artması
- 4) Matbaanın etkisi
- 5) İstanbul'un fethinde sonra İtalya'ya gıda eden Bizans bilgilerin etkisi.

Hülya'nın cevabı yukarıda verilmiştir. Öğrenci derslerde gördüğü konuyu yazıya başarıyla dökmüş ve maddeler halinde coğrafi keşiflerin nedenlerini açıklamıştır. Keşiflerin Osmanlı Devleti üzerinden yapılma nedenini ise 1.maddede özetlemiştir. Verilen üç öğrenci cevabında da öğrencilerin harita okuma ve anlama becerileri yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir. Sorulara verilen cevaplar bunun göstergesidir. Görsel materyali çok iyi şekilde anlamış ve sorulara mantıklı cevaplar vermiştir.

Öğrencilere coğrafi keşiflerden sonra Rönesans ve Reformla ilgili görseller verilmiştir. Mehmet'in cevabı aşağıda sunulmuştur :

Rönesans acıbarın ıstıguruğu için önemlidir.
Ve yeni ve başka düşüncele ırtıyo koymastır.
Herkes istediği fikiri ırtıyo koyabilme
özgürlüğü vardır.

Rönesans olayının sembolü olan görseller hakkında Rönesansın tanımını yaparak fikirlerini söylemiştir. Rönesans ile birlikte insanların düşüncelerini serbestçe ifade ettiği ve herkesin düşüncelerinde özgür olduğu vurgusu yapılmıştır. Derslerde rönesansla ilgili görsellerin görülmesi bu cevabı vermesinde etkili olmuştur.

15 ve 16 yüzyılda Avrupa'da meydana gelen sanat, bilim,
Edebiyat ve genel sanatta olundaki yenileşme hareketidir.
Kültürün gelişmesini de etkili olmuştur.

Özge'nin cevabı yukarıda verilmiştir. Rönesans tanımı yapılarak soruya kısaca cevap verilmiştir. Her iki öğrencide sadece basit bir görsel ile bir sürü çeşitli yorumlar yapmıştır. Bu durum görsel zekanın önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Öğrencilere eğer gerektiği şekilde görsel ağırlıklı ders işlendiğinde sonuçların böyle çıkacağı kuvvetle muhtemeldir.

Reformla ilgili görseller öğrencilere verilmiştir. Nazlı'nın cevabı aşağıdadır :

Bu hareketler ilk önce Almanya'da ortaya çıkmıştır.
Alman bir bilgin tarafından başlatılmıştır.
↓
Martin Lyther
XVI yüzyılda Avrupa'da din alanında görülen yenilikler

Reformla ilgili bilgiler cevap kağıdına yansımıştır. Reformun hangi ülkede çıktığı, kimin öncüsü olduğu ve hangi alanlarda kendini gösterdiğini belirtmiştir. Görsellerle hareketle bu cevapları vermesi görsel zekanın gelişmiş olduğunun bir işaretidir.

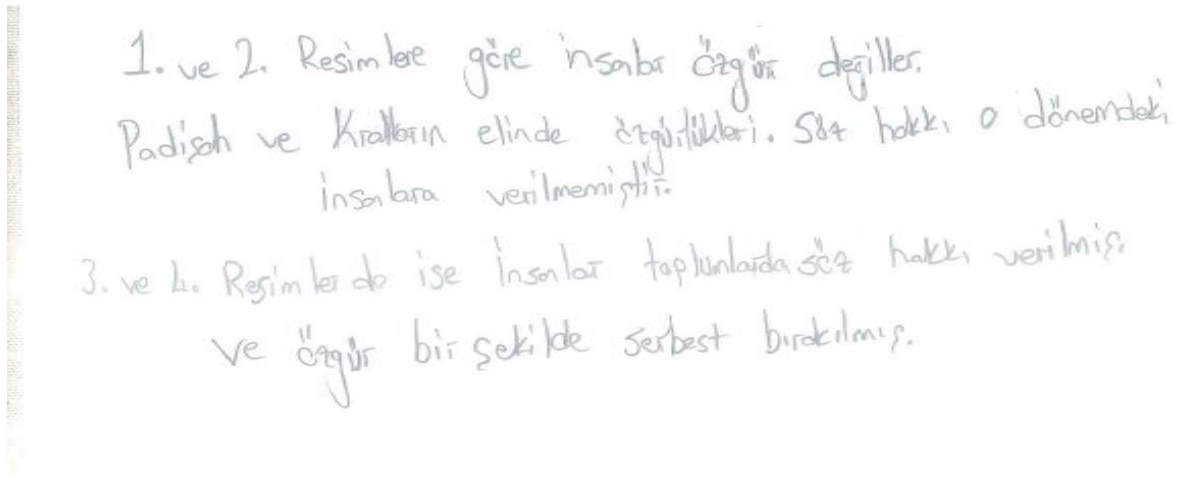
Öğrencinin Sanayi Devrimi ile ilgili yazdıkları tam kağıda net olarak çıkmadığından ve öğrencinin yazısı net olarak okunmadığından buraya yazmak daha uygun olacaktır. Fatih: "Eğer sanayi inkılabı olmasaydı birçok şey yoktu ve asla olmayacaktı. Sanayi inkılabı olmasaydı kol gücüne devam edilecekti. Makine ve birçok şey olmayacaktı." cevabını vermiştir. Öğrenci sanayi devrimiyle birlikte kol gücünden yani insan emeğinden fabrikaya, seri üretime geçtiğini bilmektedir. Görselden bu yorumları yapması onun görsel zekasının iyi olduğunu göstermektedir.

5.kazanım olan " Tarihsel süreçte düşünceleri ifade etme ve bilim özgürlüklerini bilimsel gelişmelerle ilişkilendirir." Kazanımından hareketle öğrencilere İslam dünyası ve Orta Çağ Avrupa dünyasındaki bilimsel gelişmelerle ilgili görseller öğrencilere çalışma yapacağı olarak verilmiş yorum yapmaları istenmiştir. Hülya'nın cevabı aşağıda verilmiştir :

1.2 Resimde düşünce özgürlüğü bulurmanektir. Kilise ne dese
Oradaki insanlar ona uymak zorundadır bu fikirler
yolunlayıcı fikirler idam edilir
3.4 Resimde İslam bilim adamları istediği şeyi söyleyebilir
ve kimse onlara cevap vermez bu nedenle İslamiyete
düşünme özgürlüğü vardır

Görsellerden hareketle Orta Çağda İslam medeniyetinde bilim alanında tam manasıyla “Altın Çağ” yaşanırken, aynı yüzyıllarda Batı medeniyetinde ise kelimenin tam anlamıyla “Karanlık Çağ” yaşanmakta yorumunu yapmıştır. Avrupa’da insanlar arası düşünce özgürlüğü olmadığını, kilisenin ne derse odur anlayışı nedeniyle bilimsel gelişmeler durma noktasına geldiğini vurgulamıştır. İslam medeniyetinde ise tam tersi bilimsel gelişmeler hızla devam etmekte olduğunu belirtmektedir. Görsellerden bu yorumların yapılması son derece olumlu bir durumdur.

Emre’nin cevabı aşağıda verilmiştir :

Öğrenci yorumlarında görsellerden hareketle yerinde tespitlerde bulunmuştur. Basit bir resimden bu kadar düşüncelere sahip olması dersin görsel zekaya yönelik işlenmesinin bir ürünü sonucudur. Emre’nin cevabına paralel şekilde cevaplarını vermiştir.

Sonuç olarak öğrencilere kazanım doğrultusunda verilen çalışma yaprakları, 5 hafta boyunca görsel zeka ağırlıklı işlenen derslerin olumlu netice verdiğini göstermektedir. Öğrencilerin derste gördükleri resim ve fotoğraflar neticesinde çok doğru yorumlar yapmışlardır. Görsel zekası gelişmiş bireylerin özelliklerinde olduğu gibi öğrencilerde bir aydan fazla görülen görsel zeka temalı dersler sayesinde görsel zekası gelişmiş bireylere benzer özelliklere sahip olduğu gözlenmiştir. Netice olarak görsel zekayı merkeze alarak işlenen Zaman İçinde Bilim ünitesi, öğrencilerin çalışma yapraklarına verdikleri cevaplarda olumlu olarak etkisini hissettirmiş ve göstermiştir.

BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu safhasında elde ettiğimiz veriler sonucunda ulaşılan sonuçlara, bulduğumuz sonuçlara benzeyen araştırmalardan hareketle tartışmaya ve bunları harmanlayarak diğer araştırmalara ışık tutmak amacıyla önerilere yer verilmiştir.

5.1.Sonuç

5.1.1 Sosyal bilgiler dersinin görsel zeka merkezli işlenmesi öğrencilerin başarı düzeyini etkilemekte midir ?

Bu çalışmada, 7.sınıf Sosyal Bilgiler dersi 4.ünite olan “ Zaman İçinde Bilim “ ünitesinin görsel zeka merkezli işlenmesinin öğretime etkililiği araştırılmıştır. Araştırmada ortaya konulan üç alt problemten birincisi olan görsel zeka etkinlikleriyle ders işleyen deney grubu ile geleneksel yöntemle ders gören kontrol grubu arasında akademik başarı düzeyleri farkı SPSS yardımıyla ölçülmüştür. Zaman İçinde Bilim ünitesini 5 hafta boyunca görsel zekayı harekete geçirecek etkinlikler ve materyallerle işleyen deney grubu ile yine aynı zaman süresince aynı üniteyi geleneksel yöntemlere bağlı olarak gören kontrol grubu karşılaştırılmıştır. Ünite işlenmeden önce yapılan ön test başarı testi sonuçları arasında anlamlı bir fark bulunulmamıştır. Daha sonra deney ve kontrol grupları belirli bir süre farklı yöntem ve tekniklerle ders işlemişlerdir. Yapılan son test başarı testinde Zaman İçinde Bilim ünitesini 5 hafta boyunca görsel zekayı harekete geçirecek etkinlikler ve materyallerle işleyen deney grubu ile yine aynı zaman süresince aynı üniteyi geleneksel yöntemlere işleyen kontrol grubu arasında akademik başarı düzeyi anlamında bir farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılık deney grubu lehine olmuştur.

Sonuç olarak görsel zeka merkezli dersin işlenmesinin öğrenciler üzerinde olumlu bir etkisi vardır. Görsel zeka etkinliklerinin öğrenci açısından son derece faydalı olduğu, ilgili ders üzerinde başarıyı arttırdığı sonucuna ulaşılabilir. Öğrencilerinin görsel zeka etkinliktli dersleri daha iyi anladığı ve öğrendiği söylenilebilir.

5.1.2. Öğrencilerin görsel zeka etkinlikleri ile ilgili görüş ve düşünceleri nasıldır ?

Araştırmanın ikinci alt probleminin analizlerine göre, öğrenciler başarı testi sonuçlarında olduğu gibi görsel zeka etkinlikleri ile ilgili olumlu görüş ve düşüncelere sahiptirler. Öğrenciler görsel zeka ile işlenen derslerden keyif almakta ve daha iyi öğrendiklerini söylemişlerdir. Geleneksel yöntemle işlenen sosyal bilgiler dersinin sıkıcı, ilgi çekici

olmayan ve son derece öğrenciyi pasifize eden tarzı yerine öğrenciyi aktifleştiren, dersi çok daha ilgi çekici hale getiren görsel zeka ağırlıklı sosyal bilgiler dersinin öğrenciler üzerinde daha yararı vardır. Derste görülen bilgilerin görsel zeka etkinlikleriyle daha çok akılda kaldığı öğrencilerin cevaplarında kendini belli etmektedir. Öğrencilerin derste daha mutlu oldukları ve kendilerini daha iyi şekilde ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Anlamli öğrenme görsel zeka etkinliktli ders sayesinde gerçekleşmiştir. Başarı testi sonuçları bu durumu kanıtlamaktadır. Sonuç olarak öğrenciler görsel zeka etkinliktli derslerden son derece hoşnut durumdadır ve akademik başarıları da artmaktadır. Öğrencilerin bu sürece yönelik olumlu tutum ve davranış içinde olduklarını görülmektedir.

5.1.3. Öğrencilerin görsel zeka ile ilgili becerileri ve etkinlikleri gerçekleştirme durumu nasıldır ?

Araştırmanın üçüncü alt probleminin analiz sonuçlarına göre görsel zeka etkinlikleriyle ilgili öğrencilere verilen çalışma yaprakları istek ve keyifle yapılmıştır. Ünite kazanımlarına göre çalışma yaprakları öğrencilere verilmiştir. Çalışma yaprakları öğrencilerin ilgi ve becerilerine göre yapılmaya çalışılmıştır. Öğrenciler cevaplarında derste gördükleri konuya göre yapmışlardır ve hiçbirini boş kağıt vermemiştir. Yatılı bölge okulu olarak düşünüldüğünde öğrenciler bu etkinliklere yabancı oldukları halde elinden geldiklerince şevkle çalışma yapraklarını yapmışlardır. Görsel zeka etkinliktli dersin işlenmesi çalışma yapraklarının doldurulmasında son derece fayda sağlamıştır. Öğrenciler görsel zeka merkezli eğitim sayesinde bu etkinliklerden memnun kalmışlardır. Yapılan bu etkinliklerin görsel zekâ kapsamında öğrencilerin hedeflenen kazanıma ulaşma noktasında etkili oldukları görülmüştür. Sonuç olarak öğrencilerin görsel zeka etkinliklerini gerçekleştirme durumu gayet iyi durumda olup bu etkinlikleri severek yapmışlardır.

5.2.Tartışma

Araştırmanın alt problemlerinin analiz sonucuna göre görsel zeka merkezli eğitimin öğrenciler tarafından sevildiği, isteyerek etkinlikleri yaptığı ve akademik başarı düzeylerinin arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

1.alt probleme ilişkin çıkan sonuçlara benzer araştırmalara bakarsak ;

Karatekin (2006), çalışmasında ilköğretim 4.sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci üzerinde yer – yön kullanımını geliştirmek için Çoklu Zeka Kuramını kullanmıştır. Çalışmada nicel bir çalışmayı oluşturmuştur. Deney ve kontrol gruplarının kullanıldığı çalışmada bir gruba ÇZK, diğer gruba da geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır. Uygulama sonunda son test başarı

testi sonuçları bakımından ÇZK kullanılan grup daha başarılı olmuştur. Ayrıca toplanan öğrenci görüşleri de bu sonuca paralel sonuçlar çıkmıştır.

Yağcı (2006), 6.sınıflarda fen bilgisi dersinde çoklu zeka kuramını kullanarak öğrenci başarısını araştırmıştır. Araştırmada ön test - son test deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının kullanıldığı bu araştırmada bir gruba Çoklu Zeka merkezli eğitim verilirken, diğer gruba geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır. Uygulama sonunda son test başarı testi sonuçları bakımından ÇZK kullanılan grup daha başarılı olmuştur. Ayrıca Çoklu Zeka Envanteri kullanılarak öğrencilerde zeka alanları belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu iki çalışmada, araştırmamızda olduğu gibi deney ve kontrol gruplarına farklı öğretim yöntemleri kullanarak başarı testi sonucunda ÇZK öğretiminin daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çoklu zeka kuramının etkisi ilgili alanyazın ve literatürde bakıldığında ulaştığımız sonuçlara benzer sonuçlar olduğu anlaşılmaktadır.

Akkuş (2009), çalışmanın amacı ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin Fen Bilgisi Dersi, ‘‘Yer Kabuğu Nelerden Oluşur ‘‘ ünitesinde görsel zeka kullanımının öğretime etkisini araştırmıştır. Çalışmada ön test ve son test kontrol grupları modeli kullanılmıştır. Çalışmada yer alan öğrenciler deney ve kontrol grubu olarak iki gruba ayrılmıştır. Araştırma ; 16’sı erkek 22’si kız çalışma grubu, 17’si erkek 21’i kız kontrol grubu olmak üzere toplam 76 öğrenciden oluşmaktadır. Kontrol grubu geleneksel öğretim yöntemleriyle, çalışma grubunda ise görsel zekâ ağırlıklı yöntemlerle dersler işlenmiştir. Çalışma sonunda; Görsel Zeka ile öğretimin hem öğrenci başarısına hem de öğretime etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmada görsel zekanın ilgili dersimiz dışında sayısal ağırlıklı bir derste uygulanması olumsuz sonuç vermiştir. Keza çalışmamızda olduğu gibi deney ve kontrol grupları seçilmiş ve farklı öğretim yöntemleri kullanarak uygulama yapılmıştır. Uygulama sonunda herhangi bir pozitif yönde değişiklik olmamıştır. Bu durum çoklu zeka ve görsel zekanın her ders ve her üniteye aynı sonuçları vermeyeceği anlamına gelmektedir.

Dikici (2008), tarafından yapılan çoklu zeka öncesi ve sonrası kullanılan ölçme ve değerlendirme tekniklerinin etkisi araştırılmıştır. Bu cevabı ararken ilköğretim öğrencilerine yapılan anket çalışmaya ışık tutmuştur. Anket sonunda çoklu zekâ kuramına göre işlenen sosyal bilgiler dersinin öğrencinin akademik başarısını artırmada geleneksel yöntemlere göre daha etkili bir teknik olduğu görülmüştür.

Cihan (2013) “İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi İbadet Konularının İşlenişinde Çoklu Zeka Yaklaşımının Öğrencilerin Başarıları Üzerindeki Etkisi” isimli çalışmasında “İbadet Konularını” Çoklu Zekâ Kuramı çerçevesinde hazırlanan etkinliklerle işlenmiştir. Deneysel bir çalışma olarak modellenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının kullanıldığı bu araştırmada bir gruba Çoklu Zeka merkezli eğitim verilirken, diğer gruba geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır. Veriler SPSS uygulaması ile çözümlenmiş ve kullanılmıştır. Uygulama sonunda Çoklu Zeka Kuramı ile ders gören grup daha başarılı olmuştur.

Bütün bu çalışmalara bakılırsa, Çoklu Zeka Kuramının ve Görsel zekanın öğrenciler açısından son derece yararlı ve verimli olduğu anlaşılmaktadır. Deney ve kontrol gruplarına farklı öğretim yöntemleri uygulanması ve ön test - son test başarı testleriyle puanların belirlenmesi bizim araştırmamıza benzer veri toplama araçları kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

İkinci ve Üçüncü alt problemlere ilişkin sonuçlara bakarsak ;

Üngören (2007) Fen Bilgisi dersindeki “Kuvvet, Hareket ve Enerji” ünitelerini Çoklu Zekâ Kuramı çerçevesinde hazırlanan etkinliklerle işlemiştir. Deneysel bir araştırma olarak çalışmasını modellemiştir. Başarı testi, Çoklu zeka formları ve tutum ölçeği kullanmıştır. Yapılan uygulamalar sonunda çoklu zeka merkezli öğretim gören grubun diğer gruba nazaran daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca tutum ölçekleri bulguları da bu sonucu destekler niteliktedir.

Al (2016), Sosyal bilgiler dersinde 7.sınıf kademesinde çoklu zeka türlerinden biri olan müziksel zekanın öğrenci ve öğretim açısından etkisini saptamak istemiştir. Bu amaç doğrultusunda veri toplama araçları olarak algı anketi, çalışma yaprakları ve fotoğraf kayıtlarını kullanmıştır. 8 hafta süresince uygulama yapılmıştır ve çalışma grubu olarak İstanbul ilinde bir devlet okulunda öğrenim gören 7.sınıf öğrencileri seçilmiştir. Uygulama sonunda Çoklu Zeka Kuramının ve Müziksel zekanın ilgili ders açısından son derece verimli ve yararlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Oral (2008), bu araştırmanın amacı, Fen Bilimleri dersi 7.sınıf öğrencilerine “Karışımların Fiziksel Yolla Ayrılması” konusunun öğretilmesinde Çoklu Zeka ağırlıklı işlenmesinin öğrenci başarısına etkisi araştırılmak istenmiştir. Bu çalışma; 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılı I. döneminde Balıkesir ili 7. sınıfta öğrenim gören toplam 17 öğrenci üzerinde uygulama yapılmıştır. Çoklu Zeka Envanteri, Çoklu Zekâ Alanları Gözlem Formu, çalışma yaprakları ve kullanılmıştır. Öğrencilere ünite öncesi ve sonrası olmak üzere test usulü başarı testleri uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin düşünceleri saptamak amacıyla görüşme formları

kullanılmıştır. Bütün bu uygulamalar ışığında ÇZK kullanılan grubun başarısı diğer gruba oranla daha yüksek çıkmıştır. Bu durum çoklu zekanın önemini vurgulamaktadır.

Bu üç çalışmaya bakıldığında öğrencilerin görüş ve düşünceleri alınmış ve çalışma yaprakları verilerek etkinlik yapma becerileri ölçülmüştür. Araştırmamızda olduğu gibi çoklu zekanın derse olan ilgiliyi arttırdığı ve dersi daha iyi anlaşılmasına yardımcı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğrencilerin ÇZK etkinliklerini isteyerek yaptıkları ve başarılı oldukları anlaşılmıştır.

Yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinde ulaşılan sonuçlar ile yaptığımız çalışma sonucunda ulaşılan sonuçlar arasında paralellik söz konusudur. Görsel zeka etkinlikleri ve çalışma yaprakları sonucunda öğrencilerin başarılarının arttığı ve olumlu tutum ve davranışlar içinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler, ders sürecinde derse daha aktif bir şekilde katıldıklarını, kendilerini ifade etmekte sorun yaşamadıklarını işlenen dersleri kolayca algıladıklarını ve öğrenmelerinin hızlı ve kalıcı olduğuna vurgu yapmışlardır. Sosyal bilgiler dersinin görsel zeka merkezli işlenmesi faydalı ve yararlı olduğu vurgulanmıştır.

5.3.Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle uygulayıcılara, araştırmacılara ve MEB'e olmak üzere üç bölümde öneriler sıralanmıştır.

5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Görsel zekâ uygulaması 7.Sınıflarda yapılmış ve kazanımlara ulaşma noktasında başarılı olmuştur. Ortaokul kademesinde diğer ders ve ünitelere uygulanabilir.
- Görsel zeka uygulaması ulaştığı sonuçlarla son derece olumlu neticeler vermiştir. Sadece Sosyal Bilgiler dersinde değil diğer tüm derslerde kullanılabilir.
- Sosyal bilgiler dersinde uygulanan görsel zeka merkezli etkinlik ve uygulamalarının öğrenciler üzerinde olumlu tutum ve davranışlar yönünde etkilemiştir. Bu uygulama dersin bir parçası haline getirilebilir.
- Görsel zeka kuramı öğrenciler üzerinde son derece yararlı olmuştur. Derslerde görsel zeka kuramı ile ilgili etkinliklere daha fazla yer verilmelidir.

5.3.2. Araştırmacılar Yönelik Öneriler

- Türkiye'de Sosyal Bilgiler alanında daha önce böyle bir çalışmanın olmayışı araştırmacıların uygulamaya dönük bu tarz araştırmaların sayısını arttırabilirler.

- Araştırma okulumuz Doğu Anadolu Bölgesine ait bir Yatılı Bölge Okulu olduğundan sonuçlar böyle çıkmıştır. Araştırmacılar ölkemizin Batı taraflarında bu araştırmayı tekrarlırsa daha farklı sonuçlara ulaşabilirler.
- Araştırma bir devlet okulunda yapılmıştır. Araştırmacılar özel okulda yada başka bir bölgedeki bir devlet okulunda yaparak sonuçları karşılaştırabilir.
- Araştırma konumuz 7.sınıflara yöneliktir. Sadece bu sınıf düzeyinde değil, diğer tüm sınıf ve kademelerde uygulanabilir.
- Bu araştırmada farklı üniteleri kapsayacak altı kazanım seçilmiştir. İleriki araştırmalarda bütünlük sağlanması açısından belirlenen bir ünitenin bütün kazanımları ele alınabilir.
- Araştırma sadece Sosyal Bilgiler dersinde diğer derslerde uygulanabilir ve sonuçları karşılaştırılabilir.
- Araştırmada sadece Sosyal Bilgiler dersinin belirli bir kazanımları ele alınmıştır. Araştırmacılar ilgili dersin başka kazanımlarını da ele alarak uygulayabilir.

5.3.3. MEB'e Yönelik Öneriler

- MEB bu uygulama hakkında değerli öğretmenlerimize hizmet içi seminer verebilir ve bilgilerini daha arttırabilir.
- Yatılı bölge okulları bu araştırma sayesinde daha fazla üzerinde düşünölmeli ve orada ki imkanlar zenginleştirilmelidir.
- Ders kitapları görsel zekayı geliştirecek şekilde donatılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akkuş, A.(2009). *Yer Kabuğu Nelerden Oluşur Ünitesinin Kavranmasında Görsel Zekanın Başarıya Etkisi*. Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kars.
- Al, S. (2016). *Müzikal Zeka Temelinde Çoklu Zeka Etkinliklerini Sosyal Bilgiler Dersinde Uygulamak : Bir Eylem Araştırması*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Altan, M. Z. (1999). *Çoklu Zeka Kuramı*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Altuntaş, N. (2007). *Çoklu Zeka Kuramı İle Öğrenmenin 7. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Başarılarına Etkisi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- Arlı, Ö.(2004). *Sosyal bilgiler dersi 'Güzel Yurdumuz Türkiye' ünitesine yönelik çoklu zeka kuramı etkinlikleriyle oluşturulan öğrenme ortamının 5.sınıf öğrenci başarısına etkisi*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Arı, A.(2002). *İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Normal, Taşımali ve Yatılı İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması)*. Milli Eğitim Dergisi, Kış-Bahar 2002, sayı 153-154.
- Alkış, S., Doğan, Y. (2007). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyal Bilgiler Derslerinde Çoklu Zeka Alanlarını Kullanabilmelerine Yönelik Görüşleri*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XX (2), 2007, 327-339
- Babacan, Ş. (2005). *Sosyal bilgiler 6. sınıf coğrafya ünitelerinden Türkiyemiz'in öğretiminde işbirlikli yöntem destekli çoklu zekâ kuramının erişiyeye etkisi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Başaran, I. (2004). *Etkili Öğrenme ve Çoklu Zeka Kuramı : Bir İnceleme*. Ege Eğitim Dergisi, 5, 7-15.
- Başlı, L. (2006). *Çoklu zekâ kuramının coğrafya öğretiminde uygulanması ve öğrencilerin akademik başarısına etkisi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Başbay, A., Erdem, E., Demirel, Ö.(2006). *Eğitimde Çoklu Zeka Kuram ve Uygulama*. Ankara : Pegem A Yayıncılık.

- Baykal, A.İ.(2005). *Sosyal bilgiler dersinde uygulanan çoklu zeka kuramının öğrencilerin akademik başarılarına etkileri*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Belenli, T. (2014). *Tarih Öğretimi ve Çoklu Zeka Kuramı: Tarih Nasıl Öğretilir*. İstanbul: Yeni İnsan.
- Bozdeveci, Z. (2005). *İlköğretim okulu 7. sınıf sosyal bilgiler dersi Avrupa’da Yenilikler ünitesinde çoklu zekâ temelli öğretimin öğrenme ve hatırlama düzeyine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Bozkurt, E., Yenilmez, K.(2006). *Matematik Öğretiminde Çoklu Zeka Kuramına Yönelik Öğretmen Düşünceleri*. Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi, 90 -113.
- Bümen, N. T. (2005). *Okulda Çoklu Zeka Kuramı*. Ankara: Pegem..
- Cihan, K. (2013). *İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi İbadet Konularının İşlenişinde Çoklu Zeka Yaklaşımının Öğrencilerin Başarıları Üzerindeki Etkisi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Çepni, O. (2010). *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi "Ülkemizin Kaynakları" Ünitesinin Çoklu Zeka Kuramına Göre Öğretiminin Öğrenci Başarısına Etkisi (Kastamonu Örneği)*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dikici, T. (2008). *Çoklu Zeka Kuramında Ölçme ve Değerlendirme Yöntemlerinin İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinden Kullanımı*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Dinç, E., Doğan, Y. (2010). *İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Uygulanması Hakkında Öğretmen Görüşleri*. Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 1 (1), 2010, 17-49.
- Eraslan, L.(2006). *Yalnızlığın Okulları :YİBO*. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ergin, A. (1998). *“Öğretim Teknolojisi ve İletişim”* Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gardner, H.(2010). *Çoklu Zekâ Kuramı Zihin Çerçevesi(2.Baskı)*.(Ebru Kılıç Çev.) İstanbul: Alfa Yayınevi.

Gürel, E., Tat, M.(2010). *Çoklu Zekâ Kuramı: Tekli Zekâ Anlayışından Çoklu Zekâ Yaklaşımına*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 3/11 Bahar 2010, 336-356.

[Http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72](http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72)

<https://www.msxlabs.org/forum/egitim-bilimleri/17928-coklu-zeka-teorisi.html>

<http://www.cokluzeka.com/kaynaklar.asp?id=177>

<http://www.tugbacansali.com/coklu-zeka-kurami-nedir/>

<http://spssanalizi.com/uygulama/independent-samples-t-test>

İbrahimoglu, Z.(2010). *6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Olay Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarı Dersine Karşı Tutum ve Eleştirel Düşünme Becerileri Üzerine Etkileri*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Karakurt, E. (2012). *İlköğretim 6. 7. Ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Çoklu Zeka Alanlarının Belirlenmesi*. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Gaziantep.

Karatekin, K. (2006). *İlköğretim 4.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yön Ve Yön Bulma Yöntemleri Konusunun Çoklu Zeka Kuramına Göre Öğretilmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Köksal, M.S.(2006). *Kavram Öğretimi ve Çoklu Zeka Teorisi*. Kastamonu Eğitim Dergisi Ekim 2006 c.14 No:2, 473-480.

Köroğlu, M.G.(2009). *Türkiye’de Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Sorunlarına İlişkin Yıbo Yöneticileri ve Öğretmenlerinin Görüş ve Önerileri*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Kuş, Z., Karatekin, K., Sönmez, Ö. F. (2010). *Çoklu Zeka Kuramına Göre Hazırlanmış Öğretim Etkinliklerinin Uygulanması İle İlgili Öğretmenlerin Düşünceleri ve Karşılaşılan Sorunlar*. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, s.2, 2010, 140- 154.

Milli Eğitim Mevzuatı, 2008.

- Oral, T. Ö. (2008). *Çoklu Zeka Teorisinin Karışımların Fiziksek Olarak Ayrılması Konusunun Öğretime Uygulanması*. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Kimya Eğitimi, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.
- Ormancı, Ü. & Ören, F.Ş.(2010). *Çalışma Yapraklarının Yararları, Sınırlılıkları ve Kullanımına İlişkin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşleri*. International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 11-13 November, 2010, Antalya-Turkey.
- Saban, A.(2005). *Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitim(5.Baskı)*. Ankara : Nobel Yayınevi
- Safran, M. (2015). *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi(4. Baskı)*. Bayram Tay & Adem Öcal (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış*(s. 1-18). Ankara : Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sargın, T. (2016). *Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarına Çoklu Zeka Kuramının Müziksel Zeka Alanını Eklelemek: Bir Eylem Araştırması*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Şahin, Y. T. (2001). *İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersinde Çoklu Zekâ Kuramı Etkinlikleri ve Çoklu Materyal Kullanımının Öğrenciler Üzerindeki Çeşitli Etkileri*. Çağdaş Eğitim Dergisi. 276, 23-30.
- Şenol, D. & Yıldız, S.(2009). *Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Öğrenci- Öğretmen Etkileşimi – Diyarbakır ve Erzurum Örneği*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi, c.8, sayı 1 sf. 359 – 376.
- Şimşek, A. (2006). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihsel Hikâyeye Yönelik Öğrenci Görüşleri*. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Dergisi, 26(11), 187– 202.
- Şimşek, H., Yıldırım, A. (2006). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Talu, N. (1999). *Çoklu Zeka Kuramı ve Eğitime Yansımaları*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 : 64 - 72
- Turgut, M. F. (1992). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Saydam Matbaacılık.
- Üngören, H. (2007). *İlköğretim Yedinci Sınıf Fen Bilgisi Dersi Kuvvet, Hareket Ve Enerji Ünitesinde Çoklu Zeka Kuramı Tabanlı Öğretimin Öğrenci Başarısı Ve Tutumları Üzerindeki Etkileri*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

- Yağcı, Z. (2006). *Çoklu Zeka Kuramının İlköğretim Altıncı Sınıf Fen Bilgisi Öğretiminde Öğrenci Başarısına Etkisi*. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.
- Yalçın, Ş.(2006). *Deneyisel Nedenler*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Teftişi Ekonomisi ve Planlaması Tezsiz Yüksek Lisans Bölümü. Ankara.
- Yekrek, Ş. (2006). *İlköğretim 8.Sınıf T.C. İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersinde Çoklu Zeka Kuramının Öğrencilerin Erişimine Ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yılmaz, A. (2008). *Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Çoklu Zeka Kuramına Göre İşlenişi*. Marmara Coğrafya Dergisi sayı: 18, Temmuz - 2008, 238 – 252.
- Yördem, H.P.(2009). *Yatılı İlköğretim Bölge Okullarına İlişkin Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları (1923-2000)*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Yeşilbursa, G. E. (2006). *İlköğretim II. Kademe sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramı hakkındaki görüşleri*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

EKLER

Ek 1: Kişisel Bilgi Formu

Ek 2: Ön Test ve Son Test Başarı Testi

Ek 3: Deney ve Kontrol grubundaki cinsiyetlerin oransal dağılımı

Ek 4: Araştırmaya katılan sınıfların oransal dağılımı

Ek 5: Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir durumunun oransal dağılımı

Ek 6: “İlk uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir.”

Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı

Ek 7: “İlk yazı örneklerinden yola çıkarak yazının kullanım alanlarını ve bilgi aktarımındaki önemini fark eder.” Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı

Ek 8: “Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını değerlendirir.” Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı

Ek 9: “15–19. yüzyıllar arasında Avrupa’da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkilerini fark eder.” Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı

Ek 10: “Tarihsel süreçte düşüncüyü ifade etme ve bilim özgürlüklerini bilimsel gelişmelerle ilişkilendirir.” Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı

EK-1

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

SORULAR

1-Cinsiyetiniz:

Erkek () Kız ()

2-Ailenizin aylık geliri:

500den az () 500-1000 () 1000 ve Üstü ()

3-Anne eğitim durumu:

Okumamış () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()

4-Baba eğitim durumu:

Okumamış () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()

5-Kardeş sayısı:

Hiç yok () 1 () 2 () 3 () 4 ve daha fazla ()

EK -2

ZAMAN İÇİNDE BİLİM ÜNİTESİ BAŞARI TESTİ

Sevgili öğrenciler, size sunulan bu test sosyal bilgiler dersi 7. Sınıf dördüncü ünitesi olan *Zaman İçinde Bilim* adlı üniteye ilişkin bilgilerinizi ölçmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Soruları size verilen süre içerisinde ve doğru şekilde cevaplandırınız. Başarılar dilerim...

EMRE TAŞKIN

BAŞARI TESTİ

SORULAR

1. Mısırlıların papirüs bitkisinden elde edilen kağıtlar üzerine yalnızca edebi metinleri yazmadıkları; antlaşmalar, yemek tarifleri, vergi kayıtları, mevsimleri ve su taşkın zamanlarını da yazdıklarını görmekteyiz.

Buna göre papirüsler üzerinde araştırma yapan bir öğrenci aşağıdaki alanlardan hangisi hakkında bilgi sahibi olamaz?

- A) Siyaset ve ekonomi
- B) Müzik ve mimari
- C) Sosyal hayat ve edebiyat
- D) Coğrafya

2. Mısırlılar;

- Resimli yazıyı kullanmışlardır
- Nil nehrinin taşma zamanlarını hesaplamışlardır
- Tıp ve eczacılık alanında gelişmişlerdir

Verilen bilgilere göre Mısırlılar ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Bilimde ileri gittiklerine
- B) Yazıyı ilk kullanan uygarlık olduğuna
- C) Sağlık alanında çalışmalar yaptıklarına
- D) İnsanlık tarihine önemli katkılarının olduğuna

3. Aşağıdakilerden hangisi matbaanın kullanılmaya başlamasının sonuçlarından biri değildir?

- A) Bilgiye kolaylıkla ulaşılması
- B) Kitapların özensiz hazırlanması
- C) Eserlerin ucuza mal olması
- D) Okuma oranının artması

4. Tarihde ilk defa yazıyı kullanan uygarlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sümerler
- B) Hititler
- C) Babilliler
- D) Frigler

5. Aşağıda verilen eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Coğrafi Keşifler - Yeni kıtaların bulunması
- B) Rönesans - Skolastik düşüncenin yıkılması
- C) Reform - Din alanında yeniliklerin yapılması
- D) Sanayi İnkılabı - Bilim ve sanatta yeniden doğuş

6. Fenikeliler ticaretle uğraşan bir ulustu. MÖ 1000 yıllarında Fenikeli bir din adamı, öğrenmesi ve öğretilmesi çok zor olan çivi yazısının yerine işaret sistemi sadece harflerden oluşan bir alfabe geliştirdi. Çünkü tüccarların alıp sattıkları malların hesabını, gelen gidenin kaydını tutmak için daha basit bir sisteme ihtiyaç vardı

Metne göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Fenikeli din adamları bilimsel çalışmalara engel olmuştur
- B) İhtiyaçlar bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yönlendirmiştir
- C) Alfabenin ortaya çıkmasıyla ticaretle uğraşanların sayısı artmıştır.
- D) Ticari faaliyetler alfabenin gelişmesine engel olmuştur

7. İlk uygarlıkların geliştirdikleri bilimsel ve tekno- lojik yenilikleri ele alan bir sergiyi gezmeye giden bir öğrenci bu sergide hangi uygarlığa ait örnekler göremez?

- A) Sümerler
- B) Mısır
- C) Çin
- D) Japonya

8. Avrupalı devletler keşfettikleri yerleri egemenlikleri altına alarak buralardan bol miktarda altın, gümüş gibi değerli madenler ve çeşitli ham maddeleri Avrupa'ya taşıdı. Keşifleri destekleyen Avrupa'nın denizci ülkeleri kısa sürede zenginleşti.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur?

- A) Toprak temel zenginlik kaynağı oldu
- B) Baharat ve ipek yolları önem kazandı
- C) Avrupalılar keşfedilen yerlerde sömürge imparatorlukları kurdular
- D) Kiliseye ve din adamlarına olan güven arttı

9. Ben Martin Luther! Matbaanın icat edilmesiyle çok sayıda İncil basıldı ve birçok dile çevrildi. İncil'i okuyunca rahiplerin bize dayattığı birçok inancın İncil'de olmadığını öğrendik.

Martin Luther'in sözünü ettiği bu durum, aşağıda- kilerden hangisinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur?

- A) Coğrafi Keşifler
- B) Reform
- C) Rönesans
- D) Sanayi İnkılabı

10. Yazının bulunup geliştirilmesinde aşağıdaki uygarlıklardan hangisinin katkısı yoktur?

- A) Sümerliler
- B) Mısırlılar
- C) Fenikeliler
- D) Babililer

11. • 16. yüzyılda Amerika kıtasını içine alan bir dünya haritası çizdi
• Kitabı Bahriye adlı eserinde Akdeniz çevresindeki kara ve limanları tanıtarak coğrafya alanına önemli katkıları oldu.

Hakkında bilgi verilen ünlü bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Uluğ Bey
- B) Biruni
- C) Piri Reis
- D) Ali Kuşçu

12. Tekerleğin Sümerler tarafından icat edilmesi aşağıdaki alanlardan hangisine diğerlerinden daha fazla katkı sağlamıştır?

- A) Ulaşım
- B) Hayvancılık
- C) Eğitim
- D) Tarım

13. Geometri, Matematik, Fizik, Astronomi, psikoloji alanlarında eserler verdi. ‘İhsan’ül Ulüm’ (İlimlerin Tasnifi) eseriyle bilimleri sınıflandırdı. Matematikte (0) sıfır sayısını buldu.

Hakkında bilgi verilen bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Biruni
- B) İbn-i Sina
- C) Farabi
- D) Harezmi

14. Avrupa’da “Avicenna” (Avisenna) adıyla tanınan farklı bilim dallarında eserler vermiş çok yönlü bir insandı. Daha 16 yaşındayken tıp alanında çalışmalar yapmaya başladı. Tıp alanında çalışmalarının yer aldığı “Kanun” isimli eseri Avrupa’da XVII. yüzyıla kadar tıp eğitiminde kullanıldı. Bir başka eseri olan “Şifa” ise felsefeden, matematik ve fiziğe kadar bilimlerin yer aldığı bir ansiklopediydi.

Yukarıda anlatılan bilim insanı aşağıdakilerin hangisidir?

- A) Biruni
- B) İbn-i Sina
- C) Farabi
- D) Harezmi

15. Manyetik pusula MS 100 yılında Çinliler tarafından geliştirilmiştir. Araplar onu 1200'li yıllardan itibaren kullanmaya başlamışlardır. Avrupa'nın ilk kutulu pusulası ise 1190 yıllarında geliştirilmiş ve uzun deniz yolculuklarını kolaylaştırmıştır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur?

- A) Rönesans
- B) Haçlı Seferleri
- C) Coğrafi Keşifler
- D) Reform

16. Matbaanın icadı ve kullanımının yaygınlaşmasıyla aşağıdakilerden hangisi arasında doğrudan bir ilişki yoktur?

- A) Okuma yazma oranının artması
- B) Savaşların azalması
- C) Kitap basımının çoğalması
- D) Bilimsel gelişmelerin hızlanması

17. Osmanlı Devleti'nde ilk kez matbaanın kurulmasını sağlayan devlet adamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) IV. Murat
- B) 28. Çelebi Mehmet
- C) İbrahim Müteferrika
- D) Nevşehirli Damat İbrahim

18. Aşağıdakilerden hangisi tekerleğin icadının sonuçlarından biri değildir?

- A) Daha hızlı ulaşım sağlanmıştır
- B) Milletler arası ticaret gelişmiştir
- C) Taşıma işlemi kolaylaşmıştır
- D) Kültürler arası etkileşim azalmıştır

19. VIII. ve XI. yüzyıllarda İslam dünyasında yetişen Biruni, Harezmi ve İbni Sina gibi bilim insanlarının eserleri, Avrupa dillerine çevrilerek üniversitelerde okutulmuştur.

Bu bilgiye göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulasılamaz?

- A) İslam bilginleri bilimin gelişmesine katkı sağlamıştır.
- B) İslam dini bilimsel çalışmalarını engelleyici olmamıştır.
- C) İslam bilginlerinin eserleri Batı'da kabul görmüştür.
- D) Çağdaş uygarlık tümüyle İslam bilginlerinin eseridir.

20. I. Reform
II. Coğrafi Keşifler
III. Rönesans

Verilen olayların tarihsel sırası aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I – II – III B) II – I – III
C) III – II – I D) II – III – I

21. I. Leonardo da Vinci insan anatomisi üzerinde çalışmalar yaparak günümüz biliminin gelişmesine katkıda bulunmuştur.
II. Galile, kendi yaptığı teleskop ile dünyanın ve yıldızların hareketlerini gözlemlemiş ve günümüzde uzay araştırmalarının yapılmasına zemin hazırlamıştır.

Verilen bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Ortaçağ bilimsel gelişme bakımından karanlık dönemi yaşamıştır.
B) Coğrafi keşifler sonucunda sanatı seven sanatçıları koruyan zengin bir sınıf ortaya çıkmıştır.
C) Bilimde akıl ve deneyin ön plana çıkmasıyla bilim ve teknik gelişerek günümüze ulaşmıştır.
D) Aydınlanma çağında doğa bilimleri hızlı bir gelişme göstermiştir

22. Aşağıdakilerden hangisi Aydınlanma Çağını en iyi açıklayan kavramdır?

- A) İlerlemecilik
B) Laiklik
C) Demokrasi
D) Akılcılık

23. Orta Çağ, Avrupa için baskı ve korku dönemi olarak adlandırılır. Bu dönemde din adamları ve soylular her alanda söz sahibiydi. Bilimsel çalışmalar, felsefe, sanat, siyaset ve ekonomide Katolik kilisesinin sözünden çıkmak ve görüşlerini eleştirmek mümkün değildi. Avrupa'daki bu duruma karşılık aynı dönemde İslam dünyasında düşünceler özgürce ifade edilmiş ve bu bölgelerde bilimsel çalışmalar da gelişmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Avrupa'daki baskılar, düşünce ve ifade özgürlüğünü kısıtlamıştır.
B) İslam dünyasında, düşünceyi engelleyici tutumlar yoktur.
C) Avrupa, İslam dünyasından çok ilerdedir.
D) Katolik kilisesi baskıcı bir tutum sergilemiştir.

24. “Abbasi Halifesi Memun, IX. yüzyılda 70 kadar bilim insanını bir dünya haritası hazırlamaları için görevlendirmiştir”.

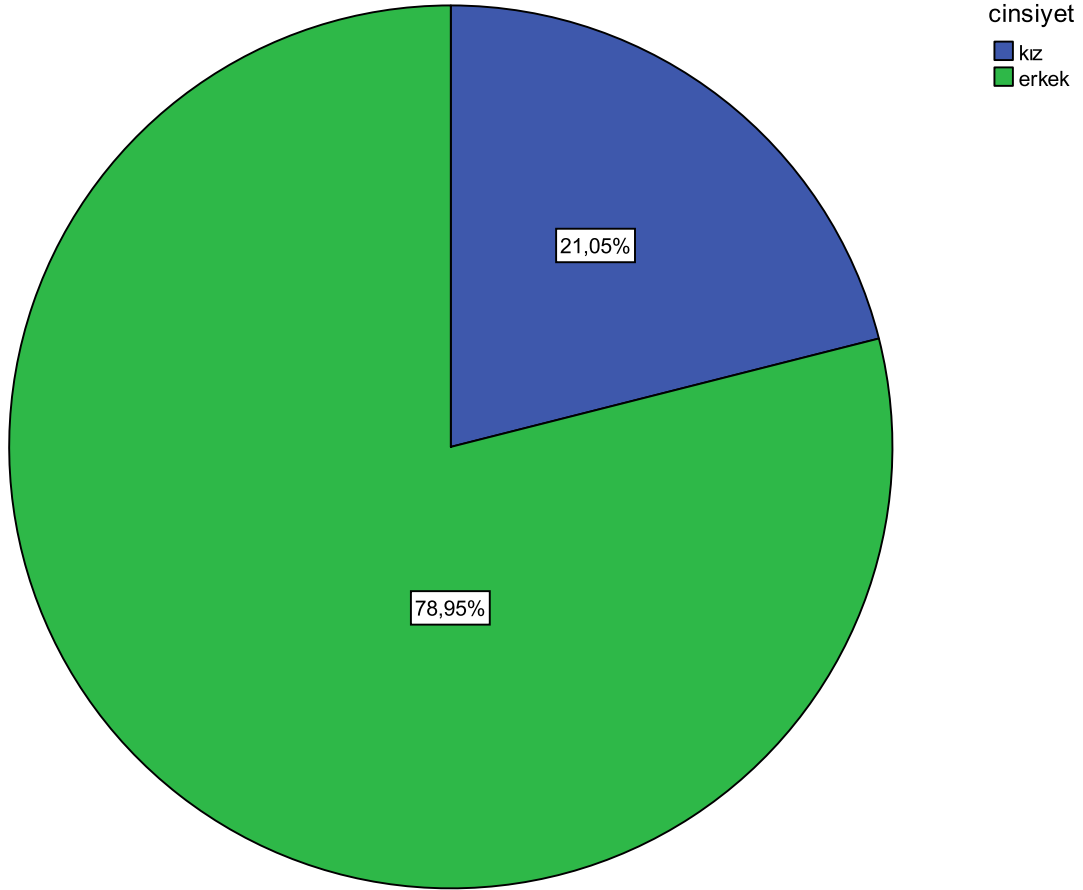
Bu bilgiye dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İslam bilginlerinin coğrafya alanında geri olduğuna
- B) İslam dünyasında özgür düşüncenin egemen olduğuna
- C) İslam devletlerinde hükümdarların bilime önem verdiğine
- D) İslam dininin bilimsel gelişmelere açık olduğuna

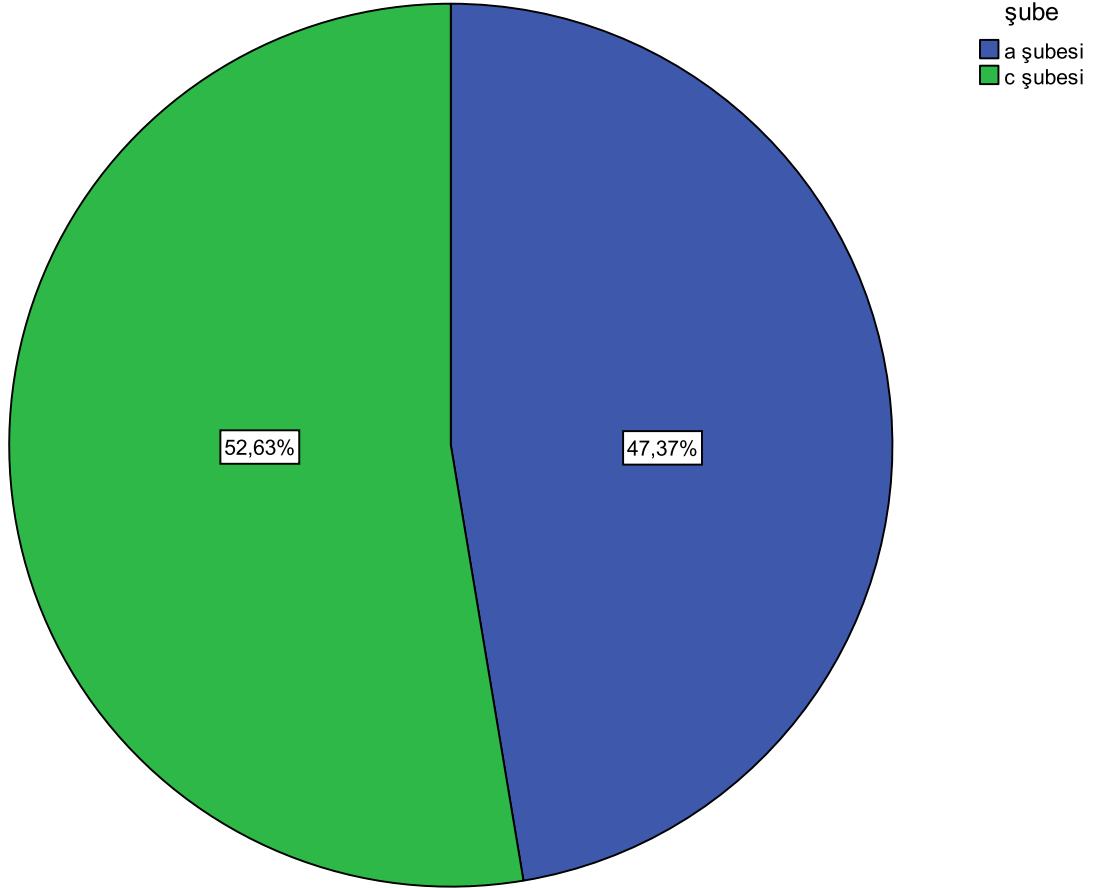
EK 3

Deney ve Kontrol Grubundaki Cinsiyetlerin Oransal Dağılımı

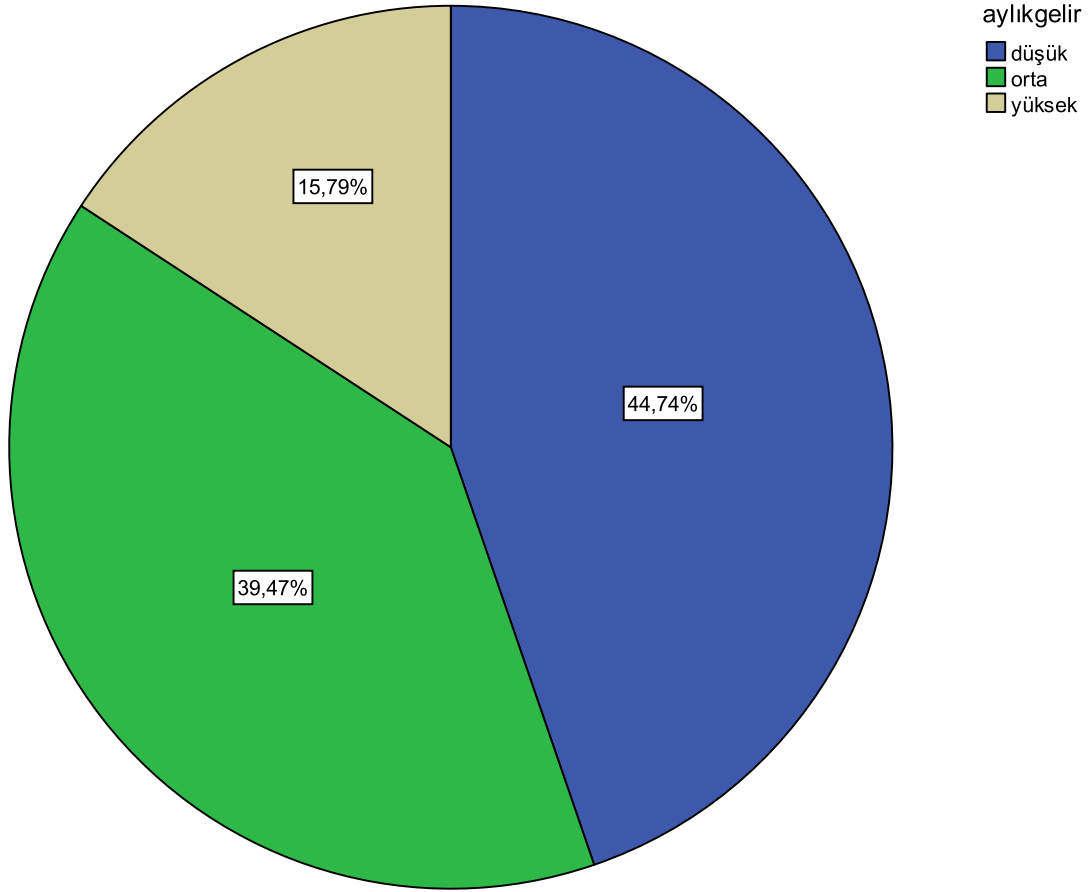
EK 4

Araştırmaya katılan sınıfların oransal dağılımı

EK 5

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir durumunun oransal dağılımı

EK 6

“ İlk uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir.”

Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı

BU RESİMLERDEN HAREKETLE TEKERLEĞİN GELİŞİMİ ve KULLANIM ALANLARI HAKKINDA NELER DİYEBİLİRİZ ?

RESİM 1

RESİM 2

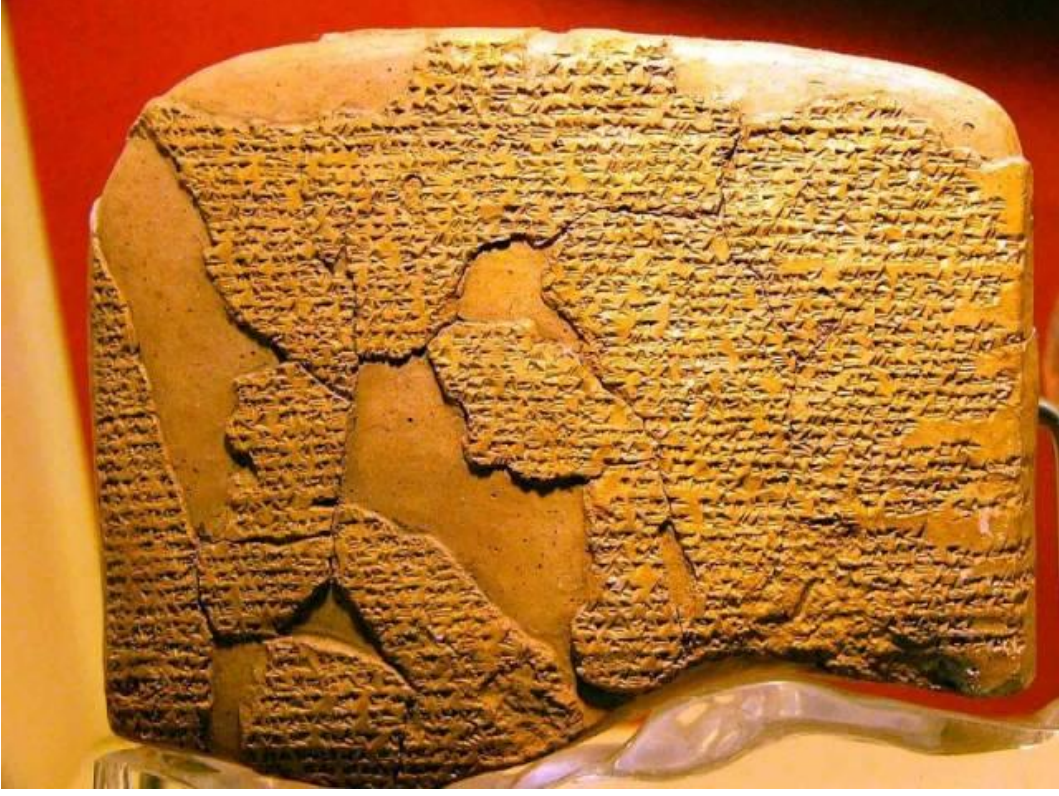

RESİM 3

BU RESİMLERDEKİ KEŞFEDİLEN İCATLARIN ADI NEDİR ? BU İCATLARIN GÜNÜMÜZDEKİ KATKILARI NASILDIR ?

EK 7

“ İlk yazı örneklerinden yola çıkarak yazının kullanım alanlarını ve bilgi aktarımındaki önemini fark eder.” Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı

YUKARIDAKİ GÖRSEL İLK YAZILI ANTLAŞMA OLAN KADEŞ ANTLAŞMASIDIR. BU ANTLAŞMA HANGİ YAZIYLA YAZILMIŞTIR VE BURADAN YOLA ÇIKARAK YAZININ ÖNEMİ HAKKINDA NE DİYEBİLİRİZ ?

HİYEROGLİF LİSTESİ

Kent		UrHITEŞUP	
Ülke		Puduhepa	
Kralın Oğlu, Prens		Göklerin Fırtına Tanrısı	
Büyük Kral		Tanrı Şarruma	
Kale		Güneş Tanrısı	
Ben		Tuthaliya	
Şuppiluliuma		Çatışma	
Murşili		Hayat	
Mutavalli		Sevmek	
Hattuşili			

BU LİSTEYE BAKARAK HİYEROGLİF YAZIYI KİM BULMUŞTUR VE BU YAZININ ÖZELLİKLERİ NELERDİR ?

✱	,	⊗	Ṭ	∪	P
Δ	B	λ	Y	∩	Ş
∠	G	✈	K	⊕	Q
△	D	∪	L	∇	R
≡	H	∩	M	∩	Š
Y	W	∩	N	×	T
I	Z	≡	S		
⊠	H	○	,		

YUKARIDAKİ GÖRSEL DÜNYANIN İLK ALFABESİ OLAN FENİKE ALFABESİDİR. GÜNÜMÜZDE KULLANDIĞIMIZ ALFABEDEN FARKLI VE BENZER YANLARI NEDİR?

EK 8

“ Türk ve İslam devletlerinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını değerlendirir.” Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı

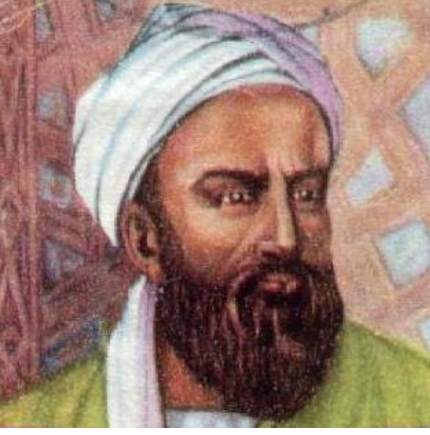
BİLİN BAKALIM BEN KİMİM ?

Avrupada Avicenna lakabı ile bilinir. Tıp kitapları dünyada yüzyıllardır okutulmuştur. Doktorların sultanı unvanı vardır. Ameliyatta kullanılan dikiş ipliğini ve mikrobu bulmuştur.

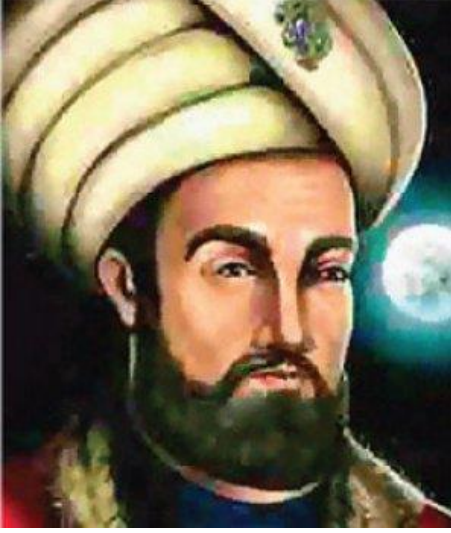
Sıfır rakamını bulan ilk kişidir. Cebirle ilgili çalışmalar yapmıştır. Cebrin babası denir. Önemli İslam bilginidir.

Dünyanın çevresini hesaplayan ilk kişidir. Astronomi ve matematik alanında çalışmıştır. Onun için dönemin ünlü hükümdarı Gazneli Mahmut “ Sarayımın en değerli hazinesidir “ lafını demiştir.

İslam toplumun ilk sosyologu sayılır. Mukaddime adlı eseri ile meşhurdur. çeşitli yazarlar tarafından modern tarihçiliğin, siyasal bilimlerin ve sosyolojinin kurucusu olarak gösterilmiştir

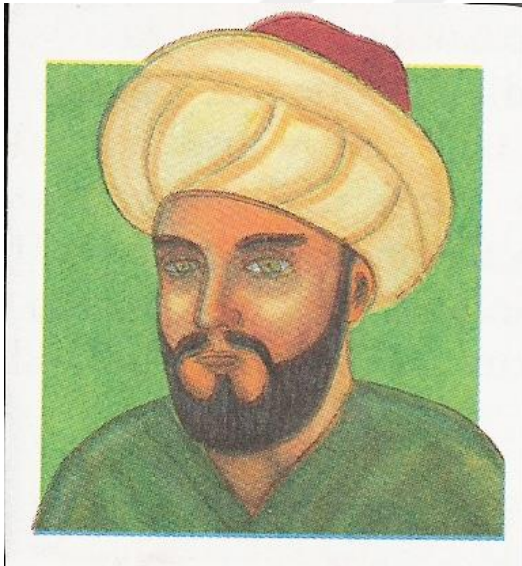
Timur devletinde yetmiş önemli bir gök bilimcidir. Fatih Sultan Mehmet zamanında İstanbul'a davet edilerek dönemin eğitim kurumu olan Sahn-ı Seman medresesinde müderrislik yapmıştır.

Kanuni döneminde donanmada görev almıştır. Dünya haritasını çizen ilk kişidir. Kitab-ı Bahriye adlı eseri vardır.

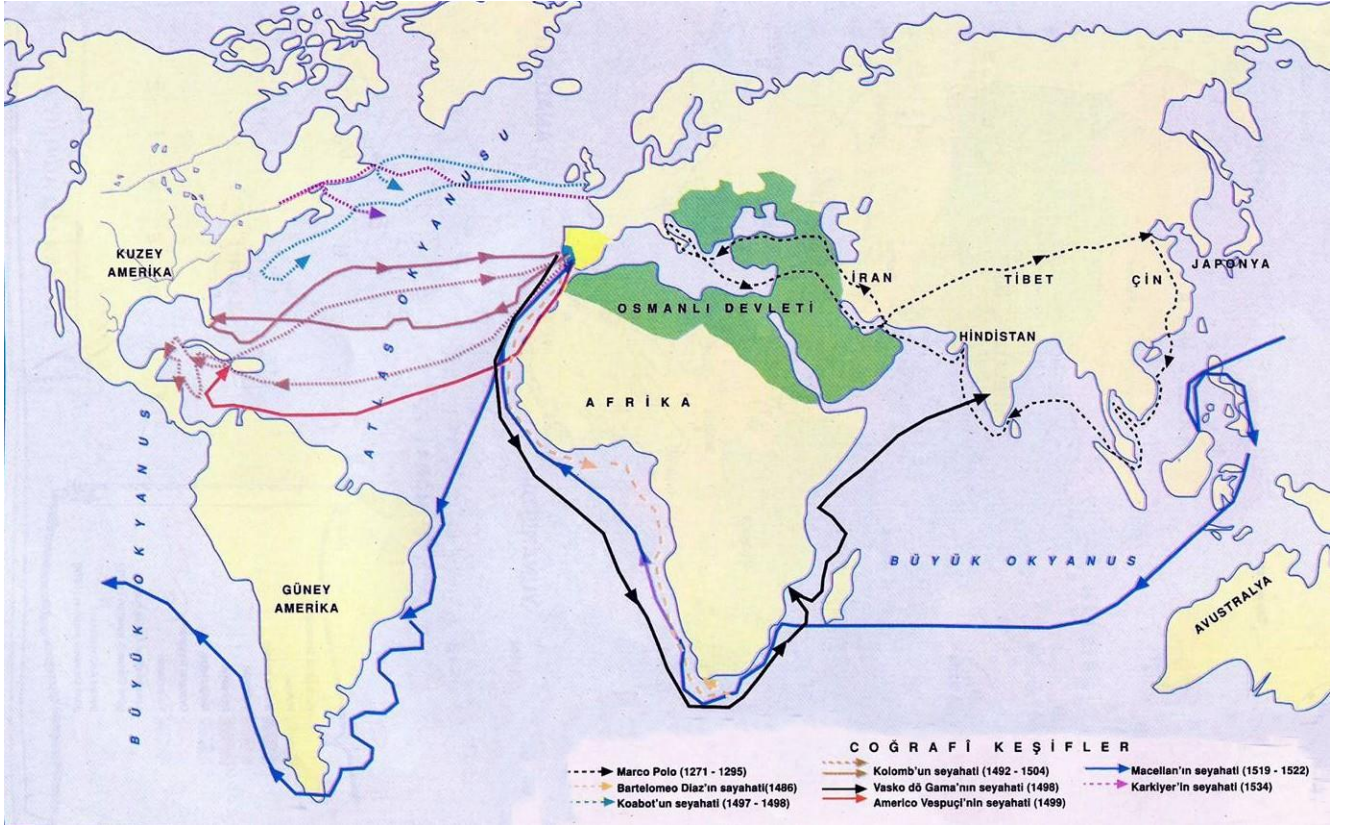
Timur devletinde yetişmiş önemli bir gök bilimcidir. Rasathane kurarak gök cisimlerini incelemiştir. Ölümünden sonra Avrupada ona 15.asrın astronomicisi unvanı verilmiş ve uzayda bir kraterin ismine verilmiştir.

Osmanlı devletinin en büyük astronomi bilimcisidir. Kendi adına ait rasathane kurmuştur. Sultan 3.Murat döneminde uğursuz getiriliyor inancıyla rasathanesi yıkılmıştır.

EK 9

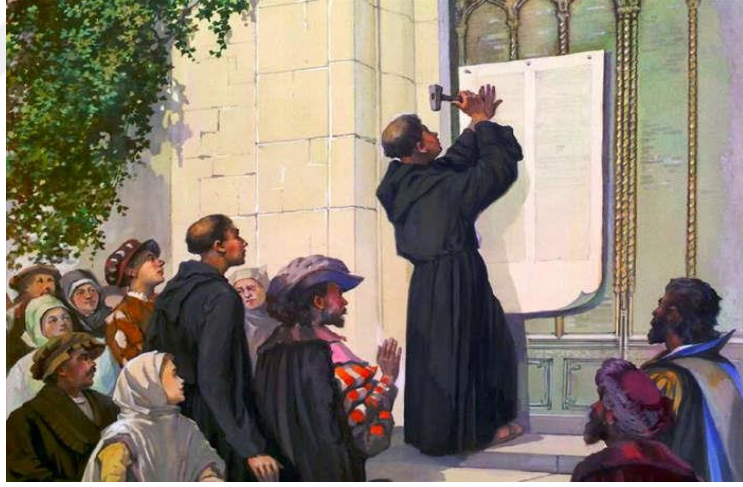
“ 15–19. yüzyıllar arasında Avrupa’da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkilerini fark eder.” Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı

DÜNYA ÜZERİNDE YAPILAN KEŞİFLERİN OSMANLI DEVLETİ ETRAFINDA YAPILMASININ SEBEPLERİ NELER OLABİLİR ? BU KEŞİFLERİN YAPILMA NEDENLERİ NEDİR ?

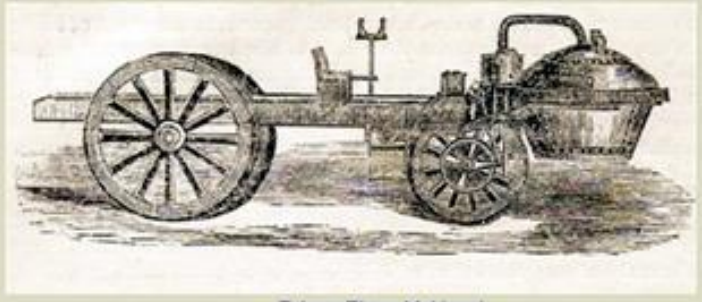
YUKARIDAKİ RESİMLER DÜNYAYI ETKİLEYEN HANGİ OLAY GÖRSELLERİ OLABİLİR ? KISACA YORUMLAYINIZ.

YUKARIDAKİ RESİMLER DÜNYAYI ETKİLEYEN HANGİ OLAY GÖRSELLERİ OLABİLİR ? KISACA YORUMLAYINIZ.

İplik Fabrikasından Bir Görüntü

Tohum Ekme Makinesi

Tek Motorlu Uçak

Otomobil Fabrikasından Bir Görüntü

Buharlı Tren

GÖRSELLERDEN YOLA ÇIKARAK HANGİ OLAYIN ORTAYA ÇIKIŞ SEBEBİ OLABİLİR ?

EK 10

“ Tarihsel süreçte düşünceyi ifade etme ve bilim özgürlüklerini bilimsel gelişmelerle ilişkilendirir. “Kazanımı Etkinliği Çalışma Yaprağı

RESİM 1

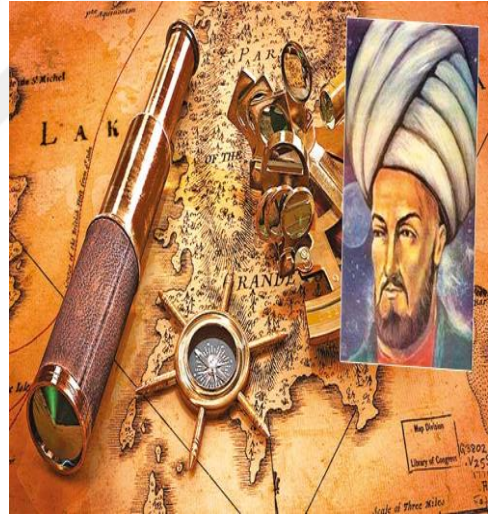

RESİM 3

Kilise dini baskı yaparak toplumda özgür düşüncenin gelişmesini engellemişlerdir.

RESİM 2

RESİM 4

ORTAÇAĞ AVRUPASI 1. VE 2. RESİMLER, AYNI YÜZYILLARDA İSLAM DÜNYASINA AİT RESİMLER İSE 3.VE 4.RESİMLERDİR. BURDAN HAREKETLE İKİ MEDENİYETİN BİLİM VE DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ HAKKINDA NE DİYEBİLİRİZ ?